

Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή

Ε' Δημοτικού

Επιστημονική Επιτροπή Αξιολόγησης

Συντονιστής / Αξιολογητής

Παναγιώτης Γιαβρίμης
Εν ενεργεία μέλος Δ.Ε.Π.

Αξιολογητής

Νικόλαος Αρβανίτης
Εν ενεργεία εκπαιδευτικός

Αξιολογητής

Αναστάσιος Ασβεστάς
Εν ενεργεία εκπαιδευτικός

Τεχνικός Εμπειρογνώμονας

Ιωάννης Παληθοόδωρος
Πτυχιούχος Πληροφορικής

Επικουρική Εμπειρογνώμονας

Ευγενία Παγάνη
Πτυχιούχος τεχνολογίας γραφικών τεχνών

**Υπεύθυνος Διδακτικού Πακέτου
για το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής**

Δημήτριος Ζυμπίδης
Σύμβουλος Α΄ ΙΕΠ

Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή, Αξιολόγηση και Ένταξη διδακτικών βιβλίων στο Μητρώο Διδακτικών Βιβλίων και στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Διδακτικών Βιβλίων» με κωδικό ΟΠΣ 6010165 στο Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Σπυρίδων Δουκάκης

Πρόεδρος του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Υπεύθυνος Πράξης

Διονύσιος Μουρελάτος

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Αναπληρωτής Υπεύθυνος Πράξης

Στυλιανός Μαυρατζάς

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

**«Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης»
και το Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή»**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων
και Αθλητισμού

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πρόγραμμα
Ανθρώπινο Δυναμικό και
Κοινωνική Συνοχή

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Μαρία Αγγελιδάκη • Στυλιανή Παπαμιχαήλ • Αργυρώ Ρέντζου
Ευθύμιος Σταμούλης • Ευθαλία Χαλακατέβα • Αργυρώ Χαροκοπάκη

Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή Ε΄ Δημοτικού

Βιβλίο Μαθητή/Μαθήτριας

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ: πεδίο

Η συγγραφή και η επιστημονική επιμέλεια του βιβλίου πραγματοποιήθηκε
υπό την αιγίδα του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΗ
ΟΜΑΔΑ

Μαρία Αγγελιδάκη, Εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης-Ψυχολόγος, Διδάκτωρ Παιδαγωγικής

Στυλιανή Παπαμιχαήλ, Κοινωνιολόγος, Επ. Καθηγήτρια, Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Αργυρώ Ρέντζου, Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Ευθύμιος Σταμούλης, Σύμβουλος Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Ευθαλία Χαλακατέβα, Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Αργυρώ Χαροκοπάκη, Κοινωνιολόγος, Σύμβουλος Επαγγελματικού Προσανατολισμού, Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό, Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ
– ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ
ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Σίνος Γκιώκας, Φυσικός

Τέτη Παλαιοθοδώρου, Φιλολόγος

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΝΤΥΠΟΥ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ
ΜΑΚΕΤΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ
ΕΙΚΟΝΩΝ

Εκδόσεις Πεδίο

Ολυμπία Λιώνη, Γραφικές τέχνες

Εκδόσεις Πεδίο

Όλες οι φωτογραφίες και εικόνες που έχουν χρησιμοποιηθεί στο παρόν διδακτικό εγχειρίδιο προέρχονται από το προσωπικό αρχείο των συγγραφέων ή αγοράστηκαν από την πλατφόρμα shutterstock ή είναι ελεύθερες δικαιωμάτων ή προϊόντα παράγωγα εφαρμογών τεχνητής νοημοσύνης. Οι πίνακες και τα διαγράμματα αποτελούν δημιουργίες των συγγραφέων με τη χρήση εφαρμογών.

**ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ**
ΣΥΛΛΗΨΗ - ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΨΗΦΙΑΚΩΝ
ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ
ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ
ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ

Συγγραφική ομάδα

Connection3 IKE

Λίγα λόγια για το βιβλίο...

Αγαπητές μαθήτριες/Αγαπητοί μαθητές,

Στα χέρια σας κρατάτε το βιβλίο του μαθήματος Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής που θα διδαχθείτε στην Ε΄ τάξη Δημοτικού. Το βιβλίο αυτό έχει δημιουργηθεί με μεγάλη φροντίδα και επίμονη αφοσίωση από μια ομάδα δασκάλων και άλλων επιστημόνων με εξειδίκευση στα αντικείμενα του μαθήματος.

Ίσως αναρωτιέστε τι σημαίνει Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή. Πρόκειται για ένα πολύ ενδιαφέρον αντικείμενο, το οποίο συνδέεται με την καθημερινή μας ζωή ως πολίτες, αλλά και ως μέλη διαφόρων ομάδων, όπως της οικογένειας, του σχολείου και της ευρύτερης κοινότητας στην οποία ζούμε και μεγαλώνουμε.

Ο γενικός σκοπός του μαθήματος της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής είναι να σας προσφέρει τη δυνατότητα να συμμετέχετε, μέσα από δημιουργικές δραστηριότητες, σε μια μαθησιακή διαδικασία απόκτησης νέων γνώσεων, ανάπτυξης κοινωνικών δεξιοτήτων και καλλιέργειας ενεργού και υπεύθυνης στάσης απέναντι σε θέματα που απασχολούν τις σύγχρονες κοινωνίες και τους πολιτικούς θεσμούς.

Τα θέματα με τα οποία ασχολείται το μάθημα αφορούν τον ρόλο και τις σχέσεις σας μέσα στην οικογένεια, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις σας στο σχολείο και στην κοινότητα, τη γνωριμία σας με τις αρχές, τους κανόνες και τους θεσμούς λειτουργίας του δημοκρατικού πολιτεύματος, την αξία της αποδοχής της διαφορετικότητας, τη σημασία της ανάδειξης και διαφύλαξης της φυσικής και πολιτιστικής μας κληρονομιάς και πολλά άλλα!

Για κάθε ώρα μαθήματος, στις επιμέρους θεματικές ενότητες, έχουν σχεδιαστεί πολλές δραστηριότητες, στις οποίες ατομικά ή μαζί με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σας θα έχετε την ευκαιρία να ανταλλάξετε ιδέες, να προτείνετε, να προβληματιστείτε, αλλά ελπίζουμε και να διασκεδάσετε! Επίσης, υπάρχουν και ψηφιακές δραστηριότητες (κουίζ, σταυρόλεξα, βίντεο κ.λπ.) στις οποίες μπορείτε να συμμετέχετε προκειμένου να επεκτείνετε τις γνώσεις σας και να αναπτύξετε νέες δεξιότητες!

Ευχόμαστε να βρείτε το περιεχόμενο του βιβλίου ενδιαφέρον και να έχετε ένα όμορφο και γεμάτο συναρπαστικές νέες γνώσεις και εμπειρίες μαθησιακό ταξίδι!

Η συγγραφική ομάδα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεματικό Πεδίο Α «Η ζωή στο σπίτι μου»	8
A1. Η οικογένεια.....	9
A2. Οι ρόλοι των μελών της οικογένειας και ο δικός μου ρόλος.....	12
A3. Τα δικαιώματά μου.....	15
A4. Υποχρεώσεις, ανάγκες και προσωπική ευθύνη.....	18
A5. Λήψη αποφάσεων στην οικογένεια.....	21
A6. Οικογενειακές σχέσεις, διαπραγματεύσεις και συγκρούσεις.....	24
A7. Οικογενειακές σχέσεις, ενσυναίσθηση και διαφορετικότητα.....	27
A8. Οικογενειακές δράσεις.....	30
A9. Οικογενειακές δράσεις σε κοινωνικά θέματα.....	33
A10. Πώς οργανώνω τη σχολική μελέτη στο σπίτι.....	36
Θεματικό Πεδίο Β «Η ζωή στο σχολείο μου»	39
B1. Η δομή του σχολείου.....	40
B2. «Το συμβούλιο αρχίζει».....	43
B3. Κανόνες... πάλι;.....	46
B4. Σχολικές σχέσεις στη δυναμική της τάξης.....	49
B5. Επικοινωνούμε και συνεργαζόμαστε.....	52
B6. Σχολικές σχέσεις, φιλία και ευγενική απόσταση.....	54
B7. Κάνε το σχολείο σου ένα οικο...λογικό μέρος.....	56
Θεματικό Πεδίο Γ «Η ζωή στην κοινότητα και στον ευρύτερο κόσμο»	59
Γ1. Η διαδρομή μου – η γειτονιά μου!.....	60
Γ2. Σύνολα ατόμων και κοινωνικές ομάδες.....	63
Γ3. Οι ρόλοι των μελών της γειτονιάς και ο δικός μου ρόλος.....	66
Γ4. Μια φιλόξενη γειτονιά.....	69
Γ5. Ζητήματα της γειτονιάς μου.....	72
Γ6. Ενεργός πολίτης στη γειτονιά μου.....	75
Γ7. Ο δήμος μου.....	78
Γ8. Οι πολιτικές δομές του δήμου.....	81
Γ9. Επαγγέλματα στην πόλη ή στο χωριό μου.....	84
Γ10. Μια γειτονιά για όλους.....	87
Γ11. Ψηφιακοί προβληματισμοί.....	90
Γ12. Δράσεις στη γειτονιά μου.....	93
Γ13. Δράσεις στην πόλη/στο χωριό μου.....	95
Λεξικό βασικών όρων.....	98
Βιβλιογραφία.....	99

Στο Θεματικό Πεδίο Α παρουσιάζεται αναλυτικά μία από τις πρώτες και σημαντικές ομάδες στις οποίες εντασσόμαστε, ήδη από τη γέννησή μας, και δεν είναι άλλη από την οικογένεια. Η οικογένεια είναι ένας κοινωνικός θεσμός πολύ σημαντικός για την κοινωνία μας και το κράτος. Την ίδια στιγμή, η οικογένεια είναι για εμάς ο φυσικός χώρος, αλλά και η συναισθηματική μας «στέγη», εκεί που συμβιώνουμε με τα πιο οικεία μας πρόσωπα, τους γονείς, τα αδέρφια ή και άλλους συγγενείς.

Μέσα από τις ενότητες του Θεματικού Πεδίου Α, θα έχετε την ευκαιρία να μάθετε, να σκεφτείτε, να ανταλλάξετε απόψεις, να προβληματιστείτε, αλλά και να λειτουργήσετε δημιουργικά γύρω από θέματα όπως οι οικογενειακές σχέσεις, οι ρόλοι που αναλαμβάνουν όλα τα μέλη της οικογένειας και οι οικογενειακές δράσεις. Η οργάνωση της σχολικής μελέτης στο σπίτι μπορεί να εξελιχθεί σε μεγάλη σπαζοκεφαλιά! Όμως σε αυτό το θεματικό πεδίο θα έχετε την ευκαιρία να λάβετε χρήσιμες οδηγίες, να έρθετε σε επαφή με πολλές ιδέες και τελικά να καταφέρετε να οργανώσετε τη μελέτη σας αποτελεσματικά.

Όταν ολοκληρώσετε τη μελέτη και τις δραστηριότητες του Θεματικού Πεδίου Α, αναμένεται να είστε σε θέση:

Λέξεις-κλειδιά:

οικογένεια, ρόλος, οικογενειακή οργάνωση, δικαιώματα, υποχρεώσεις, λήψη απόφασης, διαφορετικότητα, κοινωνική συμμετοχή, σχολική μελέτη

- ✓ να προσδιορίζετε τη σημαντικότητα της οικογένειας και τον ρόλο σας μέσα σε αυτήν
- ✓ να αναγνωρίζετε τις ποικίλες μορφές οικογενειακής οργάνωσης και να στοχάζεστε πάνω σε αυτές
- ✓ να αντιλαμβάνεστε τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις σας στην οικογένεια
- ✓ να προτείνετε δράσεις υπεράσπισής τους σε περίπτωση παραβιάσεών τους
- ✓ να περιγράφετε τους τρόπους λήψης αποφάσεων στην οικογένεια και να συμμετέχετε σε αυτή τη διαδικασία
- ✓ να αναπτύξετε την αίσθηση του σεβασμού προς τον εαυτό σας και τα άλλα μέλη της οικογένειάς σας
- ✓ να αναζητάτε τρόπους συζήτησης, διαπραγμάτευσης και επίλυσης ζητημάτων που αφορούν τα μέλη της οικογένειας
- ✓ να αναπτύξετε δεξιότητες ενεργητικής ακρόασης, ενσυναίσθησης και αλληλεγγύης
- ✓ να συζητάτε με την οικογένειά σας για θέματα διαφορετικότητας
- ✓ να αναπτύσσετε δράσεις κοινωνικής συμμετοχής ως μέλη της οικογένειας
- ✓ να αναπτύσσετε στρατηγικές οργάνωσης του χρόνου και της μελέτης σας.

Α1. Η οικογένεια

Σε αυτή την ενότητα συζητάμε για την οικογένεια και τη σημασία της στη ζωή μας.

Μαθησιακοί στόχοι

- Να αναγνωρίζεις τη σημαντικότητα της οικογένειας.
- Να αντιλαμβάνεσαι τον εαυτό σου (αυτοαντίληψη), να τον εκτιμάς και να αναγνωρίζεις τα συναισθήματά σου σε σχέση με τα μέλη της οικογένειάς σου και όσα σου προσφέρουν.

Δραστηριότητα 1

«Στην έκθεση ζωγραφικής»

Βήμα 1ο: Παρατήρησε τους παρακάτω πίνακες ζωγραφικής.

Γεώργιος Ιακωβίδης, (1853-1932)
Μητρική στοργή

Πιερ Ογκίστ Ρενουάρ,
Artists-family, 1896

Νικόλαος Γύζης
Παππούς και εγγονός, 1882

Νικόλαος Ξυδιάς-Τυπάλδος,
Οικογένεια, 1896

Βόλτα στην
Πινακοθήκη

σε συνέχεια στο Βήμα 1.

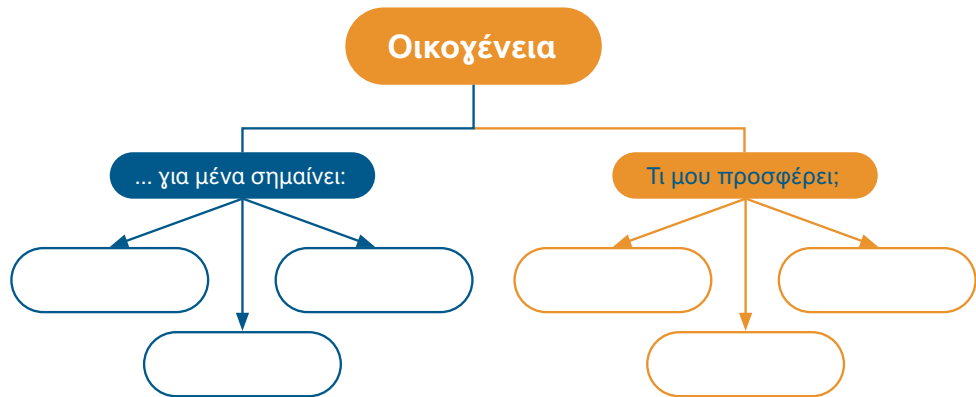
Τι βλέπεις; Τι σκέφτεσαι; Τι αισθάνεσαι;

Μοιράσου τις σκέψεις και τα συναισθήματά σου με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σου.

Δραστηριότητα 2 «Χάρτης οικογένειας»

Τι σημαίνει για εσένα οικογένεια;

Για τον κάθε άνθρωπο, η οικογένεια σημαίνει κάτι. Σκέψου τι σημαίνει για σένα η οικογένειά σου. Τι σου προσφέρει; Συμπλήρωσε τον παρακάτω χάρτη και στη συνέχεια ανακοίνωσε τις απόψεις σου στην ολομέλεια της τάξης.

Τι είναι η οικογένεια;

Η οικογένεια είναι η πρώτη και η πιο βασική κοινωνική ομάδα στην οποία συμμετέχει ο άνθρωπος από τη γέννησή του. Τα μέλη της οικογένειας αναπτύσσουν μεταξύ τους σχέσεις αγάπης, φροντίδας και αλληλοβοήθειας. Η οικογένεια λειτουργεί ως ένα δυναμικό σύστημα, του οποίου τα μέλη επηρεάζουν το ένα το άλλο. Για την αρμονική λειτουργία του συστήματος αυτού είναι επιφορτισμένα όλα τα μέλη της οικογένειάς του. Οι ενήλικες της οικογένειας οφείλουν να καλύπτουν τις πρωταρχικές ανάγκες των υπόλοιπων μελών, όπως τροφή, στέγη, ένδυση, αλλά και τις συναισθηματικές, πνευματικές και κοινωνικές ανάγκες τους.

Κάθε οικογένεια είναι διαφορετική, όπως διαφορετικοί είμαστε κι εμείς οι άνθρωποι. Παραδοσιακά, η οικογένεια αποτελούνταν από δύο γονείς και τα παιδιά τους. Στη σύγχρονη εποχή, όμως, η οικογένεια μπορεί να έχει πολλές και διαφορετικές μορφές. Για παράδειγμα, υπάρχουν οικογένειες με έναν γονέα και παιδιά, οικογένειες χωρίς παιδιά, οικογένειες με πολλά παιδιά, καθώς και οικογένειες όπου τα μέλη τους δεν ζουν όλα μαζί για διάφορους λόγους. Η δική μας οικογένεια μπορεί να μοιάζει ή να διαφέρει από άλλες, όμως όλες οι οικογένειες έχουν τον δικό τους τρόπο οργάνωσης και παρόμοιες ανάγκες.

Η πολιτεία έχει θεσπίσει ένα σύνολο νόμων, το Οικογενειακό Δίκαιο, που αναφέρεται στην οικογένεια.

Δραστηριότητα 3

«Σεβασμός – Κατανόηση – Υποστήριξη»

Επίλεξε ένα μέλος της οικογένειάς σου (π.χ. γονέας-πατέρας, γονέας-μητέρα, αδελφός, αδελφή, παππούς, γιαγιά, άλλο μέλος) και θυμήσου μία φορά που σε υποστήριξε, σε παρηγόρησε, άκουσε με προσοχή το πρόβλημά σου ή σε ενθάρρυνε. Πώς αισθάνθηκες τότε; Γράψε μερικά από τα συναισθήματά σου.

.....

.....

.....

Θυμήσου τώρα μία φορά που εσύ χρειάστηκε να υποστηρίξεις, να παρηγορήσεις, να ακούσεις με προσοχή και να ενθαρρύνεις ένα μέλος της οικογένειάς σου. Ποιος ή ποια ήταν; Πώς αισθάνθηκες;

.....

.....

.....

Τα συναισθήματά μου:
Τι νιώθω για τα μέλη της οικογένειάς μου.

Γενεαλογικό δέντρο

Οι συναισθηματικοί δεσμοί της οικογένειας

Η οικογένεια έχει πολλές λειτουργίες, αλλά οι ψυχосυναισθηματικές είναι από τις σημαντικότερες. Οι λειτουργίες αυτές αφορούν κυρίως την ικανοποίηση της ανάγκης των ατόμων να αισθάνονται ασφαλή και να απολαμβάνουν τη στοργή των άλλων. Είναι θετικό από κάθε άποψη να αισθάνεται το κάθε μέλος ότι ανήκει σε μια οικογένεια στην οποία προσφέρει τις δυνάμεις του, και από την οποία μπορεί να αναμένει συμπαράσταση.

Τα μέλη της οικογένειας είναι πάντα εκεί το ένα για το άλλο στα καλά και στα άσχημα. Οι ομαλές οικογενειακές σχέσεις, που βασίζονται στη συναισθηματική δύναμη και στους δεσμούς, κρατούν ενωμένα τα μέλη της οικογένειας.

Τα Συναισθήματά μου: Πώς νιώθουν τα μέλη της οικογένειάς μου για μένα.

Βήμα 2ο: Παρουσίασε σε έναν συμμαθητή ή σε μία συμμαθήτριά σου τις απαντήσεις σου. Συζητήστε αν βρήκατε κάποιες διαφορές. Αν ναι:

- Σε ποιες δραστηριότητες, υποχρεώσεις ή ανάμεσα σε ποια μέλη της οικογένειας;
- Πού πιστεύετε ότι οφείλονται αυτές οι διαφορές;

Διαφορές:

Συζητήστε στην ολομέλεια της τάξης τις απαντήσεις σας.

Παρατηρήστε αν υπάρχουν δραστηριότητες που φαίνεται να αναλαμβάνουν συχνότερα οι άνδρες/τα αγόρια ή οι γυναίκες/τα κορίτσια. Αν ναι:

- Γιατί πιστεύετε ότι συμβαίνει αυτό;
- Έτσι πρέπει να είναι; Υπάρχουν δραστηριότητες που ταιριάζουν καλύτερα στο ένα ή στο άλλο φύλο;

Αξίζει να διαβάσεις

Οι ρόλοι στην οικογένεια

Κάθε μέλος της οικογένειας έχει τις δικές του ξεχωριστές ανάγκες. Στην οικογένεια μαθαίνουμε να ζούμε μαζί, να μοιραζόμαστε και να βοηθάμε ο ένας τον άλλον. Έχουμε δηλαδή ρόλους, υποχρεώσεις και δικαιώματα.

Στη διάρκεια της ημέρας μια οικογένεια μοιράζει τον χρόνο της σε διάφορες δραστηριότητες. Η κατανομή αυτή φυσικά διαφέρει ανάλογα με τη χρονική περίοδο (περίοδος λειτουργίας του σχολείου, καλοκαίρι, διακοπές, γιορτές κ.ά.). Υπάρχουν πράγματα που κάνει κάθε μέλος για τον εαυτό του και πράγματα που ορισμένα ή όλα τα μέλη της οικογένειας κάνουν μαζί.

Για να μπορέσει να λειτουργήσει η οικογένεια, **κάθε μέλος της χρειάζεται να αναλαμβάνει δραστηριότητες, να έχει δηλαδή τον δικό του ρόλο με υποχρεώσεις και καθήκοντα**. Ο ρόλος αναφέρεται στη συμπεριφορά που πρέπει να έχει κάθε μέλος της οικογένειας, αυτό που περιμένουν οι άλλοι από εμάς (υποχρεώσεις), αλλά και στη συμπεριφορά που θέλουμε να έχουν οι άλλοι (δικαιώματα).

Ο ρόλος για κάθε μέλος της οικογένειας (γονέας-πατέρα, γονέας-μητέρα, παιδί/παιδιά) διαφέρει και καθορίζεται από τα στοιχεία του χαρακτήρα ή τις ιδιαίτερες ικανότητες που διαθέτει, ενώ συχνά επηρεάζεται και από αυτό που περιμένουν οι άλλοι από εμάς. Οι **υποχρεώσεις** συνδέονται και απορρέουν από τον ρόλο που έχει αναλάβει το κάθε μέλος, συμπεριφορές δηλαδή που τα άλλα μέλη της οικογένειας διεκδικούν και απαιτούν από εμάς.

Ρόλοι...
των γραμμάτων

Δραστηριότητα 2

«Όλες οι οικογένειες δεν είναι ίδιες»

Σκέψου αυτή την οικογένεια:

«Ο Ασμίν είναι 10 χρονών και κατάγεται από το Ιράκ. Μένει με τη μητέρα του Λεϊλά σε ένα διαμέρισμα, σε μια γειτονιά της Αθήνας».

- Ποιες μπορεί να είναι οι ανάγκες αυτής της οικογένειας;
- Πώς πιστεύεις ότι μοιράζονται τους ρόλους για να καταφέρνουν να οργανώνουν την καθημερινή τους ζωή;

Αντάλλαξε απόψεις με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σου.

Δραστηριότητα 3

«Ποιος/Ποια κάνει συνήθως τι;»

Αντιστοίχισε τις παρακάτω δραστηριότητες/καθήκοντα με το άτομο της οικογένειάς σου που τις/τα αναλαμβάνει. Θυμήσου, δεν υπάρχει σωστό ή λάθος και πολλά άτομα μπορεί να κάνουν τις ίδιες δραστηριότητες.

Μητέρα

Πατέρας

Εγώ

Αδέρφια
(αν έχω)

1. Μαγειρεύει ή βοηθάει στο μαγείρεμα.
2. Πλένει (πιάτα, ρούχα) ή βοηθάει στο πλύσιμο.
3. Κάνει γενικά τις δουλειές του σπιτιού.
4. Καθαρίζει-τακτοποιεί ή βοηθάει στο καθάρισμα.
5. Έχει επάγγελμα, είναι εργαζόμενος/η.
6. Αναλαμβάνει την ανατροφή των παιδιών.
7. Οργανώνει τις δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου-ψυχαγωγία της οικογένειας.
8. Παίζει με το παιδί/τα παιδιά.
9. Οργανώνει γενικά την καθημερινότητα της οικογένειας.
10. Διαβάζει.
11. Πηγαίνει σχολείο.
12. Βοηθάει στο διάβασμα το παιδί/τα παιδιά.
13. Κάνει τα ψώνια.
14. Δίνει συμβουλές.
15. Βάζει τους κανόνες.
16. Κάνει επισκευές στο σπίτι.
17. Πληρώνει τους λογαριασμούς.
18. Συνεργάζεται με το σχολείο του παιδιού/των παιδιών.

Να θυμάστε: Οι οικογένειες δεν είναι όλες ίδιες! Έτσι, η οικογένειά μας μπορεί να μοιάζει ή να μη μοιάζει με άλλες οικογένειες. Οι διαφορετικές οικογένειες, ή οι οικογένειες που δεν μοιάζουν με τη δική μας, είναι και αυτές οικογένειες που έχουν τη δική τους λειτουργία και παρόμοιες ανάγκες.

Γράψε μία φράση ή μία λέξη που θεωρείς ότι ταιριάζει στον ρόλο σου στην οικογένειά σου.

Τι θα άλλαζες αναφορικά με τον δικό σου ρόλο στην οικογένεια;

A3. Τα δικαιώματά μου

Σε αυτή την ενότητα συζητάμε για τα δικαιώματα στην οικογένεια και ευρύτερα.

Μαθησιακοί στόχοι

- Να αναφέρεις τα βασικά σου δικαιώματα.
- Να αναγνωρίζεις πότε παραβιάζεται κάποιο δικαίωμά σου.
- Να αναλαμβάνεις δράση για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων σου/των δικαιωμάτων των παιδιών.

Δραστηριότητα 1

«Όλοι έχουμε δικαιώματα!»

Βήμα 1ο: Δημιουργήστε ομάδες των τεσσάρων ατόμων. **Σκεφτείτε τι σημαίνει δικαίωμα.** Μπορείτε να σκεφτείτε μερικά παραδείγματα δικαιωμάτων;

Το μικρό βιβλίο των δικαιωμάτων

.....

.....

.....

.....

.....

Βήμα 2ο: Μελετήστε ως ομάδα τον πίνακα και αξιολογήστε, έπειτα από διαβούλευση, τα δικαιώματα ως προς τη σημαντικότητά τους. Ποια θεωρείτε λιγότερο και ποια περισσότερο σημαντικά; Προετοιμάστε την αιτιολόγηση των απαντήσεών σας.

Έχω δικαίωμα:	Καθόλου	Λίγο	Πολύ	Πάρα πολύ
Να έχω όνομα, επώνυμο, εθνικότητα.				
Να κουβεντιάζω με τους γονείς μου, να με ακούνε και να με καταλαβαίνουν.				
Να βλέπω τους γονείς μου ακόμα και αν δεν ζουν μαζί.				
Να πηγαίνω σχολείο.				
Να μην εργάζομαι μέχρι να γίνω ενήλικας.				
Εάν εργάζομαι, η εργασία αυτή να μη βλάπτει την υγεία ή την εκπαίδευσή μου.				
Να προστατεύομαι από κάθε μορφή βίας, παραμέλησης, εγκατάλειψης ή εκμετάλλευσης.				
Να λέω τη γνώμη μου και οι μεγάλοι να την ακούν και να τη λαμβάνουν υπόψη.				

Βήμα 3ο: Συζητήστε με τις υπόλοιπες ομάδες.

- Ποια δικαιώματα επέλεξαν οι ομάδες ως πιο σημαντικά; Γιατί;
- Υπάρχει κάποιο δικαίωμα ή κάποια δικαιώματα στα οποία όλες οι ομάδες συμφωνούν ότι είναι πολύ σημαντικά;

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Τα δικαιώματά μου

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού αναγνωρίζει ότι τα παιδιά χρειάζονται ειδική φροντίδα και προστασία. Υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) το 1989 με σκοπό να αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζονται τα παιδιά.

Η Σύμβαση περιέχει 54 άρθρα τα οποία καλύπτουν τα δικαιώματα των παιδιών, που χωρίζονται σε τέσσερις τομείς: Δικαιώματα Επιβίωσης, Ανάπτυξης, Προστασίας και Δικαιώματα Συμμετοχής.

Παρ' όλα αυτά, σήμερα σε πολλές χώρες του κόσμου δεν τηρούνται τα κείμενα της Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Παιδιού.

Τα παιδιά γίνονται αντικείμενα εκμετάλλευσης, στερούνται τη βασική εκπαίδευση, τροφή, περίθαλψη, φροντίδα, αγάπη. Είναι θύματα πολεμικών συρράξεων, φτώχειας, ασθενειών κ.ά.

20 Νοεμβρίου:

Έχει οριστεί ως η Παγκόσμια Ημέρα για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Δραστηριότητα 2

«Προασπίσου τα δικαιώματα των παιδιών!»

Μελέτη περίπτωσης

Διάβασε την ιστορία της Αρετής

Η Αρετή είναι ένα κορίτσι 11 χρονών και είναι Ρομά (τσιγγάνα). Μαζί με τους γονείς της και τα τρία μικρότερα αδέρφια της ζουν σε έναν καταυλισμό. Η οικογένεια ζει φτωχικά. Η μητέρα της Αρετής δεν εργάζεται, ενώ ο πατέρας της είναι πλανόδιος πωλητής. Πουλάει μικροπράγματα σε λαϊκές αγορές και πανηγύρια. Δεν έχει σταθερή δουλειά. Όταν υπάρχει ένα πανηγύρι που πρέπει να πάει, παίρνει μαζί του την Αρετή για βοήθεια. Εκείνες τις μέρες η Αρετή δεν πηγαίνει στο σχολείο. Επίσης, απουσιάζει συχνά από το σχολείο, γιατί στον καταυλισμό δεν έχουν τον χειμώνα θέρμανση και είναι συχνά άρρωστη. Η Αρετή αγαπάει το σχολείο και στενοχωριέται όταν αναγκάζεται να μην πηγαίνει. Ακόμη όμως και όταν είναι εκεί, πολλά παιδιά δεν θέλουν να παίζουν μαζί της. Κανένα παιδί δεν την έχει καλέσει ποτέ σε πάρτι γενεθλίων του ή στο σπίτι του. Στην Αρετή επίσης αρέσει η μουσική και θα ήθελε πολύ να μάθει να παίζει ένα μουσικό όργανο. Όμως οι γονείς της δεν έχουν χρήματα για να τη στείλουν σε ωδείο. Η Αρετή δεν έχει εξωσχολικές δραστηριότητες, έχει όμως πολλά όνειρα...

Συζητήστε στην τάξη:

- Τι αισθανθήκατε διαβάζοντας την ιστορία της Αρετής; Πιστεύετε ότι παραβιάζονται κάποια δικαιώματά της; Αν ναι, ποια; Αν μπορούσατε, τι θα κάνατε για να υπερασπιστείτε τα δικαιώματά της;

Δραστηριότητα 3

«Ζωντάνεψε τα δικαιώματα!»

- Διάλεξε ένα δικαίωμα από όσα συζητήθηκαν μέχρι τώρα. Ονομάτισέ το.
- Ζωγράφισέ το, δώσε του σχήμα, χρώμα...
- Σκέψου ότι εσύ είσαι η φωνή του, ότι το υπερασπίζεσαι.
- Τι θα έλεγες στους άλλους ανθρώπους για να καταλάβουν την αξία του;
- Τι θα έκανες για να το προστατέψεις/υπερασπιστείς αν κάποιος ή κάποιες δεν το σέβονταν;

Μπορείς να φτιάξεις το μικρό βιβλίο των δικαιωμάτων.

Σε συνέχεια της 3ης δραστηριότητας, δημιουργήστε καρτέλες στην τάξη με τα δικαιώματα και την υπεράσπισή τους, και τοποθετήστε τις σε κεντρικό σημείο του σχολείου ώστε όλοι οι μαθητές και οι μαθήτριες να τις βλέπουν.

Α4. Υποχρεώσεις, ανάγκες και προσωπική ευθύνη

Σε αυτή την ενότητα συζητάμε για τις υποχρεώσεις σου μέσα στην οικογένεια. Συζητάμε επίσης για τις ανάγκες και τις επιθυμίες σου.

Μαθησιακοί στόχοι

- Να αναγνωρίζεις τις υποχρεώσεις σου.
- Να αναπτύξεις δεξιότητες προσωπικής ευθύνης σχετικά με τις ενέργειές σου.
- Να διαχωρίζεις τις επιθυμίες σου από τις ανάγκες σου.

Δραστηριότητα 1

«Υποχρεώσεις και υπευθυνότητα»

Διαβάστε τις παρακάτω ιστορίες και συζητήστε.

Η Ειρήνη είναι μαθήτρια της Ε΄ Δημοτικού. Έχει συμφωνήσει με τους γονείς της στο σχόλασμα να περιμένει την αδελφή της στην έξοδο του σχολείου για να γυρίσουν μαζί στο σπίτι. Η φίλη της Ειρήνης όμως την έπεισε να μείνουν λίγο ακόμα στην αυλή. Πριν το καταλάβει, πέρασε μισή ώρα...

Ο Χρήστος πήρε στα γενέθλιά του το ακριβό ηλεκτρικό πατίνι που είχε ζητήσει από τους γονείς του. Υποσχέθηκε να το προσέχει πολύ. Το ίδιο απόγευμα το άφησε βιαστικά πίσω από το αυτοκίνητο της οικογένειας για να σηκώσει το τηλέφωνο. Ο μπαμπάς του δεν το είδε και το πάτησε με τις ρόδες του αυτοκινήτου.

Ο Πέτρος έπαιζε ποδόσφαιρο στο πάρκο με τους φίλους του. Είχε συμφωνήσει με τη μαμά του να γυρίσει στις 6 μ.μ. Στις 5:55 μ.μ., όταν ήταν έτοιμος να φύγει, οι φίλοι του επέμεναν να παίξουν ένα παιχνίδι ακόμα. Ο Πέτρος δεν γύρισε στο σπίτι στην ώρα του.

Η Δανάη υποσχέθηκε να βοηθήσει τη γιαγιά της με τις δουλειές του σπιτιού. Είναι μια βροχερή μέρα και η Δανάη δεν θέλει να πάει, προτιμά να μείνει σπίτι. Ξέρει ότι η γιαγιά χρειάζεται τη βοήθειά της. Παίρνει την ομπρέλα της και πάει να τη βοηθήσει.

- Ποιες ήταν οι υποχρεώσεις του κάθε παιδιού;
- Ανταποκρίθηκε το κάθε παιδί στις υποχρεώσεις του με υπευθυνότητα;
- Τι συνέπειες θα μπορούσε να πει η οικογένεια ότι θα έχει το παιδί που δεν είναι υπεύθυνο;

Δραστηριότητα 2

«Εγώ και οι υποχρεώσεις μου»

Σκέψου τις υποχρεώσεις που έχεις ως μέλος της οικογένειάς σου. Σημείωσε παρακάτω αυτά που σκέφτηκες και στη συνέχεια βάλε ένα ✓ στις υποχρεώσεις που αισθάνεσαι ότι είσαι πολύ καλός/καλή και σε άλλες που αισθάνεσαι ότι χρειάζεσαι βελτίωση.

Υποχρεώσεις	Είμαι καλός/καλή	Χρειάζομαι βελτίωση

Συζήτησε με τον διπλανό ή τη διπλανή σου. Μπορεί να προτείνει ο ένας/η μία στον/στην άλλον/άλλη τρόπους για να βελτιωθείτε εκεί που διαπιστώνετε ότι υπάρχει ανάγκη;

Υποχρεώσεις και δικαιώματα στην οικογένεια

Ο ρόλος μας μέσα στην οικογένεια περιλαμβάνει μια σειρά από δικαιώματα, αλλά και υποχρεώσεις. Θα πρέπει να είμαστε διεκδικητικοί και διεκδικητικές με τα δικαιώματά μας, αλλά την ίδια στιγμή να δείχνουμε και υπευθυνότητα, αναλαμβάνοντας τις υποχρεώσεις μας. Οι σχέσεις στην οικογένεια χτίζονται πάνω στον σεβασμό, αλλά και στην εμπιστοσύνη, την οποία κερδίζουμε καθημερινά ανταποκρινόμενοι και ανταποκρινόμενες στις υποχρεώσεις μας, και αναλαμβάνοντας τις ευθύνες μας. Οι γονείς μας είναι κυρίως τα άτομα που δείχνοντάς μας εμπιστοσύνη μάς αναθέτουν εργασίες τις οποίες συνήθως έχουμε επιλέξει μαζί.

Η ανάληψη ευθύνης, η αίσθηση ότι κάποιος μας εμπιστεύεται, η ικανοποίηση ότι καταφέρνουμε να φέρουμε σε πέρας μια εργασία μάς βοηθάνε να αποκτήσουμε αυτοπεποίθηση και αυτοεκτίμηση, και να οδηγηθούμε προς την ανεξαρτησία μας!

Δραστηριότητα 3

«Το χρειάζομαι ή το θέλω;»

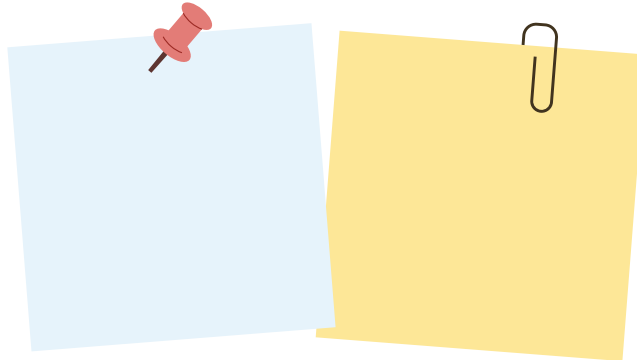
Γράψε ποιες από τις παρακάτω επιλογές είναι ανάγκες και ποιες επιθυμίες.

	Ανάγκες	Επιθυμίες
ρούχα, φάρμακα, σοκολάτες, ψηφιακή ταμπλέτα, τρόφιμα, επώνυμα αθλητικά παπούτσια, επίσκεψη στον γιατρό, βιντεοπαιχνίδι, εξωτικά ταξίδια, σχολείο		

Θεματικό Πεδίο Α Η ζωή στο σπίτι μου

Τώρα σκέψου τις δικές σου ανάγκες και επιθυμίες.

Σε δύο χρωματιστά χαρτάκια (μπλε και κίτρινα) σημείωσε τις ανάγκες και τις επιθυμίες σου. Στο μπλε χαρτάκι γράψε τις ανάγκες σου και στο κίτρινο τις επιθυμίες σου. Διάβασε παρακάτω.

Επιθυμίες και ανάγκες

Οι ανάγκες είναι όλα αυτά που μας είναι απαραίτητα για να ζήσουμε με αξιοπρέπεια, όπως η τροφή, η στέγη, το καθαρό νερό, τα ρούχα, η εκπαίδευση, η πρόσβαση σε ιατρικές υπηρεσίες, η ασφάλεια.

Υπάρχουν δύο κατηγορίες αναγκών. Οι φυσικές ανάγκες, που περιλαμβάνουν το νερό, τα ρούχα, τη στέγη, τα φάρμακα κ.ά., και οι ψυχολογικές ανάγκες του ανθρώπου, δηλαδή εκείνες που είναι απαραίτητες για την ανθρώπινη ευτυχία και ευημερία, όπως η αγάπη, η αυτοεκτίμηση, η αίσθηση ασφάλειας κ.ά.

Από την άλλη μεριά, οι επιθυμίες είναι όσα θα θέλαμε να είχαμε, αλλά δεν είναι απαραίτητα για να επιβιώσουμε. Απλώς, τις περισσότερες φορές, κάνουν τη ζωή πιο άνετη, πιο όμορφη κ.ο.κ.

Αν, παρ' όλα αυτά, σου φαίνεται δύσκολο να διαχωρίσεις τις ανάγκες από τις επιθυμίες, υπάρχει μια ερώτηση που σε βγάζει από αυτή τη δύσκολη θέση: «Μπορώ να ζήσω χωρίς αυτό;». Αν η απάντηση είναι θετική, τότε αναφερόμαστε σε επιθυμία, αν όμως είναι αρνητική, τότε αναφερόμαστε σε μια ανάγκη που πρέπει να εκπληρωθεί.

Υποχρεώσεις,
ανάγκες,
επιθυμίες

**Τώρα που το διάβασες, ξαναδές τα χαρτάκια σου.
Θα αλλάζεις κάτι; Γιατί ναι, γιατί όχι;**

Σκέψου και σημείωσε εδώ μια ανάγκη ή επιθυμία σου για κάτι που θα ήθελες από την οικογένειά σου και το οποίο πιστεύεις ότι δεν το έχεις.

.....

.....

.....

A5. Λήψη αποφάσεων στην οικογένεια

Σε αυτή την ενότητα συζητάμε για τους τρόπους λήψης αποφάσεων στην οικογένεια, για τον τρόπο που βλέπουμε τον εαυτό μας και τα άλλα μέλη της οικογένειάς μας.

Μαθησιακοί στόχοι

- Να περιγράφεις τον τρόπο με τον οποίο λαμβάνονται οι αποφάσεις στην οικογένειά σου.
- Να αναπτύξεις το αίσθημα του σεβασμού για τον εαυτό σου και τα άλλα μέλη της οικογένειάς σου.

Η οικογένεια είναι ένα σύστημα που πρέπει να λειτουργεί με σκοπό την ικανοποίηση των αναγκών όλων των μελών της: καθημερινές ανάγκες επιβίωσης (π.χ. τροφή, στέγη), συναισθηματικές ανάγκες (αγάπη, φροντίδα). Για να λειτουργήσει η οικογένεια αποτελεσματικά, εκτός από τους ρόλους που αναλαμβάνουν τα μέλη της, πρέπει να λαμβάνονται και αποφάσεις.

Η λήψη αποφάσεων στην οικογένεια

Δραστηριότητα 1

«Γινόμαστε ερευνητές και ερευνήτριες»

Απάντησε στην ερώτηση: Με ποιον τρόπο ΣΥΝΗΘΩΣ λαμβάνονται οι αποφάσεις στην οικογένειά σου; Βάλε ένα ✓ στην απάντηση που σε αντιπροσωπεύει.

	Ισχύει	Δεν ισχύει	Ισχύει μερικές φορές
Συμμετέχουμε όλοι μαζί στη λήψη μιας απόφασης.	☐	☐	☐
Οργανώνουμε οικογενειακά συμβούλια και αποφασίζει η πλειοψηφία.	☐	☐	☐
Οι γονείς μου παίρνουν τις αποφάσεις και τα παιδιά τις ακολουθούν.	☐	☐	☐
Αποφασίζει συνήθως η μητέρα μου.	☐	☐	☐
Αποφασίζει συνήθως ο πατέρας μου.	☐	☐	☐
Αποφασίζουν τα μεγαλύτερα αδέρφια μου.	☐	☐	☐

Καταγράψτε σε ένα αρχείο τις απαντήσεις όλων των συμμαθητών και συμμαθητριών σας. Δημιουργήστε ένα ραβδόγραμμα με τα αποτελέσματα. Σχολιάστε τα αποτελέσματα. Με ποιον τρόπο συνήθως λαμβάνονται οι αποφάσεις στις οικογένειες των συμμαθητών και συμμαθητριών σας;

Δραστηριότητα 2

«Δημοκρατικά οικογενειακά συμβούλια» – Η «μπάλα» δίνει τον λόγο

Βήμα 1ο: Μία οικογένεια πρέπει να λάβει μια απόφαση για ένα από τα παρακάτω προτεινόμενα θέματα.

- Μία εκδρομή το Σαββατοκύριακο.
- Διανυκτέρευση στο σπίτι ενός συμμαθητή ή μιας συμμαθήτριας.
- Ένα μεγάλο ταξίδι το καλοκαίρι σε μια άλλη χώρα.
- Ανακαίνιση σπιτιού.

Βήμα 2ο: Μία ομάδα θα αποτελέσει την οικογένεια που θα συζητήσει σχετικά με ένα θέμα που επέλεξε. Οι υπόλοιποι συμμαθητές και συμμαθήτριες θα καθίσουν σε έναν εξωτερικό κύκλο και απλώς θα παρατηρούν.

Η ομάδα-οικογένεια κάθεται σε ένα τραπέζι και αυτός που κρατάει μια «μπάλα» (χάρτινο μπαλάκι ή μπαλάκι του τένις ή άλλο μικρό αντικείμενο) δικαιούται να μιλά. Η μπάλα θα προχωρά από χέρι σε χέρι και όλα τα μέλη, περιμένοντας τη σειρά τους, θα μπορούν να εκφράσουν την άποψή τους, την προτίμησή τους, τις αντιρρήσεις τους για το θέμα. Στο τέλος πρέπει η ομάδα να καταλήξει σε μία απόφαση. Η ομάδα-οικογένεια ξεκινάει τη συζήτηση!

Βήμα 3ο: Όταν η ομάδα-οικογένεια καταλήξει σε μια απόφαση, σταματάει τη συζήτηση και αρχίζει η συζήτηση με τους μαθητές και τις μαθήτριες του εξωτερικού κύκλου.

Εξωτερικός κύκλος: Σε σχέση με όσα παρατηρήσατε κατά τη διάρκεια της συζήτησης της ομάδας-οικογένειας, συζητήστε:

- Πώς σας φάνηκε η συζήτηση της οικογένειας;

- Πώς νομίζετε ότι αισθάνθηκαν τα μέλη της κατά τη διάρκεια της συζήτησης (θετικά – αρνητικά συναισθήματα);
- Πιστεύετε ότι ήταν αποτελεσματικό το «οικογενειακό συμβούλιο»;
- Θεωρείτε ότι κατάφεραν να καταλήξουν σε μια απόφαση;
- Νομίζετε ότι λήφθηκε υπόψη η γνώμη όλων των μελών της οικογένειας ή αποφάσισαν κάποιοι/ες για τους άλλους/ες; Ήταν σωστός αυτός ο τρόπος;

Λήψη αποφάσεων στην οικογένεια

Η λήψη αποφάσεων είναι μια διαδικασία στην οποία όλοι και όλες παίρνουμε μέρος είτε το κάνουμε οργανωμένα και συνειδητά είτε αυθόρμητα, χωρίς να το καταλαβαίνουμε.

Στη ζωή μας καλούμαστε να πάρουμε διάφορες αποφάσεις. Κάποιες από αυτές είναι απλές: «Να αγοράσω με το χαρτζιλίκι μου ένα παιχνίδι ή ένα γλύκισμα;» «Να διαβάσω ένα βιβλίο ή να δω μια ταινία;» Υπάρχουν όμως και δύσκολες αποφάσεις, όπως, για παράδειγμα, ποια εξωσχολική δραστηριότητα να διαλέξω, πού θα ταξιδέψω, αν θα πρέπει να αλλάξω δουλειά, πώς πρέπει να οργανώσω την αποταμίευση των χρημάτων μου κ.ά. Παιδιά και ενήλικες βρισκόμαστε καθημερινά μπροστά σε ερωτήματα που ζητούν απαντήσεις, αποφάσεις που πρέπει να ληφθούν.

Η λήψη απόφασης σε μια οικογένεια πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα μέλη της, μικρούς και μεγάλους, και η συμμετοχή τους συνδέεται με τον ρόλο τους και τις ευθύνες που αναλαμβάνουν. Η λήψη απόφασης προϋποθέτει ότι όλοι και όλες κατανοούμε το θέμα για το οποίο καλούμαστε να πάρουμε μια απόφαση, τις εναλλακτικές επιλογές, το ρίσκο της απόφασής μας, όσα πρέπει να κάνουμε για να υλοποιήσουμε την απόφασή μας, αλλά και τον τρόπο αντίδρασης αν τελικά δεν έχουμε πάρει τη σωστή απόφαση ή κάτι δεν πάει καλά.

Δεν πρέπει να φοβόμαστε ή να αποφεύγουμε να συμμετέχουμε στη λήψη αποφάσεων. Αυτή η εμπειρία μάς γεμίζει αυτοπεποίθηση, καταλαβαίνουμε καλύτερα τον εαυτό μας, μαθαίνουμε να σεβόμαστε τις απόψεις των άλλων, να είμαστε διεκδικητικοί και διεκδικητικές, να επικοινωνούμε αποτελεσματικά και πολλά άλλα!

Συμπλήρωση...
αποφάσεων

Α6. Οικογενειακές σχέσεις, διαπραγματεύσεις και συγκρούσεις

Σε αυτή την ενότητα συζητάμε για τις σχέσεις μεταξύ των μελών της οικογένειας.

Μαθησιακοί στόχοι

- Να αναγνωρίζεις και να συνθέτεις τρόπους συζήτησης, διαπραγμάτευσης και επίλυσης ζητημάτων που αφορούν τα μέλη της οικογένειας.
- Να αναπτύξεις δεξιότητες συμμετοχικού-συνεργατικού κλίματος στην οικογένεια.

Κόμικ...
συγκρούσεων

Δραστηριότητα 1

«Σκέψου – Άκου – Συζήτησε: Τι θα μπορούσαν να κάνουν;»

Βήμα 1ο: Μελέτησε τις ακόλουθες περιπτώσεις. Στη συνέχεια, επίλεξε μία από αυτές.

1η περίπτωση

Η αδελφή της Γεωργίας έχει δανειστεί την αγαπημένη της μπλούζα και εδώ και αρκετό καιρό δεν την έχει επιστρέψει. Η Γεωργία τής το υπενθυμίζει επανειλημμένα, όμως δεν υπάρχει καμία ανταπόκριση από μέρους της. Στο τέλος καταλήγουν να μαλώνουν.

2η περίπτωση

Ο Κώστας ζητά από τους γονείς του ένα καινούργιο ηλεκτρονικό παιχνίδι, το οποίο όμως είναι αρκετά ακριβό. Οι γονείς του αρνούνται χωρίς να του εξηγούν τον λόγο. Ο Κώστας αντιδρά φωνάζοντας: «Είναι άδικο! Όλοι έχουν ένα τέτοιο παιχνίδι! Είμαι ο μόνος που δεν το έχει...»

3η περίπτωση

Οι φίλοι του Νίκου αποφάσισαν να πάνε σινεμά για να παρακολουθήσουν μια νέα ταινία που ανυπομονούσε και ο ίδιος να δει. Οι γονείς του όμως δεν του επιτρέπουν να ακολουθήσει την παρέα γιατί δεν έχει ολοκληρώσει τις σχολικές του υποχρεώσεις.

Ανάλογα με την περίπτωση που επέλεξες, σκέψου αναφορικά με τα ακόλουθα ερωτήματα.

1η περίπτωση

- Πώς κρίνεις τη συμπεριφορά της αδελφής της Γεωργίας;
- Πώς κρίνεις τη συμπεριφορά της Γεωργίας;
- Ποιος, κατά τη γνώμη σου, θα ήταν ο καταλληλότερος τρόπος να διαχειριστούν το θέμα;

2η περίπτωση

- Πώς κρίνεις τη στάση των γονιών του Κώστα;
- Πώς κρίνεις τη στάση του Κώστα;
- Ποιος, κατά τη γνώμη σου, θα ήταν ο καταλληλότερος τρόπος να διαχειριστούν το θέμα;

Μελετώ και σκέφτομαι

3η περίπτωση

- Πώς κρίνεις τη στάση των γονιών του Νίκου;
- Πώς κρίνεις τη στάση του Νίκου;
- Ποιος, κατά τη γνώμη σου, θα ήταν ο καταλληλότερος τρόπος να διαχειριστούν το θέμα;

Βήμα 2ο: Βρες ποιος συμμαθητής ή συμμαθήτριά σου επέλεξε να μελετήσει την ίδια περίπτωση με εσένα. Συζητήστε μαζί του. Συγκρίνετε τις απαντήσεις σας και βρείτε μια κοινή λύση για τη διαχείριση του θέματος.

Συζητώ με τον συμμαθητή ή τη συμμαθήτριά μου, συγκρίνω, αναζητώ και προτείνω λύσεις

Βήμα 3ο: Συζητήστε στην ολομέλεια της τάξης καθεμιά από τις τρεις περιπτώσεις. Παρουσιάστε τις διαφορετικές λύσεις που αποφασίστηκαν στις δυάδες και επιλέξτε μια κοινά αποδεκτή λύση για κάθε περίπτωση.

Ακούω, συζητώ, προτείνω μια κοινά αποδεκτή λύση

1η περίπτωση. Η κοινά αποδεκτή λύση:

.....

.....

2η περίπτωση. Η κοινά αποδεκτή λύση:

.....

.....

3η περίπτωση. Η κοινά αποδεκτή λύση:

.....

.....

Ιστορία
διεκδίκησης
παιχνιδιού

Δραστηριότητα 2

«Διαφωνίες ή συγκρούσεις;»

Συζητήστε στην τάξη θέματα για τα οποία υπάρχουν διαφωνίες ή συγκρούσεις μεταξύ των μελών μιας οικογένειας (π.χ. μεταξύ των γονέων, μεταξύ των γονέων και των παιδιών, των παιδιών μεταξύ τους κ.ά.).

Παραδείγματα διαφωνιών/συγκρούσεων

η διεκδίκηση ενός παιχνιδιού, το παιχνίδι με άλλο μέλος της οικογένειας, οι δουλειές του σπιτιού, η τακτοποίηση του δωματίου σου, η μελέτη για το σχολείο, τα πράγματα κάθε μέλους της οικογένειας, οι χώροι που χρησιμοποιείς από κοινού με άλλα μέλη της οικογένειας (π.χ. μπάνιο, κουζίνα, σαλόνι κ.ά.)

.....

.....

.....

Οικογενειακές
σχέσεις - κρεμάλα

Δραστηριότητα 3 «Είναι μόνο έτσι;»

Συζητήστε στην τάξη:

Η ύπαρξη συγκρούσεων στην οικογένεια είναι μόνο αρνητική κατάσταση;

.....

.....

.....

Για την επίλυση της σύγκρουσης
ακολούθησε τα παρακάτω:

1. Αναγνώρισε το πρόβλημα.
2. Ηρέμησε και άκου τον άλλον/η.
3. Συζήτησε με ειλικρίνεια.
4. Βρείτε μαζί μια λύση.
5. Ελέγξτε την πρόοδο.

Αξίζει να διαβάσεις

Η δυναμική στην οικογένεια

Τα μέλη μιας οικογένειας αλληλεπιδρούν στην προσπάθειά τους να ρυθμίσουν τα διαφορετικά θέματα της κοινής τους ζωής. Έτσι, η συμπεριφορά ενός μέλους της οικογένειας είναι δυνατό να δημιουργήσει στα άλλα μέλη θετικά συναισθήματα (π.χ. το ενδιαφέρον, η αλληλοβοήθεια, οι φιλοφρονήσεις δημιουργούν συναισθήματα αγάπης, στοργής, ικανοποίησης κ.ά.). Στην περίπτωση αυτή, **οι σχέσεις των μελών** λέμε ότι είναι **λειτουργικές**.

Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις που ο τρόπος συμπεριφοράς ενός ή περισσότερων μελών της οικογένειας που εμπλέκονται στη διαχείριση ενός ζητήματος δημιουργούν αρνητικά συναισθήματα σε ένα ή περισσότερα από τα άλλα μέλη (π.χ. η έλλειψη συζήτησης, η προσπάθεια επιβολής του ενός μέλους στο άλλο, η έλλειψη τήρησης των κανόνων κ.ά., που προκαλούν λύπη, θυμό, απογοήτευση κ.ά.). Οι σχέσεις των μελών της οικογένειας τότε γίνονται **δυσλειτουργικές**, ενώ μπορεί να υπάρξουν και **συγκρούσεις**.

Οι συγκρούσεις μπορούν να συμβάλουν στη βελτίωση των σχέσεων μεταξύ των μελών της οικογένειας αλλά και τη βελτίωση του καθενός ξεχωριστά και της συμπεριφοράς του.

A7. Οικογενειακές σχέσεις, ενσυναίσθηση και διαφορετικότητα

Σε αυτή την ενότητα συζητάμε για τις σχέσεις μεταξύ των μελών της οικογένειας.

Μαθησιακοί στόχοι

- Να αναπτύξεις δεξιότητες ενσυναίσθησης, ενεργητικής ακρόασης και αλληλεγγύης.
- Να συζητήσεις με την οικογένειά σου θέματα που αφορούν τη διαφορετικότητα.

Δραστηριότητα 1

«Ακούω και μαθαίνω για τον εαυτό μου από... τους άλλους»

Βήμα 1ο: Χωριστείτε σε δυάδες.

Θυμήσου

Είναι σημαντικό να είσαι ειλικρινής.

Επίλεξε έναν συμμαθητή ή μία συμμαθήτριά σου που δεν γνωρίζεις τόσο καλά και καθίστε αντικριστά. Με τη σειρά του ο καθένας και η καθεμία περιγράφει ένα θέμα που τον/την ενδιαφέρει.

Το θέμα που άκουσα:

.....

Άκου την ιστορία

Τι πρέπει να κάνεις όταν θα ακούς:

- ✓ Να συγκεντρωθείς σε αυτά που σου λέει ο συμμαθητής ή η συμμαθήτριά σου, ώστε να καταλάβεις τι θέλει να σου πει.
- ✓ Να κοιτάζεις τον συμμαθητή ή τη συμμαθήτριά σου.
- ✓ Να μην τον/τη διακόψεις ακόμα και όταν έχεις κάποια απορία. Θα εκφράσεις την απορία σου όταν θα έχει ολοκληρώσει όσα θέλει να πει.

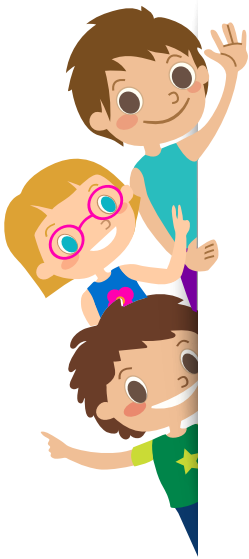

Βήμα 2ο: Επιστρέψτε στην ολομέλεια της τάξης.

Καθένας από εσάς θα παρουσιάσει το ζευγάρι του με όσες περισσότερες πληροφορίες θυμάται για το θέμα που του μίλησε.

Ακολουθεί συζήτηση στα παρακάτω θέματα/ζητήματα:

- Η παρουσίαση από το ζευγάρι σου κατάφερε να μεταφέρει όλες τις πληροφορίες που του είπες και όπως τις είπες;
- Βοήθησαν οι κανόνες που ορίστηκαν ή δυσκόλεψαν;
- Έμαθες κάτι καινούργιο για τον εαυτό σου;
- Έμαθες κάτι καινούργιο για τον συμμαθητή ή τη συμμαθήτριά σου;

Δραστηριότητα 2

«Ακούμε, συζητάμε, αναζητούμε λύσεις»

Χωριστείτε σε δύο ομάδες.

Η μία ομάδα θα είναι η εσωτερική ομάδα του κύκλου.

Η δεύτερη ομάδα θα είναι η εξωτερική ομάδα του κύκλου.

Βήμα 1ο: Εάν ανήκεις στην εσωτερική ομάδα του κύκλου, εκφράζεις την άποψή σου και στη συνέχεια συζητάς με τα άλλα μέλη της ομάδας σου το ακόλουθο θέμα, σύμφωνα με τα ενδεικτικά ερωτήματα που ακολουθούν. Θα μιλήσουν όλα τα μέλη της ομάδας, άρα και εσύ (εφόσον φυσικά θέλεις).

Η εξωτερική ομάδα του κύκλου ακούει χωρίς να μιλάει.

Η Ειρήνη είναι μοναχοπαίδι. Ζητά από τους γονείς της ένα κινητό τηλέφωνο ώστε να μπορεί να μιλάει και να ανταλλάσσει μηνύματα με τις φίλες της μετά το σχολείο. Οι γονείς της αρνούνται, λέγοντάς της ότι είναι ακόμη μικρή και θεωρούν ότι δεν πρέπει να έχει κινητό τηλέφωνο. Της δίνουν όμως την εναλλακτική λύση να χρησιμοποιεί το δικό τους το Σαββατοκύριακο. Η Ειρήνη αντιδρά φωνάζοντας και λέγοντας ότι αυτό είναι πολύ άδικο. Δεν έχει αδέρφια και αισθάνεται μόνη στο σπίτι. Εξάλλου, είναι η μόνη από τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές της που δεν έχει κινητό τηλέφωνο!

Θυμήσου

Είναι σημαντικό να τηρήσεις τους κανόνες.

Τι πρέπει να κάνεις εάν είσαι στην εσωτερική ομάδα του κύκλου:

- Όλοι θα μιλήσουν με τη σειρά τους.
- Αν δεν θέλεις να μιλήσεις, μπορείς να δώσεις τη σειρά σου σε άλλον/άλλη (ή στον επόμενο/επόμενη).
- Άκου προσεκτικά όποιον συμμαθητή ή όποια συμμαθήτριά σου μιλάει.
- Έχετε όλοι και όλες ίσο χρόνο να μιλήσετε.
- Δεν πρέπει να διακόπτεις και να σχολιάζεις όσο μιλάει ο συμμαθητής ή η συμμαθήτριά σου.

Θέματα για συζήτηση στην εσωτερική ομάδα του κύκλου

- Πώς κρίνεις τη συμπεριφορά της Ειρήνης;
- Πώς κρίνεις τη συμπεριφορά των γονιών της Ειρήνης;
- Τι μπορεί να κάνει η οικογένεια της Ειρήνης για να λύσει το ζήτημα με τον καταλληλότερο τρόπο;

Τι πρέπει να κάνεις εάν είσαι στην εξωτερική ομάδα του κύκλου:

- Άκου προσεκτικά τις προτάσεις που αναφέρει η εσωτερική ομάδα για τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να λύσει το ζήτημα η οικογένεια της Ειρήνης.
- Επίλεξε/εστίασε σε έναν συμμαθητή ή συμμαθήτριά σου και άκου προσεκτικά τις απόψεις του.

Βήμα 2ο: Εάν ήσουν στην εξωτερική ομάδα του κύκλου:

- Παρουσίασε τις απόψεις του συμμαθητή ή της συμμαθήτριάς του που επέλεξες να ακούσεις με προσοχή, προσπαθώντας να παρουσιάσεις όλα όσα άκουσες και όπως τα άκουσες.
- Ανάφερε κάτι που σου έκανε εντύπωση από τη συζήτηση των συμμαθητών και συμμαθητριών σου που βρίσκονταν στην εσωτερική ομάδα του κύκλου.

Εάν ήσουν στην εσωτερική ομάδα του κύκλου:

- Η παρουσίαση από τον συμμαθητή ή τη συμμαθήτριά σου κατάφερε να μεταφέρει όλες τις πληροφορίες που εσύ είπες και όπως τις είπες;
- Συζήτηση-συμπέρασμα στην ολομέλεια της τάξης.

.....

.....

.....

Τρόποι αποτελεσματικής επικοινωνίας στην οικογένεια

Οι άνθρωποι έχουν διαφορετικές απόψεις, ανάγκες και επιθυμίες. Το ίδιο και τα μέλη μιας οικογένειας, που αντιλαμβάνονται διαφορετικά την πραγματικότητα σύμφωνα με αυτές τις ανάγκες, τις επιθυμίες αλλά και τις εμπειρίες τους.

Πολλές διαφωνίες που προκύπτουν στην οικογένεια είναι δυνατόν να αποφευχθούν μέσω της **καλής επικοινωνίας** με τα άλλα μέλη της οικογένειας. Για να γίνει αυτό, χρειάζεται να αναπτύξουν τη δεξιότητα **να ακούν τους άλλους** και να εκφράζουν με ακρίβεια αυτό που σκέφτονται και επιθυμούν. Τέτοιες στρατηγικές επικοινωνίας είναι χρήσιμες για την αποφυγή της έντασης ή της δυσπιστίας μεταξύ των μελών της οικογένειας. Τέτοιες δεξιότητες συνεισφέρουν στην επίλυση των διαφωνιών.

Είναι σημαντικό λοιπόν να μπορεί κάποιος **να αντιλαμβάνεται τη θέση του άλλου** από τη δική του πλευρά, να προσπαθεί δηλαδή να καταλάβει τη διαφορετική άποψη όπως εκείνος ή εκείνη την εκφράζει.

Α8. Οικογενειακές δράσεις

Σε αυτή την ενότητα συζητάμε για τις οικογενειακές ασχολίες κοινωνικής συμμετοχής. Εδώ θα δούμε τον ρόλο των μελών της οικογένειάς σου και τον δικό σου ρόλο σε διάφορα θέματα που αφορούν την κοινωνία.

Μαθησιακοί στόχοι

- Να αναπτύξεις δεξιότητες ενεργής συμμετοχής στην οικογενειακή ζωή.
- Να προσδιορίζεις οικογενειακές δραστηριότητες εκτός σπιτιού.

Δραστηριότητα 1

«Η οικογένεια εν δράσει...»

Βήμα 1ο: Χωριστείτε σε ομάδες.

Επιλέξτε **μία** από τις ακόλουθες οικογενειακές δράσεις που θα αφορά μια οικογένεια με τέσσερα μέλη:

- ✓ Μια οικογενειακή επίσκεψη στον παππού και τη γιαγιά.
- ✓ Μια έκπληξη για ένα μέλος της οικογένειας.
- ✓ Μια οικογενειακή χριστουγεννιάτικη γιορτή.
- ✓ Ένα οικογενειακό πικ νικ.

Στη συνέχεια, συζητήσε με τα άλλα μέλη της ομάδας σου τι χρειάζεται να γίνει ώστε να πραγματοποιηθεί αυτή η οικογενειακή δράση και για το χρονικό διάστημα εντός μίας εβδομάδας.

- Σημειώστε τις ενέργειες που πρέπει να γίνουν προκειμένου να πραγματοποιηθεί η δράση αυτή.

.....

.....

.....

.....

.....

Τροχός/Συμμετοχή στην οικογενειακή ζωή

- Συντάξτε ένα ημερολόγιο για το πότε πρέπει να γίνει κάθεμία από τις παραπάνω ενέργειες. Ενδεικτικά, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το ακόλουθο ημερολόγιο.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Βήμα 2ο: Ακολουθεί συζήτηση στην ολομέλεια της τάξης.

- ✓ Πόσο εύκολο ή δύσκολο πιστεύετε ότι είναι να πραγματοποιηθεί μια οικογενειακή δράση όπως αυτή που συζητήσατε στην ομάδα σας;
- ✓ Τι μάθατε, τι ανακαλύψατε για το θέμα αυτό;
- ✓ Πώς αισθανθήκατε που συμμετείχατε σε έναν τέτοιο σχεδιασμό;

Πρόγραμμα δράσεων της εβδομάδας

Δραστηριότητα 2

«Ήρωας στην οικογένειά μου»

Χωριστείτε σε ομάδες.

Με τη σειρά του ο καθένας και η καθεμία συζητήστε για το ακόλουθο θέμα:

Θυμήσου ένα γεγονός στο οποίο βοήθησες ένα μέλος της οικογένειάς σου όταν είχε μια ανάγκη.

- ✓ Πότε και πού συνέβη το γεγονός αυτό;
- ✓ Ποιο μέλος της οικογένειάς σου αφορούσε;
- ✓ Τι ακριβώς έκανες εσύ τότε για να τον/τη βοηθήσεις;
- ✓ Πώς αντέδρασε (τι είπε, τι έκανε) το άτομο της οικογένειάς σου που βοήθησες;
- ✓ Πώς αισθάνθηκες;

Οικογενειακές δράσεις και ενδυνάμωση στην οικογένεια

Οι **οικογενειακές δράσεις** είναι δραστηριότητες που προσφέρουν εμπειρίες για να γνωρίσεις τον κόσμο. Τις δραστηριότητες αυτές πραγματοποιούν τα μέλη μιας οικογένειας στον ελεύθερο χρόνο τους με σκοπό την προσωπική ανάπτυξη, την ψυχαγωγία ή τη διασκέδαση. Στις οικογενειακές δράσεις συμπεριλαμβάνονται και δραστηριότητες που ωφελούν ένα παιδί να αναπτυχθεί ή βοηθούν ένα μέλος της οικογένειας που έχει μια ανάγκη.

Οι οικογενειακές δράσεις βοηθούν με το να **ενδυναμώνουν τις σχέσεις** ανάμεσα στα μέλη της οικογένειας, **βελτιώνουν την επικοινωνία** γονέων - παιδιών και παιδιών μεταξύ τους, προσφέρουν αλληλοβοήθεια, ενώ αυξάνουν τα θετικά συναισθήματα, όπως τη χαρά και την ικανοποίηση που μπορεί να προσφέρει η οικογενειακή ζωή.

Για να πραγματοποιηθεί ωστόσο μια οικογενειακή δράση, χρειάζεται **κάθε μέλος της οικογένειας να αναλάβει και να ολοκληρώσει** μία ή περισσότερες δραστηριότητες με υπευθυνότητα και στον χρόνο που έχει οριστεί.

A9. Οικογενειακές δράσεις σε κοινωνικά θέματα

Σε αυτή την ενότητα συζητάμε για τις οικογενειακές ασχολίες με τις οποίες συμμετέχουμε στην κοινωνία. Εδώ θα δούμε τον ρόλο των μελών της οικογένειάς σου και τον δικό σου ρόλο σε διάφορα σε κοινωνικά θέματα.

Μαθησιακοί στόχοι

- Να αναπτύξεις δεξιότητες κοινωνικής συμμετοχής ως μέλος της οικογένειάς σου.
- Να συζητήσεις και να ευαισθητοποιηθείς σε κοινωνικά θέματα και θέματα διαφορετικότητας.

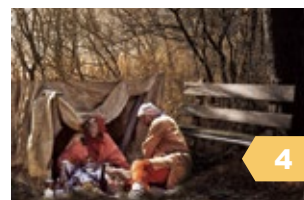
Καταμερισμός εργασιών

Δραστηριότητα 1

«Παρατηρώ και σκέφτομαι: Τι μπορεί να κάνει η δική μου οικογένεια;»

Βήμα 1ο: Παρατήρησε τις ακόλουθες εικόνες.

Στη συνέχεια, επίλεξε μία από αυτές και απάντησε στα ερωτήματα που ακολουθούν. Ποιο είναι το κοινωνικό θέμα στο οποίο αναφέρονται οι εικόνες αυτές;

Εικόνα 1: Εικόνα 2:

Εικόνα 3: Εικόνα 4:

Έχει κάνει κάποιες ενέργειες η δική σου οικογένεια σε σχέση με το κοινωνικό αυτό θέμα;

Αν ναι, ποιες είναι αυτές; Σκέψου και σημείωσε.

.....

.....

.....

Θεματικό Πεδίο Α Η ζωή στο σπίτι μου

Βήμα 2ο:

Χωριστείτε σε ομάδες.

Επιλέξτε ένα θέμα και συζητήστε.

- ✓ Τι ενέργειες θα μπορούσε να κάνει μια οικογένεια αναφορικά με το θέμα αυτό;
- ✓ Ποια μέλη της οικογένειας θα μπορούσαν να εμπλακούν; Τι θα χρειαζόταν να κάνει κάθε μέλος;
- ✓ Από ποιους άλλους ανθρώπους ή ομάδες θα μπορούσε να ζητήσει η οικογένεια να τη βοηθήσουν προκειμένου να ολοκληρώσει τις ενέργειες αυτές;

Δραστηριότητα 2

«Το πρόγραμμα δράσεων της οικογένειας»

Ενέργειες που θα μπορούσε να κάνει η οικογένεια.

.....

.....

.....

.....

Χρονοδιάγραμμα ενεργειών

Σε μία εβδομάδα:

Σε έναν μήνα:

Σε έξι μήνες:

Δράσεις της
οικογένειας

Ενέργειες που θα μπορούσε να κάνει κάθε μέλος της οικογένειας.

Γονείς

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Παιδιά

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Άλλα άτομα ή ομάδες από τα οποία
θα μπορούσε να ζητήσει βοήθεια η οικογένεια.

.....

.....

.....

.....

Αξίζει να διαβάσεις

Οικογένεια και κοινότητα

Κάθε οικογένεια αποτελεί **μέρος μιας ευρύτερης κοινότητας**, τα μέλη της οποίας ζουν σε ένα κοινό περιβάλλον. Στην κοινότητα αυτή είναι πιθανό να εμφανιστούν θέματα και προβλήματα τα οποία επηρεάζουν τα άτομα ή τις ομάδες που τα αντιμετωπίζουν, αλλά και συνολικά την κοινωνική ζωή.

Η **οικογένεια** μέσα από τις κοινές της δραστηριότητες είναι δυνατόν να προσφέρει σημαντικά στα θέματα που αντιμετωπίζει η κοινότητα, αρκεί **να έχει τη βούληση** να κινητοποιηθεί και να βοηθήσει. Σήμερα η αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων μπορεί να είναι το αποτέλεσμα της συνεργασίας του κράτους, της κοινότητας, αλλά και των ανθρώπων που ζουν σε αυτήν, αρκεί οι τελευταίοι να κινητοποιηθούν και να αναζητήσουν τρόπους δράσης.

Α10. Πώς οργανώνω τη σχολική μελέτη στο σπίτι

Στην ενότητα αυτή συζητάμε για στρατηγικές οργάνωσης του χρόνου μελέτης μας.

Μαθησιακοί στόχοι

- Να αναπτύξεις στρατηγικές οργάνωσης του χρόνου και της μελέτης.
- Να αναπτύξεις δεξιότητες αυτοαποτελεσματικότητας και αυτονόμησης στη σχολική εργασία.

Δραστηριότητα 1

«Διαβάζω έξυπνα – Οργανώνω τη σχολική μελέτη»

Ο Παντελής είναι φοβερά εκνευρισμένος με τους γονείς του επειδή δεν του επιτρέπουν να δει την αγαπημένη του σειρά στην τηλεόραση, καθώς δεν ολοκλήρωσε τις εργασίες του στη Γλώσσα και δεν διάβασε καθόλου το μάθημα της Ιστορίας. Ο ίδιος ισχυρίζεται ότι δεν πρόλαβε να τελειώσει γιατί ήταν πάρα πολλά αυτά που είχε να κάνει.

Βοήθησε τον Παντελή να οργανώσει σωστά τον χρόνο του.

Συζήτησε με την ομάδα σου τι πιστεύετε για τη σχολική μελέτη.

	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Η σχολική μελέτη μπορεί να γίνει ευχάριστη.	☐	☐
Οι γονείς μπορούν να με βοηθήσουν στην οργάνωση της μελέτης.	☐	☐
Μελετώ πρώτα τα δύσκολα μαθήματα.	☐	☐
Μπορώ να μελετώ μαζί με μια ομάδα.	☐	☐
Ακολουθώ ένα πρόγραμμα στο διάβασμα.	☐	☐
Η μελέτη στο σπίτι είναι σημαντική.	☐	☐
Κάνω διαλείμματα κατά τη διάρκεια της μελέτης.	☐	☐
Ο καλός ύπνος το βράδυ βοηθάει στη μελέτη.	☐	☐
Η καλή οργάνωση σημαίνει περισσότερο ελεύθερο χρόνο.	☐	☐
Ετοιμάζω την τσάντα μου από το προηγούμενο βράδυ.	☐	☐

Γράψτε τώρα ως ομάδα τρόπους με τους οποίους μπορούν να σας βοηθήσουν οι γονείς σας στην οργάνωση της μελέτης.

Ο χώρος εργασίας επηρεάζει όλους τους ανθρώπους και πολύ περισσότερο τους μαθητές και τις μαθήτριες ως προς τις επιδόσεις τους. Η οργάνωση του χώρου διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο, διότι, εάν ένα περιβάλλον μελέτης έχει προσεγμένους χώρους και σωστή οργάνωση και διαμόρφωση, τότε η μαθητική ζωή βελτιώνεται και οι επιδόσεις μας αυξάνονται.

Δραστηριότητα 2

«Σχεδιάζω τον χώρο μελέτης μου»

Στον παρακάτω χώρο σχεδίασε τον δικό σου χώρο μελέτης.

Στρατηγικές μελέτης

Οι στρατηγικές μελέτης αναφέρονται σε τεχνικές-μεθόδους που χρησιμοποιούμε για να μας βοηθήσουν ώστε να είμαστε σε θέση να διαχειριστούμε όλες τις πληροφορίες που μελετάμε προκειμένου να ολοκληρώσουμε με επιτυχία τις σχολικές μας εργασίες.

Σημείωσε ποια χαρακτηριστικά διαθέτει ο χώρος στον οποίο μελετάς τα μαθήματα του σχολείου.

Χαρακτηριστικά	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Χρησιμοποιώ πάντα τον ίδιο χώρο, π.χ. δικό μου γραφείο;	☐	☐
Έχει πάνω μόνο τα απαραίτητα είδη (βιβλία, τετράδια, μολύβι...);	☐	☐
Είναι ήσυχος και μακριά από θορύβους του σπιτιού ή εξωτερικούς;	☐	☐
Φωτίζεται ικανοποιητικά από φυσικό φωτισμό;	☐	☐
Έχει ικανοποιητικό φωτισμό το βράδυ;	☐	☐
Τα βιβλία μου βρίσκονται κοντά;	☐	☐
Φροντίζω για την καθαριότητα και την τάξη του χώρου;	☐	☐

Δραστηριότητα 3

«Στρατηγικές-τεχνικές μελέτης»

Δημιούργησε έναν κατάλογο με όλες τις στρατηγικές-τεχνικές μελέτης, στη σειρά που εσύ τις τοποθετείς με βάση τη σημασία τους. Συζήτησε τη σειρά τοποθέτησης με την ομάδα σου.

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	

Δραστηριότητα 4

«Επικοινωνία στην ομάδα»

Ποιοι είναι οι τρόποι επικοινωνίας με τα μέλη της ομάδας σου;

Εάν δεν έχουν ήδη οριστεί, δημιουργήστε ένα πλαίσιο τακτικής επικοινωνίας.

1. Τακτικές συναντήσεις εκτός σχολείου (π.χ. μία φορά το δεκαπενθήμερο).
2. Συναντήσεις εντός του σχολικού χώρου.
3. Επικοινωνία με σύγχρονα ψηφιακά μέσα (Web 2).

Αυτοαξιολόγηση
σχολικής μελέτης

Δραστηριότητα 5

«Εγώ και οι στόχοι μου»

Συζητήστε με την ομάδα σας τη στάση σας σε σχέση με την επίτευξη των στόχων.

	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Θέτω στόχους και προσπαθώ με όλες μου τις δυνάμεις να τους πετύχω.	☐	☐
Αν δεν πετύχω σε κάποιον στόχο, σκέφτομαι ποια λάθη έκανα και αλλάζω τεχνική-μέθοδο.	☐	☐
Αν δεν καταφέρω να κατακτήσω κάποιον στόχο μου, προσπαθώ ξανά.	☐	☐
Αν αποτύχω σε κάποιον στόχο, την επόμενη φορά καταβάλλω μεγαλύτερη προσπάθεια.	☐	☐
Είμαι ικανός και ικανή να πετύχω κάθε στόχο αν χρησιμοποιήσω τις κατάλληλες τεχνικές και καταβάλω την απαιτούμενη προσπάθεια.	☐	☐

Αξίζει να διαβάσεις

Σχολική μελέτη

Στον όρο «σχολική μελέτη» περιλαμβάνεται η ανάγνωση υλικού και η μελέτη για κάποιον σκοπό, π.χ. συμμετοχή σε ένα θεατρικό και η ολοκλήρωση μιας εργασίας. Σε αυτόν τον όρο όμως δεν λαμβάνονται υπόψη άλλες υποχρεώσεις –όπως συμμετοχή σε δραστηριότητες, αθλήματα και οικογενειακές υποχρεώσεις– για τα οποία χρειαζόμαστε χρόνο.

Είναι γεγονός ότι ο μέσος μαθητής αφιερώνει περίπου 17 ώρες την εβδομάδα για σχολική μελέτη.

Το να γνωρίζουν οι μαθητές και οι μαθήτριες πώς να οργανώσουν τις εργασίες τους είναι απαραίτητο για να κερδίσουν όσα περισσότερα μπορούν από την εκπαίδευσή τους. Με την εκμάθηση διαφορετικών τρόπων οργάνωσης σχολικής μελέτης, θα μπορέσουν να διαχειριστούν το άγχος ενός φορτωμένου σχολικού προγράμματος.

Ο καλύτερος τρόπος για να επιτευχθεί αυτό είναι να συνδράμουν οι γονείς και, γιατί όχι, οι εκπαιδευτικοί.

Για τον εαυτό μου
έχω να πω ότι...

Στο Θεματικό Πεδίο Β παρουσιάζεται αναλυτικά η δεύτερη πιο σημαντική κοινωνική ομάδα, μετά την οικογένεια, στην οποία όλοι και όλες εντασσόμαστε, το σχολείο. Μέσα από τις ενότητες του συγκεκριμένου θεματικού πεδίου, θα έχετε την ευκαιρία να συζητήσετε για τη δομή του σχολείου και τους ρόλους που αναλαμβάνουν όσοι και όσες συμμετέχουν στη σχολική ζωή. Και καθώς οι ρόλοι συνοδεύονται από υποχρεώσεις και δικαιώματα, μια σειρά από ενδιαφέρουσες δραστηριότητες θα σας βοηθήσουν να ανακαλύψετε το περιεχόμενο αυτών των ρόλων και του δικού σας, να κατανοήσετε πώς λειτουργεί η σχολική τάξη, ποια είναι η δυναμική αυτής της ομάδας και πώς λαμβάνονται οι αποφάσεις σε αυτήν.

Όπως σε κάθε κοινωνική ομάδα, έτσι και στην ομάδα της σχολικής τάξης, αναπτύσσονται σχέσεις μεταξύ των μελών της, οι οποίες δεν είναι πάντοτε αρμονικές και απαιτούν την προσπάθεια όλων, ώστε να επιλύονται οι διαφορές με ειρηνικό τρόπο στη βάση του δημοκρατικού διαλόγου και να οικοδομούνται σχέσεις εμπιστοσύνης. Την ίδια στιγμή μέσα σε αυτή την ομάδα αναπτύσσονται ισχυροί δεσμοί, οι οποίοι στηρίζονται στη διαρκή επικοινωνία, τη συνεργατικότητα, τον αλληλοσεβασμό και την αποδοχή της διαφορετικότητας.

Εδώ θα δημιουργήσετε και τις πρώτες σας φιλίες, που θα κάνουν τη ζωή σας πιο όμορφη και διασκεδαστική! Και φυσικά, επειδή γινόμαστε πιο δυνατοί και δυνατές όταν είμαστε ενωμένοι και ενωμένες, θα έχετε την ευκαιρία, μέσα από τις ενότητες του συγκεκριμένου θεματικού πεδίου, να γνωρίσετε τρόπους συλλογικής δράσης και να σχεδιάσετε δραστηριότητες επίλυσης κοινωνικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων.

Όταν ολοκληρώσετε τη μελέτη και τις δραστηριότητες του Θεματικού Πεδίου Β, αναμένεται να είστε σε θέση:

Λέξεις-κλειδιά:

σχολική ζωή, δυναμική της ομάδας, κανόνες, συμβούλιο της τάξης, συνεργατικότητα, δημοκρατικός διάλογος, επίλυση προβλήματος, φιλία

- ✓ να περιγράφετε τη δομή του σχολείου, τις κοινωνικές θέσεις και τους ρόλους που απορρέουν από αυτές
- ✓ να αναλύετε τις υποχρεώσεις, τα καθήκοντα και τα δικαιώματα των μελών του σχολείου σας και της τάξης σας
- ✓ να προσδιορίζετε τον δικό σας ρόλο στην τάξη και στο σχολείο, και να αισθάνεστε επαρκείς
- ✓ να κινητοποιείτε για θέματα αρμονικής συνύπαρξης στο πλαίσιο του σχολείου και να συζητάτε τρόπους συνεργατικότητας και επίλυσης διαφορών
- ✓ να εντοπίζετε ζητήματα βίας, επιθετικότητας, εκφοβισμού
- ✓ να συμμετέχετε ενεργά και κριτικά ως υπεύθυνοι πολίτες στην επίλυση κοινωνικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων που αφορούν την καθημερινή σας ζωή.

Β1. Η δομή του σχολείου

Σε αυτή την ενότητα συζητάμε για το πώς είναι οργανωμένο το σχολείο σου.

Μαθησιακοί στόχοι

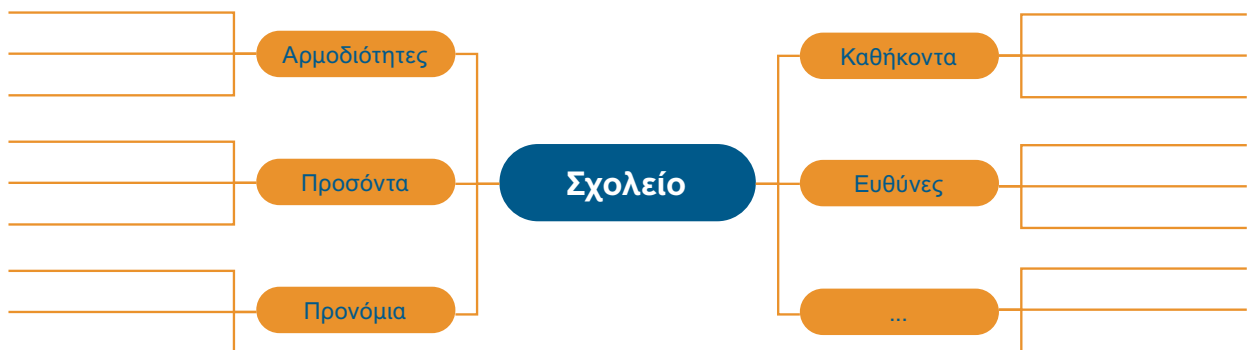
- Να γνωρίζεις τις υποχρεώσεις, τα καθήκοντα και τα δικαιώματα των μελών του σχολείου σου.
- Να περιγράφεις τη δομή του σχολείου σου.
- Να διακρίνουν τους κοινωνικούς ρόλους των μελών του σχολείου.

Για την προετοιμασία του μαθήματος χωριζόμαστε σε ομάδες «δημοσιογράφων». Μία ομάδα έχει ως αποστολή να πάρει συνέντευξη από τον διευθυντή ή τη διευθύντρια του σχολείου, μία ομάδα από έναν δάσκαλο ή μία δασκάλα, μία ομάδα από τον δάσκαλο ή τη δασκάλα της γυμναστικής και μία ομάδα από κάποιον ή κάποια εκπαιδευτικό άλλης ειδικότητας που επιθυμεί. Προετοιμάζουμε τις ερωτήσεις και κρατάμε σημειώσεις κατά τη συνέντευξη. Σκοπός μας είναι να διερευνήσουμε τις αρμοδιότητες, τα προσόντα, τα καθήκοντα, τις ευθύνες και τα προνόμια κάθε θέσης.

Δραστηριότητα 1

«Συνέντευξη»

Με το υλικό που συγκεντρώσαμε από τις συνεντεύξεις φτιάχνουμε μια παρουσίαση με τη βοήθεια εννοιολογικού χάρτη για κάθε συνέντευξη.

Μετά την παρουσίαση, κάθε ομάδα επιλέγει τη συνέντευξη μιας άλλης ομάδας και τη συγκρίνει με τη δική της ως προς έναν άξονα (αρμοδιότητες, καθήκοντα, προσόντα, ευθύνες, προνόμια κ.ά.).

.....

.....

.....

.....

.....

Δραστηριότητα 2

«Ο θυρεός του σχολείου μου»

Αναζητήστε στο λεξικό τη σημασία των λέξεων «θυρεός» και «έμβλημα» και στη συνέχεια συγκρίνετέ τες.

.....

.....

.....

Παρακάτω βλέπετε τον θυρεό – το έμβλημα κάποιων σχολείων.

Μπορείτε να φτιάξετε έναν θυρεό-έμβλημα για το δικό σας σχολείο;

Θεματικό Πεδίο Β Η ζωή στο σχολείο μου

Μπορείτε να εξετάσετε τη χρήση συγκεκριμένων στοιχείων, όπως σύμβολα που αντιπροσωπεύουν την τοπική κοινότητα ή τις αξίες του σχολείου σας.

Όταν ολοκληρώσετε το έργο σας, διοργανώστε μια παρουσίαση για να επιδείξετε το σήμα σε όλη την κοινότητα του σχολείου. Μπορείτε να διοργανώσετε μια έκθεση με όσα σχέδια δημιουργήθηκαν και να ζητήσετε ανατροφοδότηση από τα άλλα παιδιά και τους δασκάλους και τις δασκάλες του σχολείου σας. Μπορείτε επίσης να οργανώσετε μια ψηφοφορία για να επιλέξετε ποιος θυρεός αντιπροσωπεύει καλύτερα το σχολείο σας.

Δραστηριότητα 3

«Πώς αισθάνομαι για το σχολείο μου;»

Κάθε ομάδα μαθητών και μαθητριών παρουσιάζει με παντομίμα ένα συναίσθημα για το σχολείο. Οι μαθητές και οι μαθήτριες των άλλων ομάδων προσπαθούν να μαντέψουν το συναίσθημα που παρουσιάστηκε.

Η δομή του δημοτικού σχολείου

Το **δημοτικό σχολείο** είναι, μαζί με το νηπιαγωγείο, μέρος της βασικής, υποχρεωτικής, πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και έχει εξαετή διάρκεια (Α΄-ΣΤ΄ Δημοτικού). Η φοίτηση στο δημοτικό σχολείο αρχίζει στην ηλικία των έξι ετών. Κάθε τάξη μπορεί να έχει ένα ή περισσότερα τμήματα. Υπάρχουν σχολεία όπου οι μαθητές και οι μαθήτριες διαφορετικών τάξεων βρίσκονται σε ένα τμήμα και ονομάζονται μονοθέσια, αντίστοιχα σε δύο τμήματα που ονομάζονται διθέσια κ.ο.κ. Η ονομασία του σχολείου αποτελείται από έναν αύξοντα αριθμό (αν στην πόλη μας λειτουργούν περισσότερα σχολεία) και την ονομασία της πόλης μας, π.χ. 1ο Δημοτικό Σχολείο Αθηνών.

Το δικό μας σχολείο έχει τμήματα, είναι και ονομάζεται:

.....

B2. «Το συμβούλιο αρχίζει»

Σε αυτή την ενότητα συζητάμε για τον ενεργητικό ρόλο που μπορείς να έχεις στην οργάνωση του σχολείου σου.

Μαθησιακός στόχος

- Να συζητάς τους τρόπους λήψης αποφάσεων στην τάξη σου.

Δραστηριότητα 1

«Ανάγκες του σχολείου»

Συζητήστε με την ομάδα σας και καταγράψτε στον παρακάτω πίνακα τις ανάγκες που έχει το σχολείο σας και σκεφτείτε ποιες βελτιώσεις χρειάζεται να γίνουν ώστε να μετατραπεί σε «σχολείο των ονείρων σας» (π.χ. δημιουργία κήπου, βελτίωση της αίθουσας εκδηλώσεων, οργάνωση κάποιων εκδηλώσεων).

Ανάγκες	Βελτιώσεις

Δραστηριότητα 2

«Το συμβούλιό μας»

Τώρα σκεφτείτε με ποιον τρόπο θα ανακοινώνετε τις σκέψεις και τις ιδέες σας στην υπόλοιπη μαθητική κοινότητα. Πώς και από ποιους θα λαμβάνονταν οι αποφάσεις προκειμένου να βρεθούν πρακτικές λύσεις που θα βελτιώσουν την κοινότητα του σχολείου; Θα ήθελες να συζητάς θέματα που σε απασχολούν στο σχολείο, να αναλαμβάνεις δράσεις μαζί με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σου, να προτείνεις λύσεις και αυτά να λαμβάνονται υπόψη από όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας;

Υπάρχει λύση και αυτή είναι το **συμβούλιο τάξης!**

Στο συμβούλιο θα σκεφτείς και θα μιλήσεις πάνω στα ζητήματα που σε απασχολούν. Είναι μια διαδικασία που καλλιεργεί τον διάλογο, τον αλληλοσεβασμό και όπου όλοι και όλες έχουν λόγο, και συμμετέχουν επί ίσοις όροις με μία ατομική ψήφο. Όσα αποφασίζονται στο συμβούλιο πραγματοποιούνται, αρκεί να μην παραβαίνουν τους κανόνες της τάξης.

Ηχογραφώντας ένα συμβούλιο της τάξης

Θεματικό Πεδίο Β Η ζωή στο σχολείο μου

Χώρος

Στο συμβούλιο της τάξης καθόμαστε όλοι και όλες σε κύκλο για να υπάρχει ενεργή συμμετοχή, η αίσθηση της ισότητας μεταξύ των μελών και φυσικά οπτική επαφή.

Χρόνος

Τα συμβούλια μπορούν να γίνονται σε τακτικά διαστήματα, που θα καθοριστούν από τον/την εκπαιδευτικό της τάξης. Η συχνότητά τους μπορεί να είναι μία φορά την εβδομάδα ή το λιγότερο μία φορά κάθε δύο εβδομάδες.

Το συμβούλιο θα μπορούσε να συγκληθεί και εκτάκτως.

Είναι σημαντικό να πραγματοποιείται και ένα απολογιστικό συμβούλιο, για να μπορούν οι μαθητές και οι μαθήτριες να διαπιστώσουν τη χρησιμότητα των συμβουλίων.

Θέματα προς συζήτηση

Τα παιδιά συζητούν όλα όσα τα απασχολούν στο σχολείο και προτείνουν τις λύσεις. Τα θέματα συζήτησης μπορεί να αφορούν τις μεταξύ τους σχέσεις εντός και εκτός τάξης, εκδρομές, εκδηλώσεις και δράσεις, καθαρισμός της σχολικής αυλής.

Πριν από το συμβούλιο

Στο κουτί του συμβουλίου ή στον πίνακα ανακοινώσεων του συμβουλίου, ο κάθε μαθητής και η κάθε μαθήτρια γράφει τα θέματα με τα οποία θα ήθελε να ασχοληθεί το συμβούλιο.

Για να μπορέσει το συμβούλιο να λειτουργήσει σωστά, θα πρέπει όλοι και όλες μαζί να αποφασίσουν ποιες θα είναι οι βασικές αρχές λειτουργίας του συμβουλίου. Κάποιοι από τους κανόνες θα μπορούσαν να είναι:

- Ζητάω τον λόγο.
- Ακούω αυτόν και αυτήν που μιλάει.
- Λέω ελεύθερα αυτά που σκέφτομαι.

Οι ρόλοι της συντονιστικής ομάδας

- **Συντονιστής/Συντονίστρια:** Είναι αυτός ή αυτή που συντονίζει τη συζήτηση. Δίνει τον λόγο σε όποιον και όποια επιθυμεί να μιλήσει, φροντίζοντας να δίνει τον λόγο σε όλα τα παιδιά.
- **Γραμματέας πίνακα/τετραδίου:** Ο/Η γραμματέας του πίνακα σημειώνει στον πίνακα τα προς συζήτηση θέματα.
Ο πίνακας χωρίζεται σε στήλες:
Αιτήματα – Προτάσεις/Ιδέες – Κριτική – Αποφάσεις – Συχαρητήρια/Μπράβο
Ο/Η γραμματέας του τετραδίου κρατά τα πρακτικά και φροντίζει να καθαρογράψει τις αποφάσεις που τυχόν πήραν στο ειδικό τετράδιο (τετράδιο με τις αποφάσεις).
- **Υπεύθυνος/Υπεύθυνη χρόνου:** Είναι υπεύθυνος/η για την τήρηση του χρόνου και ενημερώνει τους συμμετέχοντες και τις συμμετέχουσες για τον διαθέσιμο χρόνο.

Ολοκλήρωση της διαδικασίας

Μετά την κατάθεση και τη συζήτηση των θεμάτων, ο συντονιστής ή η συντονίστρια καλεί τα μέλη να αποφασίσουν με ανάταση των χεριών τους. Μπορεί να τεθούν οι ερωτήσεις:

- Ποιος/Ποια συμφωνεί;
- Ποιος/Ποια απέχει;

Μετά την καταμέτρηση των ψήφων ανακοινώνεται το αποτέλεσμα: «Η πρόταση έγινε αποδεκτή» ή «Η πρόταση δεν γίνεται δεκτή». Αν υπάρχουν αντίθετες γνώμες πάνω σε ένα θέμα, δεν θα πρέπει η απόφαση να ληφθεί άμεσα αλλά να επανέλθει σε επόμενο συμβούλιο.

Σε ζητήματα που αφορούν την υλοποίηση δράσεων θα πρέπει το συμβούλιο να ορίσει τις «ομάδες ευθύνης», οι οποίες θα έχουν την ευθύνη να ενημερώσουν για την πορεία των εργασιών.

Τώρα λοιπόν γνωρίζετε πώς πρέπει να κινηθείτε για να έχετε λόγο στη σχολική κοινότητα. Ας αρχίσει το συμβούλιο της τάξης και καλή σας επιτυχία.

Ο εμπνευστής της ιδέας «Συμβούλιο της τάξης»

Την ιδέα για το «Συμβούλιο της τάξης» είχε ο Σελεστάν Φρενέ (Celestin Freinet).

Ο Σελεστάν Φρενέ ήταν ένας εκπαιδευτικός που έζησε μεταξύ του 1896 και του 1966. Γεννήθηκε στη Γαλλία και ήταν σαν να είχε μια μαγική σχέση με την εκπαίδευση. Δεν ήταν απλώς ένας δάσκαλος, αλλά έμοιαζε με έναν εξερευνητή στον κόσμο της μάθησης.

Ο Φρενέ είχε ένα υπέροχο όραμα για την εκπαίδευση. Πίστευε ότι τα παιδιά πρέπει να έχουν φωνή, να μπορούν να εκφράζουν τις ιδέες τους ελεύθερα και ότι η μάθηση δεν πρέπει να είναι βαρετή.

Ο Σελεστάν Φρενέ υπήρξε ένας πραγματικός πρωτοπόρος. Με τις ιδέες του άλλαξε τον τρόπο που βλέπουμε την εκπαίδευση. Συνέβαλε στο να κάνει τη μάθηση πιο διασκεδαστική και συμμετοχική!

Β3. Κανόνες... πάλι;

Σε αυτή την ενότητα συζητάμε για τους κανόνες στο σχολείο.

Μαθησιακοί στόχοι

- Να διερευνήσεις γιατί είναι οι κανόνες σημαντικοί.
- Να εντοπίσεις πού χρειαζόμαστε τους κανόνες.
- Να αποφασίσεις τους κανόνες του σχολείου σου.

Θυμάσαι τότε που ήσουν μικρότερος ή μικρότερη στο σχολείο και κάθε Σεπτέμβριο εσύ και οι συμμαθητές και οι συμμαθήτριές σου αποφασίζατε τους κανόνες της τάξης σας;

Σου άρεσε ή όχι αυτή η δράση και γιατί;

Δραστηριότητα 1

«Οι κανόνες του σχολείου είναι υπόθεση όλων»

Η σχολική κοινότητα λειτουργεί και αυτή με κανόνες, όπως οποιαδήποτε κοινωνική ομάδα μεγαλύτερη ή μικρότερη. Σκέφτονται όμως όλα τα μέλη της με τον ίδιο τρόπο γι' αυτό; Ας το διερευνήσουμε.

Βήμα 1ο: Καταγραφή

Ανά δύο επισκεφθείτε τις τάξεις του σχολείου σας και ρωτήστε τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σας να σας πουν δύο κανόνες που θεωρούν σημαντικούς για τη λειτουργία του σχολείου. Παρακινήστε τους να κάνουν θετικές διατυπώσεις. Για παράδειγμα, «Μιλάμε ευγενικά», αντί για «Δεν μιλάμε με αγένεια». Η ίδια ερώτηση απευθύνεται και στον διευθυντή ή στη διευθύντρια του σχολείου, καθώς και στους δασκάλους και στις δασκάλες.

Γράψτε εδώ.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Τάξη/Τμήμα	Κανόνας 1	Κανόνας 2

Βήμα 2ο: Ομαδοποίηση

- Ομαδοποιήστε τους κανόνες με βάση κάποιο εννοιολογικό χαρακτηριστικό. Για παράδειγμα, κανόνες που αφορούν την **ασφάλεια**, τη **συμπεριφορά**, τη **λειτουργία** του σχολείου, κάτι άλλο;
- Στη συνέχεια, **καταγράψτε** όλους τους κανόνες σε χαρτί του μέτρου και τοποθετήστε το σε εμφανές σημείο στον χώρο του σχολείου ή της τάξης σας.
- Προτείνετε έναν κανόνα που για εσάς είναι σημαντικός και κολλήστε δίπλα του ένα μπλε χαρτάκι, καθώς και έναν κανόνα που πιστεύετε ότι δεν είναι σημαντικός και σημειώστε τον με ένα πράσινο χαρτάκι.

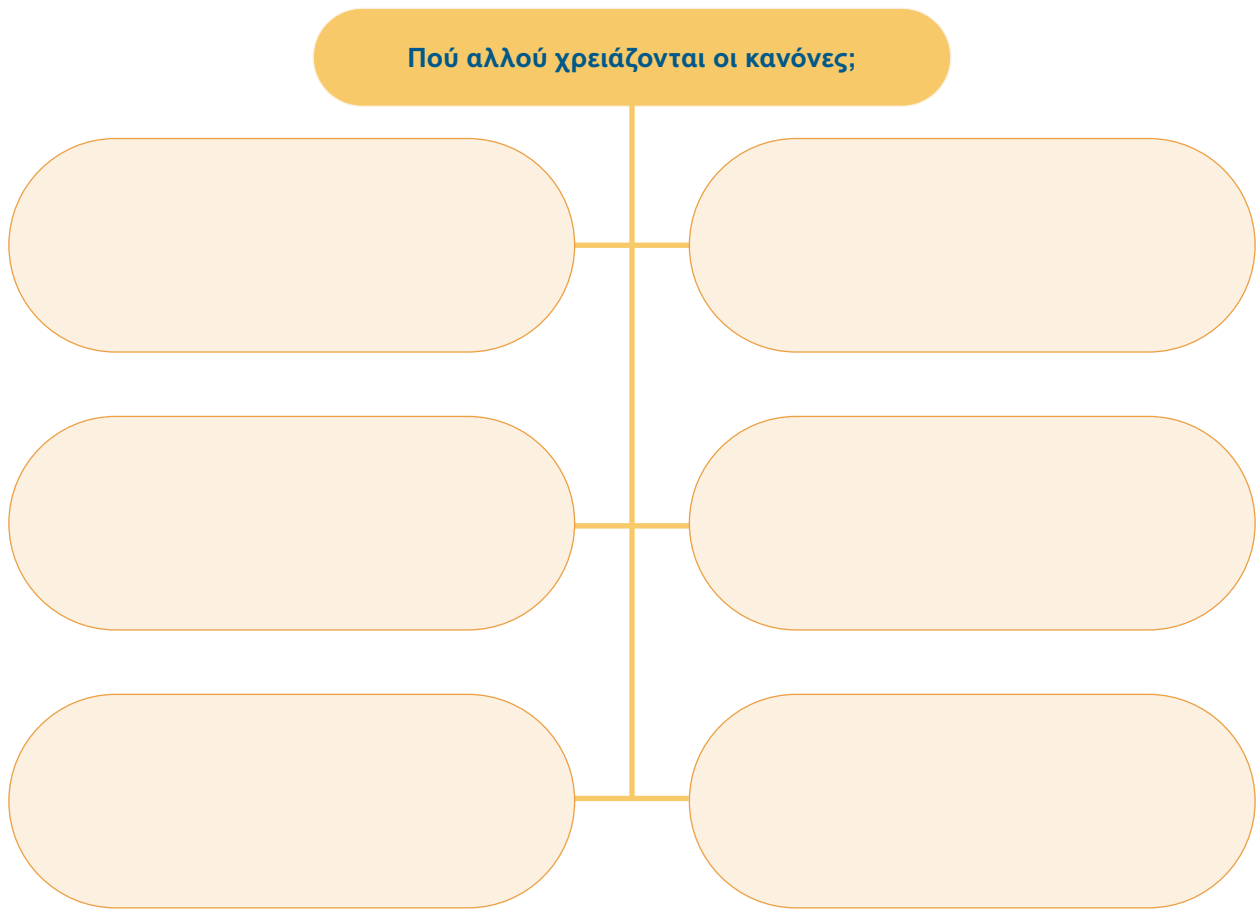
Βήμα 3ο: Διαμόρφωση κανονισμού του σχολείου

- Οι πιο σημαντικοί κανόνες θα καταγραφούν, θα ανακοινωθούν και θα υπογραφούν από το σύνολο της σχολικής κοινότητας σε ένα έγγραφο που θα λέγεται «**Ο κανονισμός του σχολείου μας**». Το έγγραφο αυτό θα αναρτηθεί σε περίοπτη θέση στο σχολείο και για την τήρηση των κανόνων αυτών δεσμεύονται όλοι και όλες.

Δραστηριότητα 2

«Πού αλλού χρειάζονται οι κανόνες;»

Συμπληρώστε τον παρακάτω εννοιολογικό χάρτη.

«Νόμοι και κανόνες»

Οι κανόνες υπάρχουν παντού. Σε κάθε ομάδα, σε κάθε συνθήκη, από την αρχή της κοινωνικής ζωής. Είναι πολύ σημαντικοί γιατί οριοθετούν τη συμπεριφορά όλων, με αποτέλεσμα να μπορούμε να συνυπάρχουμε με αρμονία. Κανόνες στην οικογένεια, κανόνες στο σχολείο, κανόνες στην κοινότητα.

Η ανάγκη για θεσμοθετημένους κανόνες με καθολική αποδοχή οδήγησε στην καταγραφή των νόμων. Νόμοι, σύμφωνα με την έννοια του δικαίου, καλούνται οι θεσμοθετημένοι γραπτοί κανόνες δικαίου που στηρίζονται στο Σύνταγμα μιας χώρας και ρυθμίζουν υποχρεωτικά τις σχέσεις μεταξύ των πολιτών, καθώς και των πολιτών με το κράτος, και ορίζουν διάφορες ρυθμίσεις για την ομαλή λειτουργία του κράτους.

Ο Κώδικας του Χαμουραμπί - BINTEO

B4. Σχολικές σχέσεις στη δυναμική της τάξης

Σε αυτή την ενότητα συζητάμε για τις σχέσεις στο σχολείο σου.

Μαθησιακοί στόχοι

- Να αποκτήσεις επίγνωση της δυναμικής της τάξης.
- Να κινητοποιήσεις για θέματα αρμονικής συνύπαρξης στο πλαίσιο του σχολείου.

Δραστηριότητα 1 «Η σχολική τάξη»

Εργαστείτε σε ομάδες. Η κάθε ομάδα έχει ως αντικείμενο σχολιασμού μια εικόνα από ένα περιβάλλον μάθησης. Γράψτε ένα κείμενο σχετικά με τη σημασία του χώρου και των χαρακτηριστικών του για τις σχέσεις και την επικοινωνία.

Δραστηριότητα 2

«Από το άτομο στην ομάδα... από την ομάδα στην τάξη»

1. Γράψε τι σημαίνουν για σένα οι λέξεις **ευαισθησία, θάρρος, αποδοχή, ενσυναίσθηση.**

ευαισθησία	θάρρος	αποδοχή	ενσυναίσθηση

2. Επιλέξτε με την ομάδα σας τον/την εκπρόσωπο, τον/τη γραμματέα και τα μέλη. Τηρώντας τις αρχές του δημοκρατικού διαλόγου, μοιραστείτε τις απόψεις σας σχετικά με τις έννοιες. Ο/Η γραμματέας καταγράφει τις απόψεις και ο/η εκπρόσωπος τις ανακοινώνει στην ολομέλεια της τάξης.
3. Τι παρατηρείτε σχετικά με τους ορισμούς των εννοιών αυτών; Αντιλαμβάνονται όλοι το ίδιο τις έννοιες; Υπάρχει διαφορά ανάμεσα σε κορίτσια και αγόρια;

.....

.....

Δραστηριότητα 3

«Συnergάζομαι και δρω»

Βήμα 1ο: Το σχολείο σου ετοιμάζεται για το χριστουγεννιάτικο παζάρι.

Χωριστείτε σε ομάδες και οργανωθείτε.

Αποφασίστε τι θα προσφέρετε ή τι θα κατασκευάσετε.

Μοιράστε ρόλους.

Προτείνετε πού θα διαθέσετε τα έσοδα και για ποιον λόγο.

.....

.....

.....

Βήμα 2ο: Με ποιους τρόπους μπορείτε να συνεργαστείτε;
Η συνεργασία θα βοηθήσει τον στόχο σας;

.....

.....

.....

Το συμβούλιο
της τάξης

Σταυρόλεξο της
εκπαίδευσης

Οι σχέσεις στο σχολείο

Το σχολείο αποτελεί έναν χώρο που διαθέτει έντονη **δυναμική σχέσεων**. Η οργάνωση του χώρου της τάξης επηρεάζει τις σχέσεις και τις συμπεριφορές ανάμεσα στον δάσκαλο ή στη δασκάλα και τους μαθητές και τις μαθήτριες και μεταξύ των συμμαθητών και των συμμαθητριών. Οι σχέσεις στο σχολείο δεν είναι μόνο αρμονικές και συνεργατικές, αλλά πολλές φορές χαρακτηρίζονται από βιαιότητα και συγκρούσεις.

Η **διαχείριση** περιστατικών σύγκρουσης στον χώρο του σχολείου είναι απαραίτητη, καθώς προωθεί την ανάπτυξη των επικοινωνιακών δεξιοτήτων και των δεξιοτήτων **διαμεσολάβησης**.

Η **καλλιέργεια** των δεξιοτήτων αυτών είναι απαραίτητη, καθώς βοηθάει στην ενδυνάμωση και την ανάπτυξη της αυτοεκτίμησης όλων των μαθητών και των μαθητριών, ενισχύει το αίσθημα του «ανήκουν» στη σχολική κοινότητα και βελτιώνει το σχολικό κλίμα.

Β5. Επικοινωνούμε και συνεργαζόμαστε

Σε αυτή την ενότητα συζητάμε για τους τρόπους επικοινωνίας και συνεργασίας στο σχολείο σου.

Μαθησιακοί στόχοι

- Να αναπτύξεις επικοινωνιακές δεξιότητες σύμφωνα με τις αρχές του διαλόγου.
- Να συζητάς τρόπους συνεργατικότητας.

Δραστηριότητα 1

«Μαντεύω το συναίσθημα... χωρίς λέξεις»

ευτυχισμένος/ευτυχισμένη

φοβισμένος/φοβισμένη

συγχυσμένος/συγχυσμένη

αγχωμένος/αγχωμένη

λυπημένος/λυπημένη

πανικοβλημένος/πανικοβλημένη

κουρασμένος/κουρασμένη

προσβεβλημένος/προσβεβλημένη

καχύποπτος/καχύποπτη

χαρούμενος/χαρούμενη

α. Χωριστείτε σε ζευγάρια. Το ένα μέλος του ζευγαριού επιλέγει μία λέξη από τον πίνακα. Μέσω των εκφράσεων του προσώπου και των κινήσεων του σώματος προσπαθεί να επικοινωνήσει το συναίσθημά του. Μόλις ο άλλος μαθητής ή μαθήτρια βρει τη λέξη, αλλάζετε ρόλους και επαναλαμβάνετε τη δραστηριότητα.

β. Συζητήστε στην ολομέλεια εάν ήταν εύκολη η περιγραφή των συναισθημάτων χωρίς λόγια. Αιτιολογήστε.

Ειρηνική επίλυση συγκρούσεων

«Εξόριστε ποιητή στον αιώνα σου, λέγε τι βλέπεις»

Οδ. Ελύτης

Πειραματικό Γυμνάσιο Ηρακλείου, 2014

Δραστηριότητα 2

«... τα όνειρα δεν έχουν πατρίδα, φυλή ή γλώσσα, μιλούν τη γλώσσα της τρικυμίας»

Η ποίηση με κοινωνική αναφορά καταγγέλλει τις κοινωνικές αδικίες και μετατρέπει το όραμα σε λόγο.

Δημιουργήστε μία τοιχογραφία που να συνομιλεί με τον ποιητικό λόγο του ποιητή Δ. Χλωπσιούδη «... τα όνειρα δεν έχουν πατρίδα, φυλή ή γλώσσα, μιλούν τη γλώσσα της τρικυμίας», η οποία να περιέχει τα δικά σας όνειρα.

Βήμα 1ο: Βρείτε τον κατάλληλο χώρο στο σχολείο που μπορεί να φιλοξενήσει την τοιχογραφία σας.

Βήμα 2ο: Φτιάξτε ομάδες εργασίας, μοιράστε ρόλους και αποτυπώστε σε χαρτί το όραμά σας.

Βήμα 3ο: Συζητήστε σχετικά με την εύρεση υλικών ζωγραφικής (πινέλα, χρώματα, καθαριστικά, προστασία χώρου).

Βήμα 4ο: Συζητήστε σχετικά με τον χρόνο υλοποίησης.

Επικοινωνία και συνεργασία στο σχολείο

Η επικοινωνία μπορεί να πραγματοποιηθεί ανάμεσα σε δύο πρόσωπα και ονομάζεται «διαπροσωπική» ή και μέσα σε μία ομάδα. Η επικοινωνία μέσα στην ομάδα διαφοροποιείται από τη διαπροσωπική επικοινωνία και είναι πιο απαιτητική. Καθώς τα άτομα μίας ομάδας αρχίζουν να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους, αναπτύσσεται η έννοια της δυναμικής της ομάδας, η οποία κάνει περισσότερο πολύπλοκη την επικοινωνία. Η αποτελεσματική επικοινωνία στην ομάδα προϋποθέτει αναπτυγμένες λεκτικές και μη λεκτικές δεξιότητες, ενεργητική ακρόαση και γνώση των αρχών του δημοκρατικού διαλόγου.

Η επικοινωνία είναι σημαντική για εμάς τους ανθρώπους, προκειμένου να διαμορφώνουμε σχέσεις, να επιλύουμε προβλήματα, να αναπτυσσόμαστε και μαζί με εμάς να αναπτύσσονται και οι κοινωνίες στις οποίες ζούμε. Από πολύ μικρή ηλικία έχουμε την ανάγκη να ενταχθούμε σε μία ομάδα και καθώς μεγαλώνουμε, συμμετέχουμε σε όλο και περισσότερες ομάδες (οικογένεια, σχολείο, παρέες κ.ά.). Μέσα από τη συμμετοχή μας σε διάφορες ομάδες, μαθαίνουμε περισσότερα για τον εαυτό μας και διαμορφώνουμε διαρκώς την ταυτότητά μας.

Βήματα της διαδικασίας διαμεσολάβησης

β6. Σχολικές σχέσεις, φιλία και ευγενική απόσταση

Σε αυτή την ενότητα συζητάμε για τη φιλία και τους τρόπους επίλυσης διαφορών στο σχολείο.

Μαθησιακοί στόχοι

- Να συζητάς και να στοχάζεσαι για τη φιλία και την κατάσταση της «ευγενικής απόστασης» («συμφωνούμε να διαφωνούμε»).
- Να προσδιορίζεις τρόπους επίλυσης διαφορών και ανάπτυξης εμπιστοσύνης.
- Να εντοπίζεις και να αναλύεις ζητήματα βίας, επιθετικότητας, εκφοβισμού.

Δραστηριότητα 1

«Η φιλία»

Διαβάστε το ποίημα του Χόρχε Λουίς Μπόρχες και δημιουργήστε όλοι μαζί μια λίστα με τις λέξεις-κλειδιά για τη φιλία.

Ποίημα για τη φιλία

Ποίημα στους φίλους

Δεν μπορώ να σου δώσω λύσεις
για όλα τα προβλήματα της ζωής σου,
ούτε έχω απαντήσεις
για τις αμφιβολίες και τους φόβους σου·
όμως μπορώ να σ' ακούσω
και να τα μοιραστώ μαζί σου.

Δεν μπορώ ν' αλλάξω
το παρελθόν ή το μέλλον σου.
Όμως όταν με χρειάζεσαι
θα είμαι εκεί μαζί σου.

Δεν μπορώ να αποτρέψω τα παραπατήματά σου.
Μόνο μπορώ να σου προσφέρω το χέρι μου
να κρατηθείς και να μην πέσεις.

Οι χαρές σου, οι θρίαμβοι και οι επιτυχίες σου
δεν είναι δικές μου.
Όμως ειλικρινά απολαμβάνω να σε βλέπω
ευτυχισμένο.

Δεν μπορώ να περιορίσω μέσα σε όρια
αυτά που πρέπει να πραγματοποιήσεις,
όμως θα σου προσφέρω τον ελεύθερο χώρο
που χρειάζεσαι για να μεγαλουργήσεις.

Δεν μπορώ να αποτρέψω τις οδύνες σου
όταν κάποιες θλίψεις
σου σκίζουν την καρδιά,
όμως μπορώ να κλάψω μαζί σου
και να μαζέψω τα κομμάτια της
για να τη φτιάξουμε ξανά πιο δυνατή.

Δεν μπορώ να σου πω ποιος είσαι
ούτε ποιος πρέπει να γίνεις.
Μόνο μπορώ
να σ' αγαπώ όπως είσαι
και να είμαι φίλος σου.

Χόρχε Λουίς Μπόρχες, *Ποιήματα*,
μετ. Δ. Καλομοίρης, Ελληνικά Γράμματα, 1995

Λέξεις-κλειδιά για τη «φιλία»

Συνεργαστείτε σε **δυάδες** και φτιάξτε ένα διάγραμμα της φιλίας.

Άξονες συζήτησης

- Ο ορισμός της φιλίας είναι κατανοητός και ανταποκρίνεται στο νόημα της λέξης;
- Τα χαρακτηριστικά καλύπτουν πολλαπλές πλευρές της έννοιας της φιλίας;
- Αξιοποιήθηκαν εύστοχα παραδείγματα ή μη παραδείγματα;
- Πρέπει πάντα να συμφωνούμε; Μπορούμε να «συμφωνούμε να διαφωνούμε»;

Δραστηριότητα 2

«Έξι καπέλα σκέψης για τον σχολικό εκφοβισμό και τη σχολική βία»

Παρατηρήστε: Χωριστείτε σε έξι ομάδες (όσες και τα καπέλα σκέψης). Επιλέξτε μία από τις εικόνες, παρατηρήστε την προσεκτικά και συζητήστε στην ομάδα σας το θέμα/πρόβλημα που παρουσιάζει με βάση τον ρόλο που έχετε φορώντας το αντίστοιχο καπέλο.

Λευκό καπέλο

(Πληροφορίες:
Η ομάδα συγκεντρώνει πληροφορίες για το θέμα)

Μαύρο καπέλο

(Κρίση: Η ομάδα αυτή ελέγχει την ορθότητα των προτάσεων)

Πράσινο καπέλο

(Δημιουργικότητα: Προτείνει πρωτότυπες και δημιουργικές λύσεις)

Κίτρινο καπέλο (Αισιοδοξία:

Συμμετέχει μόνο με θετικές αισιόδοξες προτάσεις)

Κόκκινο καπέλο

(Διαίσθηση – Συναισθήματα)

Μπλε καπέλο

(Λογική – Διαχείριση της διαδικασίας: Διατυπώνει την τελική λύση)

Συζητήστε στην ολομέλεια

Ξεκινώντας από το λευκό καπέλο συμμετέχετε στη συζήτηση και μοιράζεστε ιδέες, προτάσεις, προβληματισμούς, αντιρρήσεις, συναισθήματα και με τη συμβολή του μπλε καπέλου καταλήγετε σε συμπεράσματα και αξιολογείτε τις λύσεις που προτείνετε για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

Η φιλία

Η φιλία είναι μία σχέση πολύ δυνατή μεταξύ τουλάχιστον δύο ανθρώπων, στην οποία ο ένας στηρίζει τον άλλον. Η φιλία δεν έχει να κάνει με το φύλο, την εθνικότητα, τη θρησκεία και άλλα χαρακτηριστικά των ανθρώπων που αναπτύσσουν αυτή τη σχέση. Το κύριο στοιχείο αυτής της σχέσης είναι ο αμοιβαίος σεβασμός, ο θαυμασμός, η εκτίμηση και η εμπιστοσύνη.

Η φιλία είναι σημαντική για τον άνθρωπο όπως και κάθε άλλη σχέση. Συγκεκριμένα, η φιλία προσφέρει στο κάθε άτομο ικανοποίηση, χαρά, θετικά συναισθήματα και το βοηθάει να εξελιχθεί ως προσωπικότητα. Το να βρεις την αληθινή φιλία δεν είναι εύκολο: αυτή η σχέση απαιτεί χρόνο και προσπάθεια, αλλά, όταν ανθίσει, οι καρποί της είναι οι πιο γλυκοί καρποί που έχει να μας προσφέρει η ζωή!

Β7. Κάνε το σχολείο σου ένα οικο...λογικό μέρος

Σε αυτό το μάθημα θα συζητήσουμε για σχολικές δράσεις που αφορούν το περιβάλλον.

Μαθησιακοί στόχοι

- Θα διαπιστώσεις ότι τα περιβαλλοντικά προβλήματα αφορούν όλη την παγκόσμια κοινότητα.
- Θα γνωρίσεις τι σημαίνει ο όρος «ενεργειακό αποτύπωμα».
- Θα προτείνεις τρόπους για να επιλύσεις περιβαλλοντικά προβλήματα στο σχολείο.

Δραστηριότητα 1

«Τα οικολογικά προβλήματα αφορούν την παγκόσμια κοινότητα;»

Τα οικολογικά προβλήματα φαίνεται να απασχολούν την παγκόσμια κοινότητα ολοένα και περισσότερο. Εκατοντάδες πολίτες διαμαρτύρονται καθημερινά σε όλο τον κόσμο για την κλιματική αλλαγή, τη διαχείριση απορριμμάτων, την αύξηση του διοξειδίου του άνθρακα. Πολλοί από αυτούς συγκροτούν οργανωμένες ομάδες που σχεδιάζουν δράσεις με σκοπό την ευαισθητοποίηση ή την αντιμετώπιση των επιπτώσεων των προβλημάτων αυτών.

Ξέρεις κάποια τέτοια ομάδα;

Σε πολιτικό επίπεδο τα θέματα αυτά αποτελούν αντικείμενο συζήτησης ανάμεσα σε εκπροσώπους των χωρών του κόσμου. Στις συζητήσεις αυτές συμμετέχουν οι πολιτικοί ηγέτες-πρωθυπουργοί ή και άλλες κυβερνητικές ομάδες, ομόλογοι υπουργοί. Στις διήμερες ή τριήμερες αυτές συνδιασκέψεις συμμετέχουν εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και παρατηρητές χωρών των λεγόμενων αναδυόμενων οικονομιών, όπως είναι η Κίνα, η Ινδία, αλλά και χωρών του λεγόμενου Νότου, όπως η Βραζιλία και η Νότια Αφρική.

Θέματα που κυριαρχούν στις διάφορες συναντήσεις είναι κυρίως τα διεθνή οικονομικά προβλήματα και οι εξελίξεις, καθώς και θέματα περιβάλλοντος. Ωστόσο, οι δεσμεύσεις που αναλαμβάνουν ως προς το οικολογικό αποτύπωμα των χωρών μελών δεν έχουν μια νομική ισχύ αλλά περισσότερο τη μορφή μιας κατεύθυνσης.

Τι είναι το οικολογικό αποτύπωμα;

«Το οικολογικό αποτύπωμα σου»

Το οικολογικό αποτύπωμα

Το οικολογικό αποτύπωμα είναι ο όρος με τον οποίο μετράμε την κατανάλωση πόρων του πλανήτη μας σε προσωπικό επίπεδο. Είναι ένα μέγεθος που προσδιορίζει τους φυσικούς πόρους που χρειάζονται για να ολοκληρωθεί κάποια υλική ανάγκη ενός ανθρώπου (ή ακόμα και πληθυσμού) ανάλογα με τις καθημερινές του συνήθειες. Ουσιαστικά αυτό το μοντέλο μετατρέπει τις ανάγκες μας σε έκταση παραγωγικής χερσαίας και θαλάσσιας επιφάνειας (σε εκτάρια). Αν λοιπόν διαιρέσουμε την ελεύθερη επιφάνεια της Γης με τον πληθυσμό μας, θα παρατηρήσουμε ότι στον κάθε άνθρωπο αντιστοιχούν περίπου 2 εκτάρια (20 στρέμματα) του πλανήτη.

Σύμφωνα με τα δημογραφικά στοιχεία και την αύξηση δηλαδή του ανθρώπινου είδους, σε 50-100 χρόνια η «διαθέσιμη επιφάνεια» για τον καθένα θα είναι λιγότερο από 1 εκτάριο (10 στρέμματα). Διαπιστώνουμε επίσης ότι το οικολογικό αποτύπωμα διαφέρει από χώρα σε χώρα, και αυτό είναι λόγω του τρόπου ζωής και της κατανάλωσης. Εντύπωση κάνει το γεγονός ότι ένας Ευρωπαίος χρησιμοποιεί 4,9 εκτάρια κατά μέσο όρο, που σημαίνει ότι, αν όλοι οι άνθρωποι ζούσαν με αυτούς τους ρυθμούς, θα χρειαζόμασταν τρεις πλανήτες σαν τη Γη.

Οικολογικό αποτύπωμα:

Η «ατομική ευθύνη» για την κλιματική αλλαγή της Δωροθέας Τόμελη, περιοδικό *Envinow*

Δραστηριότητα 2

«Ποιο είναι το οικολογικό αποτύπωμα του σχολείου σας;»

Κάντε μια έρευνα στο σχολείο σας σε σχέση με τα παρακάτω.

Πώς διαχειρίζεται η σχολική κοινότητα τα **απορρίμματα**, το **νερό**, την **ενέργεια**; Είναι οι κοινόχρηστοι χώροι φιλικόι προς το περιβάλλον;

Κρατήστε σημειώσεις.

Χρησιμοποιήστε τις σημειώσεις σας για να κάνετε ένα συμβούλιο στην τάξη με θέμα «Προτάσεις για να γίνει το σχολείο μας φιλικότερο προς το περιβάλλον».

Θεματικό Πεδίο Β Η ζωή στο σχολείο μου

Το ενεργειακό αποτύπωμα είναι η ποσότητα διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) που εκλύεται στην ατμόσφαιρα από τις καθημερινές μας συνήθειες, οι οποίες συχνότερα σχετίζονται με την κατανάλωση ενέργειας.

Συζητήστε στην ομάδα σας και σκεφτείτε με ποιους άλλους τρόπους μπορούμε να μειώσουμε το ενεργειακό μας αποτύπωμα. Μπορείτε να φτιάξετε έναν **Δωδεκάλογο για την εξοικονόμηση ενέργειας**;

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	

Στο Θεματικό Πεδίο Γ θα ανοίξετε ένα παράθυρο στον κόσμο και θα συζητήσετε για τη γειτονιά, την πόλη ή το χωριό και την κοινότητα, μέσα στην οποία ζείτε και αναπτύσσεστε. Ο άνθρωπος ως κοινωνικό πλάσμα έχει τη διαρκή ανάγκη να αναπτύσσει πολλές και ποικίλες κοινωνικές σχέσεις, συμμετέχοντας σε πολλές και διαφορετικές ομάδες.

Η οικογένεια και το σχολείο σας είναι ενταγμένα σε ένα ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον, την κοινότητα. Στο συγκεκριμένο θεματικό πεδίο θα σας δοθεί η ευκαιρία να ανακαλύψετε αυτό το περιβάλλον, να μελετήσετε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του, να τοποθετήσετε τον εαυτό σας μέσα σε αυτό, αλλά και να αναλάβετε δράση για την επίλυση προβλημάτων που μπορεί να υποβαθμίζουν την ποιότητα ζωής των κατοίκων της περιοχής σας και να θέτουν σε κίνδυνο την αρμονική συμβίωση των διαφορετικών κοινωνικών ομάδων της.

Όταν ολοκληρώσετε τη μελέτη και τις δραστηριότητες του Θεματικού Πεδίου Γ, αναμένεται να είστε σε θέση:

Λέξεις-κλειδιά:

γειτονιά, κοινωνικές ομάδες, κοινωνικές σχέσεις, κοινότητα, κοινωνικές ανισότητες, ποιότητα ζωής, ενεργός πολίτης, συλλογική δράση, δήμος, δημοτικές υπηρεσίες, ψηφιακή επικοινωνία

- ✓ να αναφέρετε ομοιότητες και διαφορές του εαυτού σας με τους άλλους κατοίκους της γειτονιάς σας
- ✓ να συζητάτε για ζητήματα που υπάρχουν στη γειτονιά και την προσωπική σας ευθύνη και συμπεριφορά
- ✓ να συζητάτε ζητήματα του συνανήκειν στη γειτονιά σας
- ✓ να αναλύετε τον κοινωνικό αποκλεισμό των ευάλωτων ομάδων της γειτονιάς σας
- ✓ να σχηματίζετε αξιολογική άποψη για τα προβλήματα των κατοίκων της γειτονιάς σας
- ✓ να σχεδιάζετε δράσεις για το «κοινό» καλό, όπως προστασίας του περιβάλλοντος, κοινωνικής υποστήριξης και αλληλεγγύης, κυκλοφοριακής αγωγής κ.λπ.
- ✓ να περιγράφετε τις λειτουργίες του δήμου και των υπηρεσιών του
- ✓ να αναφέρετε τρόπους πρόσβασης στις δημόσιες υπηρεσίες και στον δήμο
- ✓ να αναγνωρίζετε τις διαδικασίες με τις οποίες λαμβάνονται οι αποφάσεις για την πόλη/το χωριό σας στον δήμο σας
- ✓ να περιγράφετε δραστηριότητες και ασχολίες των ατόμων του χωριού ή της πόλης σας
- ✓ να εντοπίζετε περιπτώσεις έντονης κοινωνικής ανισότητας που αποκλείουν άτομα και ομάδες από τις ευρύτερες κοινωνικές διεργασίες συμμετοχής στη δημιουργία και χρήση συλλογικών πόρων
- ✓ να αναλύετε τα αποτελέσματα της ψηφιακής επικοινωνίας στην κοινωνική και πολιτική ζωή στην πόλη/στο χωριό σας
- ✓ να επεξεργάζεστε τρόπους διαπραγμάτευσης και δράσεις για την επίλυση των θεμάτων της πόλης/του χωριού σας.

Γ1. Η διαδρομή μου – η γειτονιά μου!

Σε αυτή την ενότητα συζητάμε για τις γειτονιές στις οποίες ζούμε. Εδώ θα δούμε πόσο διαφορετικές αλλά και πόσο όμοιες είναι οι γειτονιές μας!

Μαθησιακοί στόχοι

- Να περιγράφεις χαρακτηριστικά στοιχεία της γειτονιάς σου (διαδρομή, χώρους και κτίρια).
- Να διακρίνεις θετικά και αρνητικά στοιχεία της γειτονιάς σου.
- Να βρίσκεις ομοιότητες και διαφορές με άλλες γειτονιές.

Δραστηριότητα 1

«Σκέψου – Σημείωσε – Παρουσίασε:

Η διαδρομή μου – η γειτονιά μου!»

Βήμα 1ο: Με τη βοήθεια ενός ψηφιακού χάρτη σχεδίασε στο παρακάτω πλαίσιο τη διαδρομή από το σχολείο στο σπίτι σου.

Στη συνέχεια, σκέψου και γράψε πληροφορίες της γειτονιάς σου σύμφωνα με τις ενδεικτικές κατηγορίες στοιχείων που ακολουθούν.

Στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος

(π.χ. πράσινο, δεντροστοιχίες, παραλίες κ.ά.)

.....

.....

.....

.....

Στοιχεία του οικιστικού περιβάλλοντος

(Π.χ. κτίρια, κατοικίες, άλλες υποδομές όπως γέφυρες κ.ά.). Άλλες πληροφορίες, όπως π.χ. η μορφή των κτιρίων, των κατοικιών κ.ά.

Στοιχεία του οικονομικού περιβάλλοντος

Καταστήματα και επιχειρήσεις (π.χ. φούρνος, περίπτερο, σουπερ-μάρκετ, κρεοπωλείο, βιβλιοπωλείο, μικροβιολογικό εργαστήριο, κ.ά.), δημόσιες ή ιδιωτικές υπηρεσίες (π.χ. δικαστήριο, σχολείο, γραφεία του δήμου, κ.ά.).

Στοιχεία του κοινωνικού περιβάλλοντος

Ομάδες ανθρώπων που συναντιούνται στη γειτονιά. (π.χ. ΚΑΠΗ, αθλητικός σύλλογος, πολιτιστικός σύλλογος κ.λπ.)

Επίλεξε ένα στοιχείο που σου αρέσει στη γειτονιά σου

Επίλεξε ένα στοιχείο που δεν σου αρέσει στη γειτονιά σου

Βήμα 2ο: Συζητήστε στην ομάδα σας για τα στοιχεία που καταγράψατε και ετοιμάστε μια σύντομη παρουσίαση – διαφήμιση της γειτονιάς σας.

Το περιβάλλον της γειτονιάς

Δραστηριότητα 2

«Βρες τη γειτονιά!»

Στην ολομέλεια της τάξης, ένας ή μία εκπρόσωπος από κάθε ομάδα θα προσπαθήσει να περιγράψει και να διαφημίσει τη γειτονιά της ομάδας χωρίς να αναφέρει ποια είναι.

Ποια στοιχεία θεωρεί σημαντικά που κάνουν τη γειτονιά αυτή ελκυστική;

Ακολουθεί συζήτηση στην ολομέλεια της τάξης στα παρακάτω ενδεικτικά θέματα:

- Πόσο εύκολα αναγνωρίζετε τις γειτονιές; Ποια χαρακτηριστικά σας βοήθησαν προς την κατεύθυνση αυτή;
- Τι μάθατε, τι ανακαλύψατε για τις άλλες γειτονιές;
- Επιλέξτε μία γειτονιά από αυτές που παρουσιάστηκαν ως την πιο ελκυστική. Αν χρειαστεί, κάντε ψηφοφορία.
- Ποια γειτονιά ή γειτονιές δεν επιλέξατε; Για ποιους λόγους;

Προσδιορισμός της γειτονιάς

Η γειτονιά είναι ένα μικρό κομμάτι ενός χωριού, μιας μικρής ή μεγαλύτερης πόλης όπου μένουν πολλοί και διαφορετικοί άνθρωποι. Στη γειτονιά υπάρχουν σπίτια, σχολεία, πάρκα, καταστήματα, δημόσιες υπηρεσίες, βιβλιοθήκες επιχειρήσεις, πλατείες κ.ά., στα οποία έχουν πρόσβαση και τα χρησιμοποιούν οι περισσότεροι άνθρωποι που διαμένουν εκεί. Πρόκειται για τις **γεωγραφικές συνθήκες της γειτονιάς**, κάτι που ονομάζουμε και **χωρικό προσδιορισμό της γειτονιάς**.

Η γειτονιά όμως, εκτός από τις γεωγραφικές της συνθήκες, είναι και **οι άνθρωποί της**. Οι πολίτες που κατοικούν στον χώρο αυτό έρχονται σε επαφή σχεδόν καθημερινά μεταξύ τους, με αποτέλεσμα να αναπτύσσουν σχέσεις οικειότητας. Ακόμα, ό,τι κάνει κάθε άνθρωπος καθημερινά επηρεάζει και τους άλλους, λόγω της γεωγραφικής εγγύτητας που υπάρχει μεταξύ τους. Αυτό ονομάζεται **κοινωνικός προσδιορισμός της γειτονιάς**.

Κάθε γειτονιά λοιπόν **έχει τα δικά της κοινωνικά, πολιτισμικά και γεωγραφικά στοιχεία**. Είναι μια χωρικά προσδιορισμένη περιοχή στην οποία οι κάτοικοι μοιράζονται τη μεταξύ τους εγγύτητα ως προς τον χώρο, αλλά και τις καταστάσεις της ζωής τους που προκύπτουν από αυτή την εγγύτητα.

Αντιστοιχίζω
εικόνες ... στη
γειτονιά μου

Γ2. Σύνολα ατόμων και κοινωνικές ομάδες

Σε αυτή την ενότητα συζητάμε για διαφορετικές ομάδες ανθρώπων.

Μαθησιακοί στόχοι

- Να διακρίνεις τη διαφορά μεταξύ της κοινωνικής ομάδας από ένα σύνολο ατόμων.
- Να αναγνωρίζεις τους διαφορετικούς τύπους συμπεριφοράς των ανθρώπων σε μια κοινωνική ομάδα.

Δραστηριότητα 1

«Παρατηρώ, σκέφτομαι συζητώ: Είναι κοινωνική ομάδα ή όχι;»

Βήμα 1ο: Παρατήρησε τις ακόλουθες εικόνες ως προς τα άτομα και τις δραστηριότητες που φαίνεται ότι συμμετέχουν.

Στη συνέχεια, για καθεμία από τις εικόνες σημείωσε εάν πιστεύεις ότι αποτελεί κοινωνική ομάδα ή σύνολο ατόμων.

1

2

3

4

Κοινωνική ομάδα

Σύνολο ατόμων

Εικόνα 1		
Εικόνα 2		
Εικόνα 3		
Εικόνα 4		

Θεματικό Πεδίο Γ Η ζωή στην κοινότητα και στον ευρύτερο κόσμο

Μπορείς να σημειώσεις κάποια στοιχεία ή άλλα χαρακτηριστικά που θεωρείς ότι κάνουν μια κοινωνική ομάδα να διαφέρει από ένα σύνολο ατόμων;

Στοιχείο/Χαρακτηριστικό για την Εικόνα 1

Στοιχείο/Χαρακτηριστικό για την Εικόνα 2

Στοιχείο/Χαρακτηριστικό για την Εικόνα 3

Στοιχείο/Χαρακτηριστικό για την Εικόνα 4

Βήμα 2ο:

- Συζητήστε στην ομάδα σας τις απόψεις σας για τις παραπάνω εικόνες.
- Ο/Η εκπρόσωπος της ομάδας καταγράφει τις απόψεις κάθε μέλους σχετικά με τα στοιχεία που αναφέρθηκαν ότι αποτελούν χαρακτηριστικά κοινωνικής ομάδας.
- Ο/Η εκπρόσωπος της ομάδας καταγράφει τις απόψεις κάθε μέλους σχετικά με τα στοιχεία που αναφέρθηκαν ότι αποτελούν χαρακτηριστικά κοινωνικής ομάδας και τις ανακοινώνει στην ολομέλεια της τάξης.

.....

.....

.....

.....

.....

Ταξινομώ άτομα και ομάδες

Δραστηριότητα 2

«Η φυσιογνωμία της κοινωνικής ομάδας και τα χαρακτηριστικά της»

Σημείωσε ποιο από τα παρακάτω στοιχεία αποτελεί χαρακτηριστικό γνώρισμα ενός συνόλου ατόμων και ποιο μιας κοινωνικής ομάδας.

Χαρακτηριστικό γνώρισμα	Συνόλου ατόμων (τυχαία ομάδα)	Κοινωνικής ομάδας
Τα άτομα είναι σταθερά μέλη της ομάδας (ή είναι μέλη για ένα αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα).		
Τα άτομα της ομάδας αποδέχονται και υπακούουν σε κοινούς κανόνες.		
Τα άτομα της ομάδας έχουν έναν κοινό σκοπό.		
Δεν υπάρχουν κανόνες στις σχέσεις των ατόμων στην ομάδα.		
Υπάρχουν στοιχεία ή χαρακτηριστικά τους που συνδέουν τα άτομα στην ομάδα (π.χ. η επαγγελματική τους δραστηριότητα, το ενδιαφέρον για το περιβάλλον της γειτονιάς κ.ά.).		
Τα άτομα της ομάδας έχουν κοινά στοιχεία συμπεριφοράς στη βάση μιας συλλογικής δράσης.		
Τα άτομα της ομάδας έχουν κοινές αντιλήψεις, απόψεις και προσδοκίες.		
Δεν υπάρχει συνεργασία και επικοινωνία ανάμεσα στα μέλη της ομάδας.		
Τα άτομα που συμμετέχουν είναι διαφορετικά κάθε φορά (διαφορετική σύσταση της ομάδας).		
Τα άτομα της ομάδας είναι μεταξύ τους άγνωστα.		

Κοινωνική ομάδα

Σε κάθε γειτονιά υπάρχουν διαφορετικές **μορφές ανθρώπινων συνόλων**. Κάθε σύνολο ατόμων ωστόσο δεν αποτελεί κοινωνική ομάδα. Η **κοινωνική ομάδα** έχει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά γνωρίσματα. Τα άτομα που ανήκουν σε μια κοινωνική ομάδα έχουν κοινούς προβληματισμούς, απόψεις, αντιλήψεις, προσδοκίες (ταυτότητα) και επιδεικνύουν παρόμοιους τύπους συμπεριφοράς προκειμένου να επιτύχουν τον κοινό σκοπό ή τους κοινούς σκοπούς που επιδιώκουν (συλλογική δράση) για ένα μεγαλύτερο ή μικρότερο χρονικό διάστημα.

Παραδείγματα κοινωνικών ομάδων είναι οι μαθητές και οι μαθήτριες που συμμετέχουν σε έναν διαγωνισμό του σχολείου τους, τα μέλη ενός αθλητικού συλλόγου, μιας περιβαλλοντικής-οικολογικής οργάνωσης, ενός συλλόγου γονέων/κηδεμόνων σχολείου, ενός πολιτιστικού συλλόγου στον οποίο μπορεί να ανήκουν διαφορετικές ομάδες (π.χ. θεατρική, χορευτική, λογοτεχνική, αναγνωστική κ.ά.), οι εκπαιδευτικοί ενός σχολείου, οι εργαζόμενοι σε μια υπηρεσία ή επιχείρηση (π.χ. ένα νοσοκομείο, μια υπηρεσία του δήμου, μια εταιρεία τηλεπικοινωνιών κ.ά.) και πολλές άλλες μικρότερες ή μεγαλύτερες κοινωνικές ομάδες.

Το κρυπτόλεξο της... Γειτονιάς

Γ3. Οι ρόλοι των μελών της γειτονιάς και ο δικός μου ρόλος

Στην ενότητα αυτή συζητάμε για την ύπαρξη διαφορετικών κοινωνικών ομάδων σε μια γειτονιά και πώς η συμπεριφορά και η δράση τους την επηρεάζουν.

Μαθησιακοί στόχοι

- Να αναλύεις και να συζητάς τις κυρίαρχες συμπεριφορές στη γειτονιά.
- Να αναγνωρίζεις τις διαφορετικές κοινωνικές ομάδες που ζουν στην πόλη/στο χωριό σου και να προσδιορίζεις τις σχέσεις μεταξύ τους.

Δραστηριότητα 1

«Οι κοινωνικές ομάδες της γειτονιάς μου»

Βήμα 1ο: Σκέψου και σημείωσε εδώ κοινωνικές ομάδες που γνωρίζεις ότι υπάρχουν στη γειτονιά σου.

.....

.....

.....

.....

Βήμα 2ο: Ανταλλάξτε τις απόψεις σας στην ολομέλεια της τάξης αναφορικά με τις κοινωνικές ομάδες που γνωρίζετε ότι λειτουργούν στις γειτονιές και την ευρύτερη περιοχή σας.

.....

.....

.....

Για ποιους λόγους υπάρχουν οι κοινωνικές ομάδες; Τι σκοπό ή σκοπούς εξυπηρετούν;

.....

.....

.....

Δραστηριότητα 2 «Συν-βιώνω...»

Βήμα 1ο: Σκέψου και επίλεξε έναν χώρο της γειτονιάς ή της ευρύτερης περιοχής γύρω από αυτήν (π.χ. μια πλατεία, έναν πεζόδρομο, το ποτάμι, η παραλία κ.ά.).

Στη συνέχεια, σημείωσε για καθένα από τα παρακάτω θέματα/ζητήματα:

- Ποιοι άνθρωποι συχνάζουν εκεί;

.....
.....
.....

- Ποιες κοινωνικές ή άλλες ομάδες ανθρώπων υπάρχουν στον χώρο αυτό (π.χ. παιδιά, αθλούμενοι/ες, άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, άστεγοι, τουρίστες, ιδιοκτήτες/τριες κατοικίδιων ζώων, εργαζόμενοι/ες κ.ά.);

.....
.....

- Πώς διαφοροποιούνται οι άνθρωποι ή οι κοινωνικές ομάδες που συχνάζουν και χρησιμοποιούν τον χώρο αυτό στα χρονικά διαστήματα μίας ημέρας (πρωί, μεσημέρι, απόγευμα, βράδυ), καθημερινά ή το Σαββατοκύριακο;

.....
.....
.....

Καθημερινά:

.....
.....
.....

Το Σαββατοκύριακο:

.....
.....
.....

- Με ποιον άλλο τρόπο ή τρόπους επηρεάζει τη ζωή ή τη συμπεριφορά των ανθρώπων της γειτονιάς ή της ευρύτερης περιοχής/κοινότητας ο χώρος που επέλεξες;

.....
.....
.....

Ένα Κέντρο Υγείας

Το ανοιχτό θέατρο

Πρατήριο Κουσίμων

Θεματικό Πεδίο Γ Η ζωή στην κοινότητα και στον ευρύτερο κόσμο

Υπάρχουν άνθρωποι που γνωρίζεις από τη γειτονιά σου ή από την ευρύτερη περιοχή της που δεν βρίσκονται στον χώρο αυτό ή που δεν συμμετέχουν σε κοινωνικές ομάδες; Αν ναι, ποιοι είναι αυτοί;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Η αξία της συμμετοχής σε κοινωνικές ομάδες

Στην προηγούμενη ενότητα ασχολήθηκες με τις διαφορετικές μορφές ανθρώπινων συνόλων καθώς και τις διαφορές τους από τις κοινωνικές ομάδες.

Σε κάθε γειτονιά υπάρχουν διαφορετικές κοινωνικές ομάδες τις οποίες είναι δυνατόν να δει κανείς σε διαφορετικές ώρες και ημέρες. Η κοινωνική ομάδα προσφέρει σε κάθε άτομο που συμμετέχει σε αυτή σημαντικές εμπειρίες αλληλεπίδρασης με τους άλλους ανθρώπους-μέλη της (κοινωνικές σχέσεις). Αποτελεί έναν οικείο, ενδιαμέσο χώρο που συνδέει το άτομο με την κοινωνία. Συμμετέχοντας σε μια κοινωνική ομάδα μπορεί κανείς να επικοινωνεί, να διασκεδάζει, να μοιράζεται εμπειρίες και να οργανώνεται στη βάση των δραστηριοτήτων που εξυπηρετούν τον συγκεκριμένο πρακτικό σκοπό της ομάδας (συλλογική δράση). Έτσι ενισχύονται οι σχέσεις του με τους άλλους ανθρώπους (κοινωνικοί δεσμοί).

Ο αριθμός των κοινωνικών ομάδων στις οποίες ένας άνθρωπος συμμετέχει διαφέρουν σύμφωνα με τις προτιμήσεις και τα ενδιαφέροντά του, αλλά και σύμφωνα με την περιοχή και κυρίως τη γειτονιά στην οποία ζει.

Γ4. Μια φιλόξενη γειτονιά

Σε αυτή την ενότητα συζητάμε για τις σχέσεις στη γειτονιά σου.

Μαθησιακοί στόχοι

- Να καταγράψεις και να αναλύεις τις κυρίαρχες συμπεριφορές στη γειτονιά σου.
- Να αναζητάς λύσεις για την ένταξη ευάλωτων ομάδων της γειτονιάς σου.

Δραστηριότητα 1

«Η γειτονιά μου με... τα μάτια του ξένου»

... Πλησίασα στο σπίτι. Πολλές φορές χανόμουν, όλα τα σπίτια στη γειτονιά που έμενα έμοιαζαν μεταξύ τους.

Είχαν και τις ίδιες πόρτες. Τόσα χρόνια σ' αυτή τη γειτονιά και δεν την έμαθα. Πάντα ένιωθα ξένος. Τους έβλεπα ξένους, γιατί ήμουν ξένος.

Διονύσης Μπονέλης, Κορύλλου 7,
Πάτρα, Αχαϊκές Εκδόσεις, 1994

Στο παραπάνω απόσπασμα καταγράφεται το συναίσθημα της μοναξιάς του συγγραφέα σε σχέση με τη ζωή στη γειτονιά του. Το αίσθημα αδυναμίας του να αισθανθεί μέλος της γειτονιάς του είναι εμφανές.

Συζητήστε τις απόψεις σας για τα παρακάτω θέματα:

- Πιστεύετε ότι η γειτονιά σας είναι φιλόξενη για κάποιον ή κάποια που δεν έχει μεγαλώσει σε αυτήν; Ποια στοιχεία σας κάνουν να το πιστεύετε αυτό;
- Γνωρίζετε ανθρώπους στη γειτονιά σας από άλλα μέρη/έθνη; Ποιος μπορεί να είναι οι ιστορίες των ατόμων αυτών; Τι διαδρομή ακολούθησαν μέχρι να έρθουν στη γειτονιά σας; Πώς νομίζετε ότι αισθάνονται;
- Υπάρχουν χώροι στη γειτονιά ή στην ευρύτερη περιοχή σας που μπορούν να βρεθούν σε αυτούς άνθρωποι από άλλα μέρη/έθνη; Ποιοι είναι αυτοί;

.....

.....

.....

.....

.....

Η αξία της φιλοξενίας - Φιλήμων και Βαυκίς

Δραστηριότητα 2

«Καλωσόρισες στη γειτονιά μας!»

Η φιλοξενία στην αρχαία Ελλάδα ήταν θεσμός ιερός και είχε συγκεκριμένο τελετουργικό. Προστάτης της ήταν ο Ξένιος Ζεός. Οι ξένοι αντιμετωπίζονταν ως απεσταλμένοι των θεών και θεωρούνταν πρόσωπα σεβαστά και τιμημένα.

Με ποιους τρόπους νομίζεις ότι η γειτονιά σου θα γίνει φιλόξενη για ανθρώπους από άλλα μέρη;

.....

.....

.....

Συζητήστε στην ομάδα σας και ανοίξτε τον διάλογο σε όλη την τάξη.

Peter Paul Rubens,
Φιλήμονας και η Βαυκίδα

Δραστηριότητα 3

«Η γειτονιά ενδιαφέρεται, η γειτονιά φροντίζει...»

Οι παρακάτω εικόνες συνδέονται με ενέργειες που αφορούν τη φροντίδα για συγκεκριμένες ομάδες.

- Συζητήστε: Σε ποια ομάδα ανθρώπων μπορεί να απευθύνεται κάθε εικόνα; Γιατί αυτή η ομάδα χρειάζεται τη φροντίδα των ανθρώπων της γειτονιάς;

.....

.....

- Γνωρίζετε άλλες τέτοιες δράσεις που δείχνουν το ενδιαφέρον και τη φροντίδα για τους άλλους ανθρώπους;

.....

.....

- Ποιες δράσεις θα προτείνατε εσείς με τις οποίες θα βοηθούσατε ανθρώπους στη γειτονιά σας που χρειάζονται κάποια φροντίδα;

.....

.....

Δραστηριότητα 4

«Συγγραφή άρθρου»

Ανταλλάξτε απόψεις για το πόσο αναγκαίο και σημαντικό είναι να είστε ευαισθητοποιημένοι και ευαισθητοποιημένες σχετικά με τις ευάλωτες ομάδες (ΑμεΑ, άστεγοι/ες, άνεργοι/ες κ.ά.) που υπάρχουν στη γειτονιά σας. Επίσης, είναι σημαντικό να γνωρίζετε τις δράσεις που γίνονται προκειμένου να τους δίνετε βοήθεια και υποστήριξη.

Στη συνέχεια, καταγράψτε επιχειρήματα σχετικά με το γιατί είναι σημαντικό να υπάρχουν τέτοιες δράσεις στη γειτονιά σας.

Γράψτε ένα άρθρο με τίτλο: «Η γειτονιά μας, μια γειτονιά για όλους και όλες». Το άρθρο αυτό μπορεί να δημοσιευθεί στην εφημερίδα του σχολείου σας.

Αξίζει να διαβάσεις

Κοινωνία της γειτονιάς

Η **γειτονιά** είναι μια εδαφική έκταση στην οποία πολλοί και διαφορετικοί άνθρωποι βρίσκονται κοντά ως προς τον χώρο που μοιράζονται (γεινίαση). Είναι ένας μικρόκοσμος στον οποίο μπορούν να υπάρχουν, να επικοινωνούν και να συνεργάζονται. Στη γειτονιά δημιουργούν κοινωνικές σχέσεις άνθρωποι διαφορετικής ηλικίας, φύλου, επαγγελματών, θρησκείας, γλώσσας, εθνικότητας, επισκέπτες της περιοχής και άλλοι, που όμως μοιράζονται τα ίδια θέματα στην καθημερινή τους ζωή.

Όταν συμμετέχουμε σε αθλητικές, κοινωνικές, πολιτιστικές ή άλλες δραστηριότητες της γειτονιάς και της περιοχής μας, μπορούμε να συζητάμε και να μοιραζόμαστε κοινές εμπειρίες με τους ανθρώπους της. Ιδιαίτερα όμως όταν ενδιαφερόμαστε ο ένας για τον άλλον, ή όταν χρειαστεί να φροντίζουμε ο ένας τον άλλον, τότε λέμε ότι έχουμε αναπτύξει δεσμούς αλληλοβοήθειας και **κοινωνικής αλληλεγγύης**. Η σύνδεση αυτή **βοηθά όλους μας** να αισθανόμαστε ασφάλεια.

Με όλους τους παραπάνω τρόπους η γειτονιά από απλή αναγκαστική εγγύτητα (γειτονία) γίνεται μια **μικρή κοινωνία** όπου οι άνθρωποι οι οποίοι ζουν σε αυτήν έχουν την ευκαιρία να συνδέονται και να δημιουργούν δεσμούς μεταξύ τους (**κοινωνική συνοχή**).

Τότε λέμε ότι η γειτονιά είμαστε **«Εμείς»!**

Κοινωνία της γειτονιάς

Προετοιμασία για το επόμενο μάθημα

«Οι κάτοικοι της γειτονιάς μας καταθέτουν τις απόψεις τους...»

Χωριστείτε σε ομάδες και επιλέξτε ρόλους μέσα στην κάθε ομάδα (φωτογράφοι ή δημοσιογράφοι).

α. Οι **φωτογράφοι** εντοπίστε και φωτογραφίστε μέρη στα οποία να αποτυπώνονται διάφορα σημεία που χρήζουν παρέμβασης από τους κατοίκους της γειτονιάς μας ή εμβλήματα, π.χ. πάρκο, μικρό γήπεδο, πολιτιστικό κέντρο, ερειπωμένο σπίτι, κακοτεχνία δρόμου κ.λπ.

β. Οι **δημοσιογράφοι** συγκεντρώστε υλικό μέσω συνεντεύξεων σχετικά με τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι κάτοικοι και οι επαγγελματίες της γειτονιάς σας. Κατασκευάστε ερωτηματολόγιο.

γ5. Ζητήματα της γειτονιάς μου

Στην ενότητα αυτή συζητάμε για όσα ζούμε καθημερινά στη γειτονιά μας, ανακαλύπτουμε τα πλεονεκτήματά της και αναζητούμε λύσεις για να αντιμετωπιστούν τα μειονεκτήματά της.

Μαθησιακοί στόχοι

- Να εντοπίζεις ζητήματα που υπάρχουν στη γειτονιά σου και να προτείνεις λύσεις.
- Να αναπτύξεις δεξιότητες ανάληψης ευθύνης των ενεργειών σου στη γειτονιά.

Δραστηριότητα 1

«Ακούμε τη φωνή των κατοίκων»

Οι ομάδες παρουσιάζουν τα προβλήματα που ανέδειξε η έρευνα των «δημοσιογράφων», έτσι όπως τα παρουσίασαν οι κάτοικοι της γειτονιάς.

Προσπαθήστε να κατηγοριοποιήσετε τα προβλήματα, π.χ. κυκλοφοριακό, καθαριότητα, ασφάλεια.

.....

.....

.....

Δραστηριότητα 2

«Τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της γειτονιάς μας»

Με βάση το υλικό που συγκεντρώσατε από τις προηγούμενες δραστηριότητες, συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα σχετικά με:

Πλεονεκτήματα: Περιοχές που σας προκάλεσαν θετική εντύπωση και αναδεικνύουν τη γειτονιά σας.

Μειονεκτήματα: Σημεία που υποβαθμίζουν την ποιότητα ζωής των κατοίκων της γειτονιάς σας.

Κίνδυνοι: Επικίνδυνα σημεία που χρειάζονται προσοχή στη γειτονιά σας.

Ευκαιρίες: Σημεία τα οποία πιστεύετε ότι μπορούν να παρέχουν δυνατότητες βελτίωσης της ποιότητας ζωής των κατοίκων της γειτονιάς.

Στο παρακάτω σχήμα σημειώνετε τα σημεία ενδιαφέροντος της γειτονιάς.

Δραστηριότητα 3

«Κάθε πρόβλημα... έχει τη λύση του!»

Τηρώντας τις αρχές του δημοκρατικού διαλόγου, μοιραστείτε τις σκέψεις σας. Ο/Η γραμματέας καταγράφει τις απόψεις που εκφράζονται.

Συζητήστε σχετικά με το ποιο από τα προβλήματα που αναφέρθηκαν στις γειτονιές σας θεωρείτε ότι είναι το σημαντικότερο και γιατί. Ο/Η εκπρόσωπος της ομάδας ανακοινώνει το πρόβλημα που θεωρεί η ομάδα σημαντικότερο και εκθέτει τα αίτια αυτής της επιλογής στην ολομέλεια της τάξης.

Ομάδα Πρόβλημα

Α΄	
Β΄	
Γ΄	
Δ΄	

Δραστηριότητα 4

«Διεκδικώ μια όμορφη γειτονιά»

Συζητήστε και σημειώστε στον παρακάτω πίνακα μια λύση για κάθε πρόβλημα που αναφέρθηκε.

Ομάδα Λύση

Α΄	
Β΄	
Γ΄	
Δ΄	

Πόσο εύκολο ή δύσκολο θεωρείτε ότι είναι να υλοποιηθεί η κάθε λύση;
Για ποιους λόγους;

Ποιοι άνθρωποι ή ομάδες της γειτονιάς σας από αυτές που συζητήσατε σε προηγούμενη ενότητα θα μπορούσαν να βοηθήσουν ώστε να υλοποιηθεί η λύση που προτείνετε για κάθε πρόβλημα;

Μια επιστολή
στη σειρά

Δραστηριότητα 5

«Το πρόβλημά σας... στον δήμαρχο»

Στην ολομέλεια της τάξης, επιλέξτε ένα ζήτημα που θεωρείτε το πιο σημαντικό στη γειτονιά ή στην ευρύτερη περιοχή σας. Στη συνέχεια, γράψτε μια επιστολή που να απευθύνεται στον ή στη δήμαρχο της περιοχής σας ζητώντας του/της να συμβάλει στην επίλυση του ζητήματος.

Μπορείτε να φτιάξετε έναν φάκελο με θέματα που θα συζητήσετε και στα υπόλοιπα μαθήματα με σκοπό να τον παραδώσετε στον/στη δήμαρχο.

Γ6. Ενεργός πολίτης στη γειτονιά μου

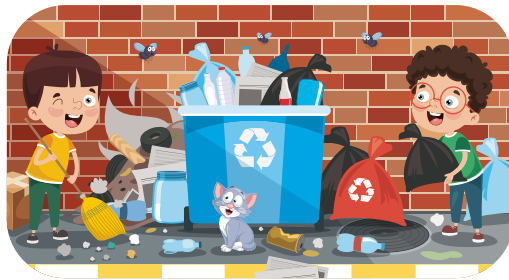
Σε αυτή την ενότητα συζητάμε για τον τρόπο που είναι οργανωμένη η γειτονιά σου και τις δράσεις που μπορεί να αναπτύξεις σε αυτή για την προστασία του περιβάλλοντος, την κυκλοφοριακή αγωγή και την υποστήριξη των κοινωνικών ομάδων που έχουν ανάγκη.

Μαθησιακοί στόχοι

- Να αναστοχάζεσαι πάνω σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και κυκλοφοριακής αγωγής.
- Να σχεδιάζεις δράσεις ενδυνάμωσης της κοινωνικής συνοχής, της αλληλεγγύης και του αλληλοσεβασμού.

Δραστηριότητα 1

«Όλοι και όλες μαζί για το περιβάλλον»

Χωριστείτε σε ομάδες.

- Κάθε ομάδα αναλαμβάνει να οργανώσει δράσεις σε ένα πεδίο περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος (ανακύκλωση, δενδροφύτευση, καθαριότητα, αδέσποτα). Ο/Η γραμματέας καταγράφει τις ιδέες της ομάδας. Ο/Η εκπρόσωπος της ομάδας μοιράζεται τις ιδέες στην ολομέλεια της τάξης.
- Έχοντας συζητήσει στις προηγούμενες ενότητες τα ζητήματα της γειτονιάς σας, έχετε συγκεντρώσει αρκετές πληροφορίες. Οργανώστε μια εκστρατεία ενημέρωσης της σχολικής κοινότητας σε μία ημερίδα (δημιουργήστε ένα φυλλάδιο με το πρόγραμμα της ημερίδας).

Μαντεύω... το περιβάλλον

Δραστηριότητα 2

«Οδική ασφάλεια – Ευθύνη όλων μας»

Κυκλοφορούμε
με ασφάλεια
πεζή

Κυκλοφορούμε
με το ποδήλατο

Διευκολύνουμε
την προσβασιμότητα
σε όλους τους
χώρους

Κυκλοφορούμε
με ασφάλεια
στη γειτονιά
(επικίνδυνα σημεία-
προτάσεις)

Κάθε ομάδα επιλέγει μια καρτέλα που εμπεριέχει το θέμα της συζήτησής της και συναποφασίζει τον τρόπο που θα διαχειριστεί το ζήτημα (μπορείτε να γράψετε οδηγίες, επισημάνσεις, προτάσεις ή άλλες ιδέες). Η συζήτηση πραγματοποιείται με βάση τις αρχές του δημοκρατικού διαλόγου.

Δραστηριότητα 3

«Μια γειτονιά για όλους και όλες μας»

Με την ομάδα σας σχεδιάστε ένα «Φεστιβάλ Τεχνών και Καλλιτεχνικής Διάδρασης» το οποίο έχει στόχο:

- την ενσωμάτωση ευάλωτων ομάδων, ομάδων που δεν έχουν τις ίδιες ευκαιρίες συμμετοχής σε όλες τις δράσεις της γειτονιάς
- την προώθηση της καλλιτεχνικής έκφρασης, ανεξάρτητα από εθνικό, πολιτισμικό υπόβαθρο ή ατομικά χαρακτηριστικά.

Καταγράψτε:

- Τι θα περιλαμβάνει αυτό το φεστιβάλ;
- Σε ποιες ομάδες θα απευθυνθείτε;
- Ποιες δυνατότητες αλληλεπίδρασης θα παρέχει στις ομάδες;

Δραστηριότητα 4

«Η γειτονιά μου... με τα μάτια της φαντασίας»

Στην παλιά μου γειτονιά, κάτω από το κάστρο, δεν έχει αλλάξει τίποτα. Έχουν περάσει τόσα χρόνια, η πόλη αυτή έγινε αγνώριστη κι εκεί ούτε τα σπίτια έχουν αλλάξει ούτε οι δρόμοι· ούτε και το στενό της Νεραντζούλας που λέγανε, από τότε, πως θα γκρεμίσουνε το σπίτι της ν' ανοίξει ο δρόμος προς το κάστρο. Τίποτα, λες και η γειτονιά εκείνη, έξω απ' τα τείχη του μεγάλου κάστρου, δεν συμμετέχει στην αλλαγή αυτής της πόλης. Μοιάζει περισσότερο με κάτι θέατρα υπαίθρια, που με τα πρώτα κρύα του φθινόπωρου εγκαταλείπονται και λίγο λίγο τα σκηνικά τους ξεθωριάζουνε από τη βροχή· ώσπου στο τέλος, πάνω στη σκηνή, πέφτουνε ρημαγμένα τα ξύλινα δοκάρια, τα ντεκόρ, οι τσίγκοι.

Κώστας Λογαράς, «Η φθίση», *Υποπτοι δρόμοι*, Σιγαρέτα, 1986, σσ. 28-34.

Στο παραπάνω απόσπασμα, ο συγγραφέας περιγράφει την επίσκεψη στη γειτονιά του ύστερα από πολλά χρόνια. Φορέστε τα γυαλιά του μέλλοντος και περιγράψτε μια φανταστική επίσκεψη στη δική σας γειτονιά έπειτα από πολλά χρόνια.

Συλλογική κοινωνική ζωή

Σε προηγούμενη ενότητα συζητήσαμε για τις κοινωνικές ομάδες, ποια είναι τα χαρακτηριστικά τους, καθώς και ότι προσφέρουν τη δυνατότητα στους ανθρώπους που συμμετέχουν να έχουν σημαντικές εμπειρίες αλληλεπίδρασης με άλλους ανθρώπους της γειτονιάς ή της ευρύτερης περιοχής τους.

Συμμετέχοντας σε μια κοινωνική ομάδα της γειτονιάς ή της περιοχής που ζει κάποιος, μπορεί να επικοινωνεί, να διασκεδάσει, να μοιράζεται εμπειρίες και ταυτόχρονα να εξυπηρετεί έναν σκοπό που βοηθά τη γειτονιά να βελτιωθεί σε κάτι. Για παράδειγμα, η λειτουργία ενός κοινωνικού ιατρείου ή μιας ομάδας πολιτών και εργαζομένων του δήμου που ασχολούνται ώστε οι δρόμοι, τα πάρκα και οι πλατείες να είναι προσβάσιμα σε άτομα που αντιμετωπίζουν κινητικές δυσκολίες.

Σε αυτή την περίπτωση η κοινωνική ομάδα οργανώνεται στη βάση των δραστηριοτήτων που εξυπηρετούν τον σκοπό της και τότε λέμε ότι έχουμε μια συλλογική κοινωνική δράση.

Οι δράσεις αυτές, ανάλογα με το ποια είναι τα θέματα που μας απασχολούν στη γειτονιά μας, ποια είναι τα ενδιαφέροντά μας και με τι επιθυμούμε να ασχοληθούμε, είναι δυνατό να βοηθούν άλλους ανθρώπους γύρω μας και **βελτιώνουν τη ζωή** στη γειτονιά που όλοι μοιραζόμαστε!

Συλλογική
κοινωνική ζωή

Γ7. Ο δήμος μου

Σε αυτή την ενότητα συζητάμε πώς είναι οργανωμένος ένας δήμος.

Μαθησιακοί στόχοι

- Να γνωρίσεις τον δήμο στον οποίο κατοικείς, τις λειτουργίες του, καθώς και τις λειτουργίες των υπηρεσιών του.
- Να γνωρίσεις τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις κάθε δημότη της πόλης/του χωριού.

Δραστηριότητα 1

«Το χωριό ή η πόλη που μένω»

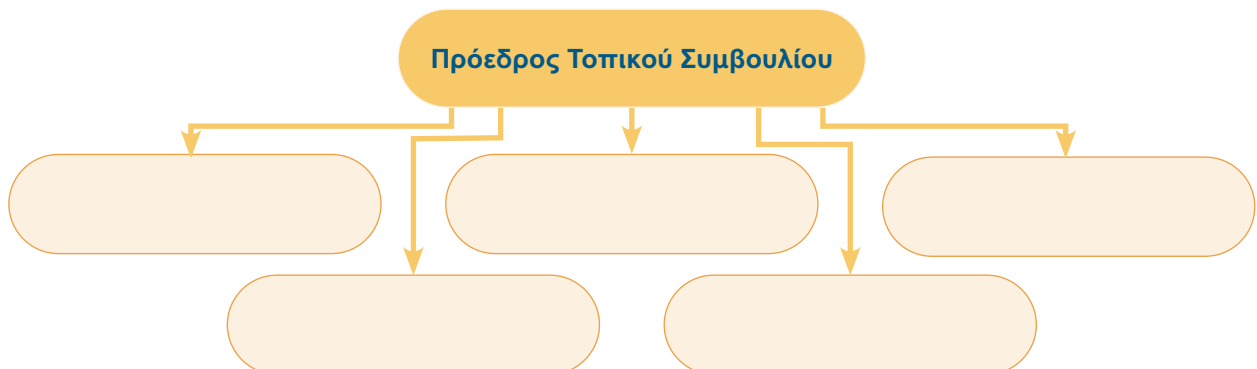
Χωριά και πόλεις στην Ελλάδα υπάρχουν κοντά σε θάλασσα, κοντά σε λίμνες ή ποτάμια, αλλά και πάνω στα βουνά. Το σχολείο σας βρίσκεται στο χωριό/στην πόλη..... και ανήκει στον Δήμο.....

Πώς όμως διοικείται το χωριό ή η πόλη σας; Μελετήστε το παρακάτω κείμενο και συζητήστε αν στο χωριό ή στην πόλη σας λειτουργεί Τοπικό Συμβούλιο και σχεδιάστε το οργανόγραμμά του.

Οι δημοτικές κοινότητες με πληθυσμό έως 200 κατοίκους διοικούνται από τον πρόεδρο της δημοτικής κοινότητας, ενώ με πληθυσμό άνω των 201 κατοίκων διοικούνται από τον πρόεδρο του συμβουλίου της δημοτικής κοινότητας και το συμβούλιο της δημοτικής κοινότητας.

Το συμβούλιο της δημοτικής κοινότητας αποτελείται από τρία έως δεκαπέντε μέλη, ανάλογα με τον πληθυσμό της. Δεν εκλέγονται συμβούλια δημοτικών κοινοτήτων στους δήμους της Περιφέρειας Αττικής, με εξαίρεση τους δήμους των Περιφερειακών Ενοτήτων Νήσων, Ανατολικής και Δυτικής Αττικής. (Άρθρο 4 του ν. 4804/2021).

Δραστηριότητα 2

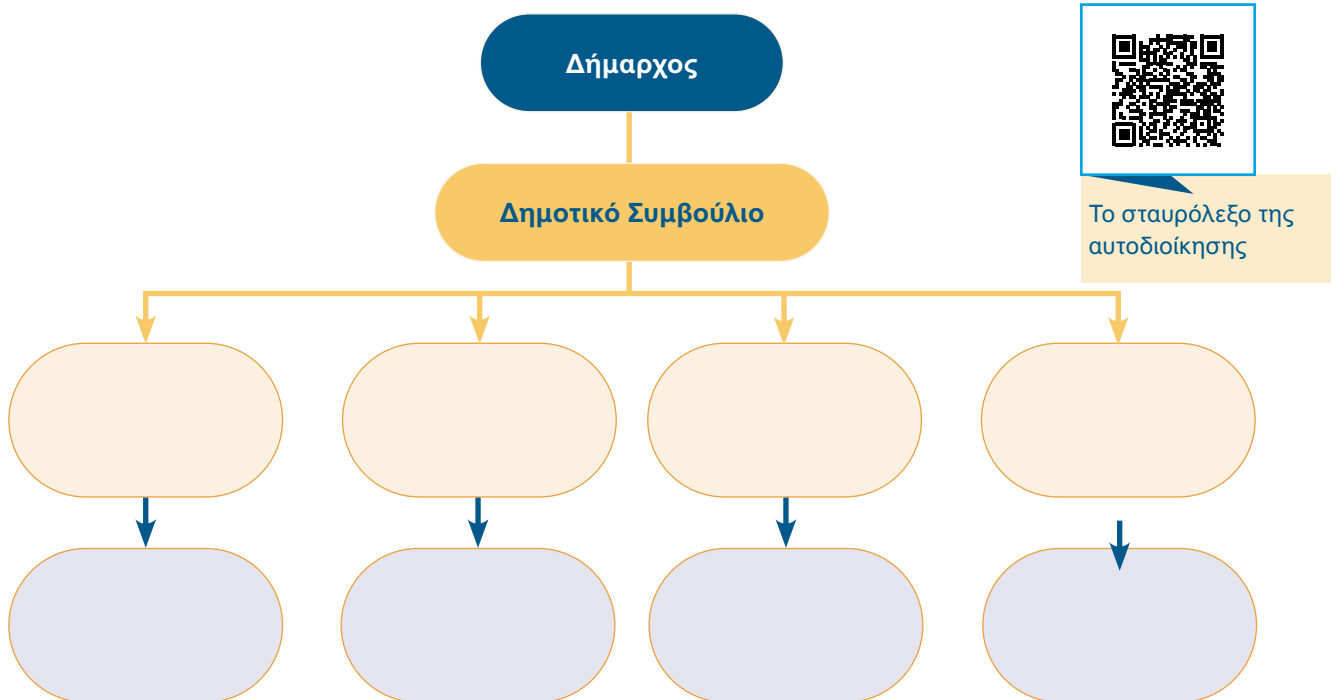
«Ο δήμος μας»

Η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού (άρθρο 102 του Συντάγματος). Οι δήμοι, που ονομάζονται και Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, παρέχουν βασικές υπηρεσίες στους κατοίκους τους, όπως η καθαριότητα, η συντήρηση των σχολικών κτιρίων, οι πολιτιστικές εκδηλώσεις κ.ά.

Εσείς γνωρίζετε άλλες υπηρεσίες που παρέχουν οι δήμοι;

Επικεφαλής του Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι ο/η δήμαρχος, ο οποίος/η οποία διοικεί τον δήμο με τη συνεργασία του Δημοτικού Συμβουλίου. Αναζητούμε πληροφορίες για τον δικό μας δήμο και σχεδιάζουμε πώς είναι οργανωμένος, δημιουργούμε δηλαδή το οργανόγραμμα.

Δραστηριότητα 3

«Το χωριό ή η πόλη μου στο χτες και στο σήμερα»

Συζητήστε στην ομάδα για τις αλλαγές που γνωρίζετε ότι έγιναν στο χωριό ή στην πόλη σας τα τελευταία χρόνια. Ανακοινώστε στην τάξη τις απόψεις σας και σημειώστε παρακάτω πώς ήταν πριν, πώς είναι σήμερα, πώς προτείνετε ή φαντάζεστε ότι θα ήταν καλύτερα. Τέλος, δημιουργήστε και προτείνετε ένα σχέδιο.

Θεματικό Πεδίο Γ Η ζωή στην κοινότητα και στον ευρύτερο κόσμο

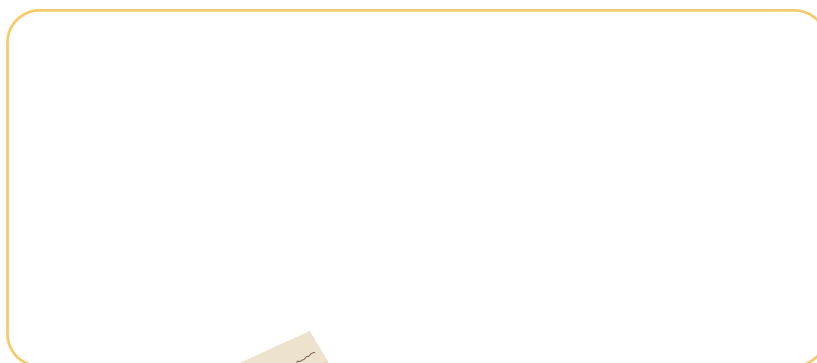
Ομαδική εργασία: Μπορείτε να συγκεντρώσετε φωτογραφικό και άλλο υλικό από το χωριό ή την πόλη σας και να δημιουργήσετε ένα κολάζ.

Δραστηριότητα 4 «Χάρτα δημότη»

Κάθε δήμος οφείλει να διαμορφώσει μια «χάρτα» δικαιωμάτων και υποχρεώσεων για τους δημότες του.

Σκεφτείτε και καταγράψτε μερικά δικαιώματα και υποχρεώσεις. Π.χ. δικαίωμα: Η παιδική χαρά να είναι καθαρή και ασφαλής. Υποχρέωση: Οι δημότες να διατηρούν καθαρή την παιδική χαρά.

Μπορείτε να διερευνήσετε την Αθήνα του 1834 στο μαθησιακό αντικείμενο στο Φωτόδεντρο

Αξίζει να διαβάσεις

Οι υπηρεσίες των δήμων

Οι υπηρεσίες των δήμων μπορεί να διαφέρουν ανάλογα με την τοποθεσία, την ιστορία, τη γεωγραφία, τους κανονισμούς και την παράδοση. Η χρηματοδότηση περιλαμβάνει την κρατική επιχορήγηση, καθώς και φόρους, τέλη, επιδοτήσεις, τέλη χρήσης για προαιρετικές υπηρεσίες ή άλλες πηγές, όπως κέρδη από δημοτικά καταλύματα ή υπηρεσίες που παρέχονται από τον δήμο. Επιπλέον, σύμφωνα με τον κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006), κάθε δήμος είναι υποχρεωμένος να έχει σε ισχύ «Χάρτα δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των δημοτών και των κατοίκων».

Ερωτήσεις της αυτοδιοίκησης

Μπορείτε να τοποθετήσετε τις προτάσεις σας στον φάκελο για τον/τη δήμαρχο.

Γ8. Οι πολιτικές δομές του δήμου

Σε αυτή την ενότητα συζητάμε για τις υπηρεσίες των δήμων.

Μαθησιακοί στόχοι

- Να αναφέρεις τρόπους πρόσβασης στις υπηρεσίες του δήμου.
- Να αναγνωρίζεις τις διαδικασίες με τις οποίες λαμβάνονται οι αποφάσεις για την πόλη ή το χωριό σου.

Δραστηριότητα 1

«Μια σημαντική υπηρεσία του δήμου – ΚΕΠ».

Στον διπλανό χάρτη μπορείτε να δείτε πού λειτουργούν τα ΚΕΠ του Δήμου Αθηναίων.

Βρείτε σε έναν ψηφιακό χάρτη τη διεύθυνση του πλησιέστερου ΚΕΠ του δήμου σας.

Στα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ), οι πολίτες μπορούν να πληροφορηθούν για όλα τα ζητήματα της Δημόσιας Διοίκησης και να προωθήσουν προς διεκπεραίωση θέματα που σχετίζονται με φορείς του Δημοσίου. Έτσι αποφεύγουν γραφειοκρατικές διαδικασίες και κυρίως περιορίζουν τις μετακινήσεις τους σε **ένα μόνο σημείο**.

Τι κάνουν τα ΚΕΠ;

Δραστηριότητα 2

«Συζήτηση στο Δημοτικό Συμβούλιο»

Χωριστείτε σε δύο ομάδες. Η μία ομάδα θα είναι η εσωτερική ομάδα και θα αποτελεί το Δημοτικό Συμβούλιο. Ένας μαθητής ή μία μαθήτρια έχει τον ρόλο του/της δημάρχου και ένας άλλος ή άλλη έχει τον ρόλο του/της προέδρου του Δημοτικού Συμβουλίου. Τη συζήτηση τη διευθύνει αυτός ή αυτή που έχει τον ρόλο του/της προέδρου.

Φάση Α΄: Εάν ανήκεις στην εσωτερική ομάδα του κύκλου, εκφράζεις την άποψή σου και στη συνέχεια συζητάς με τα άλλα μέλη της ομάδας το θέμα σύμφωνα με τα ενδεικτικά ερωτήματα που ακολουθούν. Θα μιλήσουν όλα τα μέλη της ομάδας.

Η εξωτερική ομάδα του κύκλου ακούει χωρίς να μιλάει.

Το θέμα της συζήτησης αφορά την ανάληψη πρωτοβουλιών από τον δήμο σχετικά με τις παρακάτω δράσεις:

Κυκλική οικονομία

1. Μείωση δημιουργίας αποβλήτων μέσω της θέσπισης μέτρων πρόληψης.
2. Αύξηση του ρυθμού ανακύκλωσης και δημιουργία προγραμμάτων εναλλακτικής διαχείρισης των απορριμμάτων.
3. Εδραίωση της περιβαλλοντικής συνείδησης από τους πολίτες του δήμου.

Τι πρέπει να κάνεις εάν είσαι στην εσωτερική ομάδα του κύκλου:

- Ο/Η πρόεδρος διευθύνει τη συζήτηση και δίνει τον λόγο στο κάθε μέλος με τη σειρά.
- Διατυπώνεις τα επιχειρήματά σου.
- Ακούς όποιον συμμαθητή ή όποια συμμαθήτριά σου μιλά.
- Διατυπώνεις την άποψη σου στον χρόνο που διαθέτεις.
- Δεν διακόπτεις, δεν σχολιάζεις όσο ο συμμαθητής ή η συμμαθήτριά σου μιλάει.

Θέματα για συζήτηση στην εσωτερική ομάδα του κύκλου

- Πώς κρίνεις την κατάσταση που επικρατεί στον δήμο σχετικά με την ανακύκλωση;
- Διατυπώνεις προτάσεις για την ανάπτυξη της κυκλικής οικονομίας.
- Τι μπορεί να κάνει ο δήμος για να βελτιώσει την ανακύκλωση;

Τι πρέπει να κάνεις εάν είσαι στην εξωτερική ομάδα του κύκλου:

- Ακούς προσεκτικά τις προτάσεις που αναφέρει η εσωτερική ομάδα.
- Επιλέγεις/εστιάζεις σε έναν συμμαθητή ή μία συμμαθήτριά σου και ακούς προσεκτικά τις απόψεις του/της.

Φάση Β΄: «Μεταφέρω, συζητώ».

Εάν ήσουν μέλος της εξωτερικής ομάδας του κύκλου:

- Παρουσίασε τις απόψεις του συμμαθητή ή της συμμαθήτριάς που επέλεξες να ακούς με προσοχή, προσπαθώντας να παρουσιάσεις όλα όσα άκουσες και όπως τα άκουσες.
- Ανάφερε κάτι που σου έκανε εντύπωση από τη συζήτηση των συμμαθητών και συμμαθητριών σου που βρίσκονταν στην εσωτερική ομάδα του κύκλου.

Εάν ήσουν μέλος της εσωτερικής ομάδας του κύκλου:

Η παρουσίαση από τον συμμαθητή ή τη συμμαθήτριά σου κατάφερε να μεταφέρει όλες τις πληροφορίες που εσύ είπες και όπως τις είπες;

Περιβαλλοντική
συνείδηση

Διατυπώστε και καταγράψτε τα συμπεράσματα από τη συζήτηση με σκοπό να τα συμπεριλάβετε στον φάκελο που θα παραδώσετε στον/στη δήμαρχο.

Ο ρόλος του Δημοτικού Συμβουλίου

Το Δημοτικό Συμβούλιο συζητά επί θεμάτων που σχετίζονται με τη διοίκηση του δήμου, την οικονομική του πορεία και την εν γένει λειτουργία των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και των δημοτικών επιχειρήσεων, και δίνει κατευθύνσεις προς τα υπόλοιπα όργανα του δήμου. Το Δημοτικό Συμβούλιο αποφασίζει για όλα τα θέματα αρμοδιότητας του δήμου και ιδιαίτερα για τους τομείς της Ανάπτυξης, του Περιβάλλοντος, της Ποιότητας Ζωής και Εύρυθμης Λειτουργίας των Πόλεων και Οικισμών, της Απασχόλησης, της Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης, της Παιδείας, του Πολιτισμού και Αθλητισμού και της Πολιτικής Προστασίας.

Στις περιφέρειες και στους δήμους λειτουργούν τα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ). Αποστολή των κέντρων αυτών είναι η παροχή διοικητικών πληροφοριών και η διεκπεραίωση των υποθέσεων των πολιτών. Ειδικότερα το ΚΕΠ ενημερώνει και πληροφορεί τους πολίτες για τις ενέργειες που απαιτούνται για τη διεκπεραίωση διοικητικών υποθέσεων. Διαβιβάζει τους φακέλους των υποθέσεων των πολιτών στην αρμόδια υπηρεσία.

γ9. Επαγγέλματα στην πόλη ή στο χωριό μου

Σε αυτή την ενότητα συζητάμε για τις σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ των ανθρώπων λόγω των επαγγελματικών τους δραστηριοτήτων στη γειτονιά και στην ευρύτερη περιοχή που ζουν.

Μαθησιακοί στόχοι

- Να περιγράφεις επαγγελματικές δραστηριότητες ατόμων στην πόλη, στο χωριό ή στην ευρύτερη περιοχή σου.

Δραστηριότητα 1

«Τα επαγγέλματα από το Α στο Ω»

Βήμα 1ο: Εργαστείτε σε ομάδες. Κάθε ομάδα θα δημιουργήσει ένα αλφάβητο επαγγελμάτων, όπου κάθε γράμμα θα αντιστοιχεί σε ένα επάγγελμα το οποίο γνωρίζετε.

Το αλφάβητο των επαγγελμάτων

A	N
B	Ξ
Γ	Ο
Δ	Π
Ε	Ρ
Ζ	Σ
Η	Τ
Θ	Υ
Ι	Φ
Κ	Χ
Λ	Ψ
Μ	Ω

Βήμα 2ο: Στη συνέχεια, συζητήστε στην ομάδα σας ποια από αυτά τα επαγγέλματα γνωρίζετε ότι υπάρχουν στη γειτονιά ή στην ευρύτερη περιοχή σας (στο χωριό, στην πόλη, στον νομό σας). Μπορείτε να ξεκινήσετε από τα επαγγέλματα των γονιών σας. Η ομάδα σας μέσω του/της εκπροσώπου της θα ανακοινώσει τα αποτελέσματα στην ολομέλεια της τάξης. Μπορείτε να φτιάξετε μια λίστα στον πίνακα ή σε χαρτί του μέτρου και να το αναρτήσετε σε εμφανές σημείο στην τάξη σας.

.....

.....

.....

.....

Βήμα 3ο: Κάθε ομάδα θα επιλέξει δύο επαγγέλματα από την παραπάνω λίστα. Στη συνέχεια, συζητήστε και κάντε μια μικρή περιγραφή κάθε επαγγέλματος. Συγκεκριμένα, ασχοληθείτε με το παρακάτω ερώτημα:

- Με τι ασχολείται/τι ακριβώς κάνει αυτός ή αυτή που ασκεί τη συγκεκριμένη επαγγελματική δραστηριότητα;

Θα χρειαστεί να αναφερθείτε στον χώρο στον οποίο εργάζεται.

Θα χρειαστεί να περιγράψετε τι κάνει μια τυπική καθημερινή ημέρα στην εργασία του/της.

Μόλις ολοκληρώσετε τις περιγραφές σας, ο/η εκπρόσωπος της ομάδας παρουσιάζει τα αποτελέσματα στην ολομέλεια της τάξης.

Η κάρτα του
επαγγελματία

Δραστηριότητα 2

«Επαγγέλματα τότε και τώρα»

Συζητήστε και καταγράψτε τα επαγγέλματα που γνωρίζετε ότι ασκούσαν οι παππούδες και οι γιαγιάδες σας.

Συγκρίνετε τα επαγγέλματα αυτά με τα επαγγέλματα που ασκούν σήμερα οι γονείς σας. Σημειώστε τις ομοιότητες και τις διαφορές που παρατηρείτε.

Ομοιότητες	Διαφορές

Επιλέξτε τώρα ένα από τα επαγγέλματα που άλλαξαν μέσα στον χρόνο και φτιάξτε μια χρονογραμμή που να δείχνει την εξέλιξη του επαγγέλματος.

Παρελθόν	Παρόν	Μέλλον
----------	-------	--------

Γνωρίζετε αν υπάρχουν και κάποια επαγγέλματα που έχουν χαθεί με το πέρασμα του χρόνου; Για ποιους λόγους πιστεύετε ότι χάθηκαν τα επαγγέλματα αυτά;

Επάγγελμα	Λόγοι εξαιτίας των οποίων χάθηκαν

Επάγγελμα

Ο άνθρωπος έχει από τη φύση του την ανάγκη να συνυπάρχει και να συνεργάζεται με τους άλλους ανθρώπους για να μπορεί να επιβιώνει, αλλά και να έχει εξέλιξη στη ζωή του. Η εργασία που κάνει κάθε άνθρωπος είναι το επάγγελμά του.

Με το επάγγελμα ο άνθρωπος στοχεύει πρώτα απ' όλα να εξασφαλίσει τα χρήματα που χρειάζεται για να ζήσει ο ίδιος και οι δικοί του άνθρωποι (π.χ. η οικογένειά του), δηλαδή στοχεύει να καλύψει τις βιοποριστικές του ανάγκες. Ακόμα, μέσα από την εργασία ο άνθρωπος γνωρίζει και κατανοεί καλύτερα τον εαυτό του, εξασκεί και αυξάνει τα προσόντα και τις δεξιότητές του. Η εργασία τού προσφέρει επίσης και την ευκαιρία να επικοινωνήσει, να αλληλεπιδράσει με άλλους ανθρώπους, ακόμα και αν αυτοί ασκούν διαφορετικά επαγγέλματα (ειδικότητες). Με τον τρόπο αυτόν, ο άνθρωπος ικανοποιεί τις κοινωνικές του ανάγκες και συμβάλλει στη λειτουργία και την εξέλιξη της κοινωνίας.

Επιλέγω επάγγελμα

Γ10. Μια γειτονιά για όλους

Στην ενότητα αυτή συζητάμε για τη συμμετοχή μας στην αξιοποίηση των συλλογικών πόρων και τη δυνατότητα ισότιμης πρόσβασης σε αυτούς από όλους.

Μαθησιακοί στόχοι

- Να εντοπίζεις περιπτώσεις κοινωνικής ανισότητας, αποκλεισμού ατόμων από τις ευρύτερες διεργασίες συμμετοχής και χρήσης των συλλογικών πόρων.
- Να επιδιώκεις την ενεργό συμμετοχή σου στα κοινά.
- Να διατυπώνεις τη γνώμη σου, επιχειρηματολογώντας για ζητήματα που αφορούν την πόλη ή το χωριό σου.

Το κουίζ της γειτονιάς

Δραστηριότητα 1

«Συλλογικοί πόροι – συλλογική απόφαση»

Βήμα 1ο: Στην περιοχή σας υπάρχει ένα μεγάλο οικόπεδο το οποίο ανήκει στον δήμο. Σε όσους διαμένουν στην περιοχή ζητήθηκε να καταθέσουν τις απόψεις τους και να μπουν σε διάλογο, ώστε να επιλέξουν οι ίδιοι πώς θα αξιοποιηθεί το οικόπεδο αυτό, με κριτήριο το κοινό καλό.

Οι κάτοικοι διατύπωσαν τις παρακάτω προτάσεις για την αξιοποίηση του οικοπέδου.

1η πρόταση

Οι κάτοικοι της περιοχής που ζουν κοντά σε μεγάλες λεωφόρους πρότειναν να δημιουργηθεί ένα πάρκο - χώρος αναψυχής με δυνατότητα πρόσβασης σε άτομα με κινητικά προβλήματα. Επικεντρώθηκαν στην ανάγκη κατασκευής ειδικών διαδρόμων και ραμπών, καθώς και στην ανάγκη σχεδίασης κτιρίων που προωθούν την προσβασιμότητα, με την ύπαρξη ασανσέρ, ειδικά διαμορφωμένων χώρων και κυρίως ευρύχωρων τουαλετών.

3η πρόταση

Οι καταστηματάρχες της περιοχής ζήτησαν την κατασκευή ενός χώρου στάθμευσης. Η στάθμευση στον συγκεκριμένο χώρο θα γίνεται δωρεάν για τους δημότες της περιοχής, ενώ οι επισκέπτες θα πληρώνουν ένα μικρό αντίτιμο. Περιμετρικά του χώρου θα φυτευτούν δέντρα και φυτά, ενώ η οριοθέτηση των περιοχών στάθμευσης θα γίνεται με πράσινα διακοσμιακά στοιχεία.

2η πρόταση

Οι υπεύθυνοι του καλλιτεχνικού εργαστηρίου του δήμου πρότειναν τη δημιουργία ενός πολιτιστικού κέντρου που θα φιλοξενεί εκθέσεις, παραστάσεις, συναυλίες και εκπαιδευτικά προγράμματα.

4η πρόταση

Η τέταρτη ομάδα των πολιτών πρότεινε τη δημιουργία χώρου για σκέιτμπορντ. Ζήτησαν να κατασκευαστούν ειδικές ράμπες, σκαλοπάτια και μονοπάτια και να διακοσμηθούν με γκράφιτι, για να δημιουργηθεί μια ενδιαφέρουσα καλλιτεχνική αισθητική. Τόνισαν ότι με αυτόν τον τρόπο θα μπορούν να διοργανώνονται διαγωνισμοί και εκδηλώσεις που θα προωθήσουν την κουλτούρα του σκέιτμπορντ στην περιοχή.

Θεματικό Πεδίο Γ Η ζωή στην κοινότητα και στον ευρύτερο κόσμο

Βήμα 2ο: Χωριστείτε σε ομάδες. Επιλέξτε τον/την εκπρόσωπο για την παρουσίαση στην ολομέλεια και τον/τη γραμματέα της ομάδας σας. Κάθε ομάδα εκπροσωπεί καθεμιά από τις ομάδες πολιτών. Μελετήστε την πρόταση που σας αντιστοιχεί και ετοιμάστε επιχειρήματα υπέρ της πρότασης. Κατά τη διάρκεια της παρουσίασης ο/η εκπρόσωπος της κάθε ομάδας παρουσιάζει τα επιχειρήματά σας.

Ο/Η γραμματέας γράφει τα επιχειρήματα εδώ:

Βήμα 3ο: Ο/Η εκπρόσωπος κάθε ομάδας παρουσιάζει στην ολομέλεια της τάξης τις προτάσεις/επιχειρήματα της ομάδας του/της. Αφού ακούσετε τις προτάσεις της κάθε ομάδας, ψηφίστε την καλύτερη πρόταση για την αξιοποίηση του οικοπέδου.

Δραστηριότητα 2

«Παραλίες για όλους»

Βήμα 1ο: Διαβάστε το παρακάτω απόσπασμα άρθρου.

Παραλίες: Η Δικαιοσύνη στηρίζει το «κίνημα της πετσέτας»

– Απελευθέρωση από την αυθαιρεσία και την κερδοσκοπία

Παρέμβαση εισαγγελέα για όσα καταγγέλλονται για παράνομη κατάληψη παραλιών από επιχειρηματίες στην Πάρο – Πληθαίνουν οι αντιδράσεις για τις αυθαίρετες καταλήψεις παραλιών από επιχειρήσεις

Εξαγριωμένοι –δικαίως– πολίτες οργανώνονται και διεκδικούν το αυτονόητο: την ελεύθερη πρόσβαση στην παραλία που αποτελεί βάση του Συντάγματος δημόσια περιουσία. Κοινώς, ανήκει εξίσου σε όλους. Οι πρώτες μάχες δόθηκαν στη Μύκονο. Και το σημαντικό είναι ότι κερδήθηκαν. Παράνομοι φράχτες έπεσαν, αυθαίρετα γκρεμίστηκαν, παραλίες ξανάγιναν δημόσιες.

ΟΤ Οικονομικός Ταχυδρόμος
της Παναγιώτας Ρουγκάλα, 1.8.2023

Βήμα 2ο: Τώρα που διαβάσατε το άρθρο, ήρθε η ώρα για δράση. Η κάθε ομάδα θα αναλάβει και έναν ρόλο. Οι «ρόλοι» είναι οι εξής: η ομάδα των κατοίκων, η ομάδα των επαγγελματιών, η ομάδα των τοπικών αρχών της περιοχής και η ομάδα των δημοσιογράφων. Η κάθε ομάδα θα παρουσιάσει το πρόβλημα από τη δική της οπτική. Θα πρέπει να αναφέρετε τα υπέρ και τα κατά της θέσης σας για να πείσετε τους υπόλοιπους.

Ίσως σας βοηθήσουν οι ερωτήσεις:

- ✓ Ποιο είναι το πρόβλημα;
- ✓ Ποιοι επηρεάζονται από αυτό;
- ✓ Ποιοι μπορεί να αδικούνται;
- ✓ Ποιοι θα ωφεληθούν από την επίλυση του προβλήματος;
- ✓ Σε ποιους πρέπει να απευθυνθεί η ομάδα δράσης για να το λύσει;
- ✓ Ποιες δυσκολίες μπορεί να αντιμετωπίσαν κατά τη γνώμη σας όσοι ανέλαβαν αυτή την πρωτοβουλία;
- ✓ Πιστεύετε ότι ήταν δίκαιη η κίνησή τους να διεκδικήσουν ελεύθερη πρόσβαση στις παραλίες και γιατί;
- ✓ Ποιοι θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο την πρωτοβουλία επίλυσης του προβλήματος;

Αξίζει να διαβάσεις

Συλλογικοί πόροι

Η έννοια των κοινωνικών πόρων αναφέρεται σε πόρους που είναι κοινοί σε μια κοινότητα ή μια κοινωνία και είναι διαθέσιμοι για χρήση σε όλα τα μέλη αυτής της κοινότητας ή της κοινωνίας.

Μερικά παραδείγματα συλλογικών πόρων:

- ✓ Δημόσιοι δρόμοι και υποδομές (δρόμοι, γέφυρες, σιδηρόδρομος).
- ✓ Δημόσιοι χώροι (πάρκα, πλατείες, παραλίες και άλλοι χώροι αναψυχής).
- ✓ Εκπαιδευτικά ιδρύματα (δημόσια σχολεία, πανεπιστήμια, δημοτικές και δημόσιες βιβλιοθήκες).
- ✓ Δημόσιες υπηρεσίες (νοσοκομεία, και άλλες υγειονομικές υπηρεσίες).
- ✓ Κοινόχρηστοι πόροι (το νερό, ο αέρας και η γη).

Η διαχείριση και η χρήση των συλλογικών πόρων είναι σημαντική για τη διατήρηση της ισορροπίας και της δικαιοσύνης στην κοινωνία. Αποσκοπεί στην ισότιμη πρόσβαση όλων των πολιτών στους σημαντικούς πόρους και επιδιώκει το όφελος της κοινότητας συνολικά.

Συλλογικοί πόροι

Γ11. Ψηφιακοί προβληματισμοί

Στην ενότητα αυτή συζητάμε για την καθημερινότητα των ανθρώπων στην ψηφιακή εποχή.

Μαθησιακός στόχος

- Να προβληματιστείς και να διατυπώσεις επιχειρήματα σχετικά με τα αποτελέσματα της ψηφιακής επικοινωνίας στην κοινωνική και πολιτική ζωή στην πόλη ή στο χωριό σου.

Τροφή για συζήτηση

Τα ψηφιακά μέσα βοηθούν στην κοινωνικοποίηση των ανθρώπων ή συμβάλλουν στην απομόνωση; Η κοινωνική επαφή των ανθρώπων βελτιώθηκε με τα χρόνια ή έγινε πιο δύσκολη;

Δραστηριότητα 1

«Το πάρτι»

- Αν ήθελες να οργανώσεις ένα πάρτι τι θα έκανες;
- Πώς θα ενημέρωνες τους καλεσμένους για την ώρα και το μέρος του πάρτι;
- Ανάφερε τρεις σύγχρονες πλατφόρμες επικοινωνίας που χρησιμοποιείς ή γνωρίζεις.
- Πώς το έκαναν αυτό η γιαγιά σου και ο παππούς σου;
- Ζούσε ο παππούς ή η γιαγιά σου σε πόλη ή σε χωριό;
- Πώς ονομάζονταν τα συλλογικά πάρτι του χωριού;
- Έχεις βρεθεί ποτέ σε πανηγύρι;

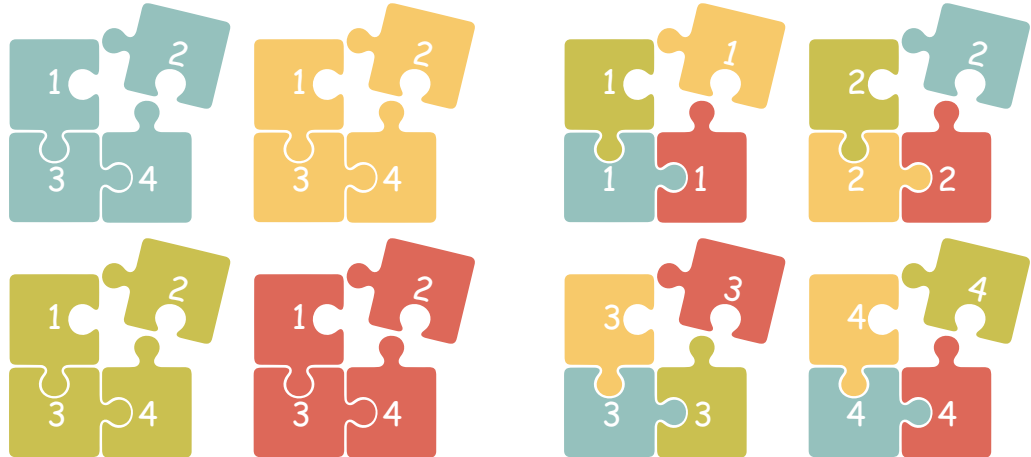

Παρελθόν,
παρόν και
μέλλον

Δραστηριότητα 2

«Τα θετικά και τα αρνητικά της ψηφιακής καθημερινότητας. Ερευνούμε»

Βήμα 1ο: Χωριστείτε σε ομάδες και συζητήστε τα παρακάτω θέματα. Κάθε μέλος της ομάδας επιλέγει να επεξεργαστεί ένα από τα προτεινόμενα θέματα.

Συζητήστε με την ομάδα σας με καταιγισμό ιδεών.

Επικοινωνία
στο διαδίκτυο

Εκπαίδευση
μέσω διαδικτύου

Ψηφιακές δημόσιες
υπηρεσίες

Ασφάλεια
στο διαδίκτυο

Αγορές
στο διαδίκτυο

Βήμα 2ο: Δημιουργήστε μια νέα ομάδα με τα μέλη των υπόλοιπων ομάδων που διαλέξατε το ίδιο θέμα. Συζητήστε και καταγράψτε ηλεκτρονικά ή σε χαρτί επιχειρήματα υπέρ και κατά για το θέμα που επιλέξατε.

Βήμα 3ο: Επιστρέψτε στην αρχική σας ομάδα και τοποθετηθείτε υπέρ ή κατά για το θέμα που διαλέξατε. Όλες οι αρχικές ομάδες ανακοινώνουν στην ολομέλεια τις θέσεις τους.

Δραστηριότητα 3
«Πολίτης ή e-πολίτης»

Η λέξη *πολίτης* στην αρχαία ελληνική γλώσσα ετυμολογείται από το *πόλις* και σημαίνει «κάτοικος πόλης που έχει πολιτικά δικαιώματα». Στη σύγχρονη εποχή, ο όρος πολίτης απέκτησε νέες διαστάσεις και συνδέεται με την ιδέα της πολιτικής συμμετοχής, της κοινωνικής ευθύνης, της παγκοσμιοποίησης και της πολιτισμικής πολυμορφίας.

Σκέψου και σημείωσε ποια χαρακτηριστικά ορίζουν έναν πολίτη και ποια ορίζουν έναν πολίτη στην ψηφιακή εποχή.

Η ψηφιακή εποχή

Η «γέννηση» του διαδικτύου υπήρξε μια από τις πιο σημαντικές εξελίξεις στην πρόσφατη ιστορία της ανθρωπότητας. Το διαδίκτυο χρησιμοποιείται μαζικά στη σύγχρονη εποχή. Πρόκειται για ένα εξαιρετικά χρήσιμο εργαλείο, το οποίο βοηθά στη διαδραστική επικοινωνία μέσω εικονικών χώρων και κοινοτήτων. Το διαδίκτυο άλλαξε τη ζωή μας σε όλα της τα επίπεδα: στην επικοινωνία, στην εκπαίδευση, στον τρόπο οργάνωσης της εργασίας, στο εμπόριο, στη λειτουργία των θεσμών, αλλά και στη διακυβέρνηση. Ο άνθρωπος, αξιοποιώντας τις δυνατότητες του διαδικτύου, σύντομα ανέπτυξε ψηφιακά δίκτυα επικοινωνίας και μέσα κοινωνικής δικτύωσης τα οποία διευρύνουν τα όρια της επικοινωνίας σε παγκόσμιο επίπεδο.

Γ12. Δράσεις στη γειτονιά μου

Σε αυτή την ενότητα συζητάμε για τις δράσεις που μπορούμε να αναλάβουμε για να αντιμετωπίσουμε θέματα ή κοινωνικά προβλήματα στη γειτονιά μας.

Μαθησιακός στόχος

- Να σχεδιάζεις λύσεις και να αναλαμβάνεις δράση για την επίλυση θεμάτων της γειτονιάς σου.

Δραστηριότητα 1

«Το κοινωνικό παντοπωλείο»

1. Σκέψου και απάντησε στις παρακάτω ερωτήσεις.

- Γνωρίζεις τι είναι το κοινωνικό παντοπωλείο; Σε ποιους απευθύνεται; Τι προσφέρει;
- Γνωρίζεις αν λειτουργεί κοινωνικό παντοπωλείο στην περιοχή που κατοικείς;

Αν δεν το γνωρίζεις, μπορείς να επισκεφτείς την ιστοσελίδα του δήμου σου και να αναζητήσεις σχετικές πληροφορίες, ή να ρωτήσεις κάποιον ή κάποια που μπορεί να γνωρίζει (δάσκαλο ή δασκάλα, διευθυντή ή διευθύντρια, γονείς).

2. Στη συνέχεια, χωριστείτε σε δύο ή περισσότερες ομάδες (4 άτομα/ομάδα), ανάλογα με το αν λειτουργεί κοινωνικό παντοπωλείο στον δήμο ή στην κοινότητά σας.

A. Εργασία ομάδας/ομάδων που λειτουργεί κοινωνικό παντοπωλείο στον δήμο ή στην κοινότητά της.

- Συγκεντρώστε όσες περισσότερες πληροφορίες μπορείτε για το κοινωνικό παντοπωλείο της πόλης ή της κοινότητάς σας. Πότε ξεκίνησε να λειτουργεί; Σε ποιους απευθύνεται; Ποια προϊόντα συγκεντρώνει; Με ποιον τρόπο και πόσο συχνά μπορεί κανείς να πάρει τα προϊόντα;
- Καταγράψτε τρόπους με τους οποίους εσείς, η οικογένειά σας ή οι γείτονές σας μπορείτε να ενισχύσετε το κοινωνικό παντοπωλείο.
- Οργανώστε μία καμπάνια προβολής και διαφήμισης του κοινωνικού παντοπωλείου, ώστε να παρακινήσετε τους συμπολίτες σας να ενισχύσουν τη δράση του.

Β. Εργασία ομάδας που δεν λειτουργεί κοινωνικό παντοπωλείο στον δήμο ή στην κοινότητά της.

- Διαμορφώστε μία πρόταση για το Δημοτικό/Κοινοτικό Συμβούλιο για τα οφέλη δημιουργίας κοινωνικού παντοπωλείου στην περιοχή σας.
- Καταγράψτε τα οφέλη, προτείνετε τον τόπο και τον τρόπο λειτουργίας του, και τους τρόπους με τους οποίους θα ευαισθητοποιηθούν οι πολίτες και οι τοπικές επιχειρήσεις ώστε να προσφέρουν προϊόντα στο παντοπωλείο (καμπάνια ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης).

Στη συνέχεια, οι δύο κατηγορίες ομάδων παρουσιάζουν τα αποτελέσματα της συνεργασίας τους και ανταλλάσσουν ιδέες.

Αναλαμβάνουμε δράση!

Κάθε κοινωνία ανθρώπων, όσο μικρή ή μεγάλη και αν είναι, αντιμετωπίζει πολλές προκλήσεις και θέματα που μπορούν να λυθούν με τη συμμετοχή όλων. Σε τοπικό επίπεδο, ο αρμόδιος φορέας επίλυσης των προβλημάτων που απασχολούν τους πολίτες ενός δήμου ή μίας κοινότητας είναι ο/η δήμαρχος και τα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου. Όμως, όλοι οι κάτοικοι μιας περιοχής πρέπει να έχουν γνώση και άποψη για τα προβλήματα, αλλά και να αναλαμβάνουν δράση, δηλαδή να είναι ενεργοί πολίτες.

Ενεργός πολίτης είναι ο ενημερωμένος πολίτης, μια αυτόνομη προσωπικότητα με κριτική σκέψη και δημιουργική διάθεση, που συμμετέχει ενεργά σε κοινωνικές δράσεις. Ο ενεργός πολίτης ενημερώνεται για τα κοινωνικά προβλήματα και αναζητά λύσεις μέσα από τη δική του συμμετοχή, αλλά και τη συνεργασία με άλλους πολίτες για το κοινό όφελος. Επιδεικνύει αυτοσεβασμό και αλληλοσεβασμό, αποδέχεται τη διαφορετικότητα και προσφέρει συνήθως εθελοντικά βοήθεια. Μπορεί να ανήκει στην ομάδα της «Κοινωνίας των Πολιτών», δηλαδή σε οργανώσεις των πολιτών που έχουν μη κρατικό, κυβερνητικό ή πολιτικό χαρακτήρα, μη οικονομικό, κερδοσκοπικό χαρακτήρα και συνεργάζονται σε εθελοντική βάση.

Προβλήματα στη γειτονιά

Ενεργός πολίτης

Γ13. Δράσεις στην πόλη/στο χωριό μου

Σε αυτή την ενότητα συζητάμε για τις δράσεις τις οποίες μπορούμε να αναλάβουμε προκειμένου να αντιμετωπίσουμε θέματα που υπάρχουν στην πόλη ή στο χωριό μας.

Μαθησιακοί στόχοι

- Να εντοπίζεις ένα πρόβλημα, να διακρίνεις τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του και να προτείνεις βιώσιμες λύσεις.
- Να επεξεργάζεσαι τρόπους συλλογικής λήψης αποφάσεων για την επίλυση των θεμάτων της πόλης ή του χωριού σου.

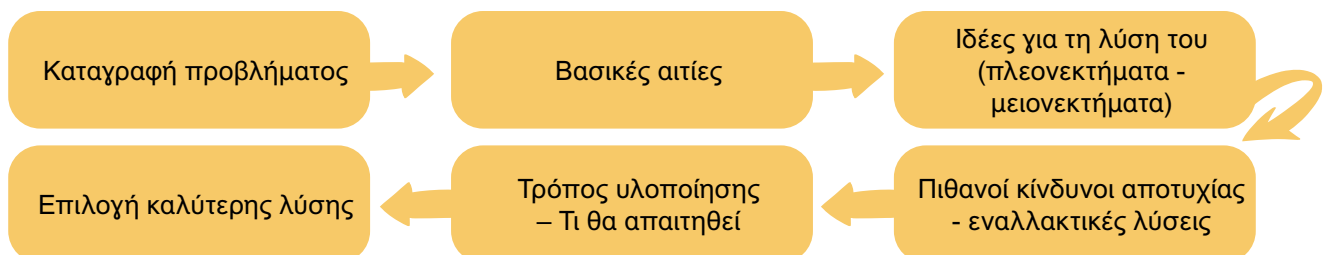
Δραστηριότητα 1

«Συλλογική λήψη αποφάσεων»

Αναζητήστε στα τοπικά έντυπα ή/και ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης, ζητήματα-προβλήματα που αντιμετωπίζει ο δήμος ή η κοινότητά σας. Αυτά μπορεί να είναι:

- ✓ Κοινωνικά προβλήματα, όπως ύπαρξη αστέγων, εγκαταλειμμένα και επικίνδυνα σημεία της πόλης, ομάδες που δημιουργούν φθορές και φασαρίες κ.λπ.
- ✓ Προβλήματα που συνδέονται με την προστασία του περιβάλλοντος, όπως χώροι που συσσωρεύονται απορρίμματα, ή περιοχές που αντιμετωπίζουν προβλήματα από πλημμύρες, καμένα δάση, βρόμικες παραλίες κ.λπ.
- ✓ Προβλήματα ανάπλασης χώρου, όπως δημιουργία πάρκων, χώρων αναψυχής και παιδικών χαρών κ.λπ.

Χωριστείτε σε ομάδες. Κάθε ομάδα αναλαμβάνει να ασχοληθεί με ένα πρόβλημα. Σε ένα μεγάλο χαρτόνι (ή ηλεκτρονικά) αντιγράψτε το παρακάτω σχήμα και βεβαιωθείτε ότι υπάρχει ο απαραίτητος χώρος για να καταγράψετε σε κάθε κουτάκι τα στοιχεία για την περιγραφή του προβλήματος και τις λύσεις που προτείνετε. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε εικόνες/ζωγραφιές για να απεικονίσετε το πρόβλημα ή τη λύση του. Αν υπάρχουν διαφωνίες στην ομάδα, συζητήστε τις και καταλήξτε σε μια συλλογική απόφαση. Προετοιμάστε την παρουσίαση της λύσης που προτείνετε, με τρόπο κατανοητό και επιχειρήματα πειστικά, γιατί θα χρειαστεί να την παρουσιάσετε και σε άλλους και άλλες εκτός από τα μέλη της τάξης σας (στη συνέχεια η αποκάλυψη!).

Όταν ολοκληρώσετε τη συνεργασία σας, παρουσιάστε το αποτέλεσμα αυτής στην ολομέλεια. **Ακούστε τα σχόλια που πιθανώς να γίνουν και διορθώστε/προσθέστε στοιχεία σύμφωνα με τα σχόλια που θεωρείτε χρήσιμα.**

Ολοκλήρωση της δραστηριότητας

Ζητήστε από τον δάσκαλο ή τη δασκάλα σας να οργανώσει μία επίσκεψη στο Δημοτικό Συμβούλιο/Κοινοτικό Συμβούλιο της πόλης σας ή να προσκαλέσει τον δήμαρχο ή τη δήμαρχο και τα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου (τον πρόεδρο ή την πρόεδρο της κοινότητας/κοινοτικό συμβούλιο) στην τάξη σας, ώστε να παρουσιάσετε τις προτάσεις σας για τη λύση των προβλημάτων που επεξεργαστήκατε.

Θυμήσου: Στη συζήτηση με τον δήμαρχο ή τη δήμαρχο ή το δημοτικό/κοινοτικό συμβούλιο έχετε μια μοναδική ευκαιρία να συζητήσετε και άλλα θέματα που έχουν απασχολήσει το συμβούλιο της τάξης. Πείτε τα αιτήματά σας, διεκδικήστε απαντήσεις και λύσεις!

Αιτίες τροχαίων ατυχημάτων

Δραστηριότητα 2

«Αντιμετώπιση των οδικών τροχαίων ατυχημάτων»

Τα τροχαία ατυχήματα αποτελούν ένα σοβαρό πρόβλημα δεκαετιών, με αρνητικό κοινωνικό και οικονομικό αντίκτυπο. Η Ελλάδα έχει την αρνητική πρωτιά στην Ευρωπαϊκή Ένωση και αντιμετωπίζει τις επιπτώσεις των τροχαίων ατυχημάτων κατά χιλιάδες κάθε έτος. Δυστυχώς, τα τελευταία χρόνια έχουν αυξηθεί σημαντικά τα τροχαία ατυχήματα που γίνονται στην πόλη και στις κατοικημένες περιοχές, πολλά εκ των οποίων επιφέρουν σοβαρές αναπηρίες ή ακόμη και τον θάνατο των ανθρώπων που εμπλέκονται σε αυτά.

Χωριστείτε σε ομάδες προκειμένου να συζητήσετε τις αιτίες, τις συνέπειες και τους τρόπους αντιμετώπισης των οδικών τροχαίων ατυχημάτων.

Κάθε ομάδα δημιουργεί έναν πίνακα, όπως τον παρακάτω, και καταγράφει τις σκέψεις της.

Για ποιους λόγους σημειώνονται τροχαία ατυχήματα (αιτίες)	Ποιες οι συνέπειες των τροχαίων ατυχημάτων: α. για τα άτομα β. για το κράτος και την κοινωνία	Ατομικοί τρόποι αντιμετώπισης των τροχαίων ατυχημάτων	Δράσεις της κοινότητας για την αντιμετώπιση των τροχαίων ατυχημάτων	Ποια μέτρα πρέπει να λαμβάνει το κράτος για την αντιμετώπιση των τροχαίων ατυχημάτων
---	---	---	---	--

Στη συνέχεια, παρουσιάστε στην ολομέλεια της τάξης τα αποτελέσματα της συνεργασίας της ομάδας σας.

Αναρτήστε στον τοίχο της τάξης τους πίνακές σας.

Ρώτησε να μάθεις

Στον δήμο ή στην κοινότητα που μένεις λειτουργεί Τοπικό Συμβούλιο Νέων;

Οι νέοι μπορεί να έχουν τη δική τους θέση σε ένα Τοπικό Συμβούλιο

Σύμφωνα με τον Νόμο 3443 του 2006, σε κάθε δήμο και κοινότητα της χώρας μπορούν να συσταθούν και να λειτουργήσουν Τοπικά Συμβούλια Νέων. Σκοπός αυτών των συμβουλίων είναι η ενίσχυση της συμμετοχής των νέων στη διαχείριση τοπικών υποθέσεων, που ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντά τους.

Το έργο των Τοπικών Συμβουλίων Νέων είναι ο εντοπισμός, η ανάδειξη και η παρακολούθηση των αναγκών και των προβλημάτων της νεολαίας σε τοπικό επίπεδο, η ανάληψη, σε συνεργασία με τον δήμο ή την κοινότητα, πρωτοβουλιών και δραστηριοτήτων για την πλήρη και ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας των νέων, η μέριμνα για τη λήψη μέτρων με σκοπό την ενεργό και αποτελεσματική συμμετοχή των νέων στην τοπική κοινωνία και η ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας με αντίστοιχα Τοπικά Συμβούλια Νέων σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Αυτοαξιολόγηση

Λεξικό βασικών όρων

Ανάγκη: Είναι η κατάσταση έλλειψης που δημιουργείται στον άνθρωπο και εξαιτίας της οποίας αισθάνεται την επιθυμία να την ικανοποιήσει με το να αποκτήσει ορισμένα αγαθά. Ο άνθρωπος έχει βιολογικές ανάγκες (αγαθά που του είναι απαραίτητα για να διατηρηθεί στη ζωή), κοινωνικές-οικονομικές ανάγκες (ανάγκες που συνδέονται με τον τρόπο ζωής στην κοινωνία).

Γειτονιά: Είναι μια χωρικά προσδιορισμένη περιοχή (ένα μικρό κομμάτι ενός χωριού, μιας μικρής ή μεγαλύτερης πόλης), στην οποία οι κάτοικοι μοιράζονται τη μεταξύ τους εγγύτητα ως προς τον χώρο, αλλά και τις καταστάσεις της ζωής τους που προκύπτουν από αυτή την εγγύτητα.

Δήμος: Είναι το γεωγραφικό τμήμα μιας χώρας, οι κάτοικοι του οποίου συνενώθηκαν με σκοπό να διοικούνται πιο εύκολα και να λύνουν προβλήματα της καθημερινής ζωής (π.χ. ύδρευση, φωτισμός, καθαριότητα κ.ά.).

Δικαίωμα: Ο όρος αφορά δραστηριότητες και ελευθερίες που παρέχονται στο σύνολο των ατόμων-μελών μιας κοινωνίας από τους κανόνες δικαίου της.

Δράση, κοινωνική δράση, οικογενειακή δράση: Οι ενέργειες που κάνει κάποιος ή κάποια με έναν σκοπό. Η κοινωνική δράση αφορά τις ενέργειες που απευθύνονται και σκοπεύουν προς άλλα άτομα της κοινωνίας. Η οικογενειακή δράση αφορά στις ενέργειες των μελών μιας οικογένειας σύμφωνα με τον σκοπό που αυτά προσδιορίζουν.

Ευάλωτες ομάδες: Ομάδες ανθρώπων που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση ή αντιμετωπίζουν διακρίσεις και περιορισμούς στην πρόσβαση σε βασικά ανθρώπινα δικαιώματα, αγαθά και υπηρεσίες.

Κοινότητα: Το σύνολο των ατόμων που έχουν αμοιβαίους δεσμούς μεταξύ τους, ζουν σε ένα ιδιαίτερο γεωγραφικό περιβάλλον και τους οποίους συνδέουν κοινά πολιτισμικά στοιχεία.

Κοινωνική ανισότητα: Είναι η κατάσταση κατά την οποία άτομα ή κοινωνικές ομάδες έχουν άνισες ευκαιρίες και δυνατότητες ως προς τη συμμετοχή τους σε δραστηριότητες ή ως προς τη χρήση φυσικών, κοινωνικών αγαθών (π.χ. παιδείας) ή υπηρεσιών.

Κοινωνική ομάδα: Είναι το σύνολο των ατόμων τα οποία συνδέονται μεταξύ τους με σχέσεις αλληλεπίδρασης και αλληλεξάρτησης, έχουν

συνείδηση της ιδιαίτερης υπόστασής τους και κοινό σκοπό.

Κοινωνικός κανόνας: Είναι ένα πρότυπο συμπεριφοράς που ρυθμίζει τις σχέσεις των ανθρώπων και με βάση το οποίο πρέπει ως έναν βαθμό να συμμορφωθούν τα άτομα-μέλη μιας συγκεκριμένης κοινωνίας (γενικός κοινωνικός κανόνας) ή τα άτομα-μέλη μιας συγκεκριμένης ομάδας (ειδικός κοινωνικός κανόνας) εάν θέλουν να εντάσσονται σε αυτήν.

Νόμος: Σύμφωνα με την έννοια του δικαίου, είναι κάθε θεσμοθετημένος γραπτός κανόνας δικαίου που στηρίζεται στο Σύνταγμα μιας χώρας και ρυθμίζει υποχρεωτικά τις σχέσεις μεταξύ των πολιτών, καθώς και των πολιτών με το κράτος.

Οικιστικό περιβάλλον: Είναι το σύνολο των στοιχείων που δημιουργεί ο άνθρωπος στο περιβάλλον με τις δικές του προσπάθειες (π.χ. κτίρια).

Οικολογία: Ο όρος αναφέρεται στην επιστήμη, που αξιοποιώντας τις αρχές πολλών επιστημών (π.χ. Βιολογία, Γεωλογία κ.ά.) εξετάζει τις σχέσεις των ζωντανών πραγμάτων (άνθρωποι, ζώα, φυτά και άλλα οικοσυστήματα) μεταξύ τους και με το περιβάλλον. Ο όρος δημιουργήθηκε το 1866 από τον Γερμανό βιολόγο Ερνστ Χέκελ, από τις ελληνικές λέξεις «οίκος» και «λόγος», που σημαίνει κυριολεκτικά «μελέτη του φυσικού οίκου».

Οικολογικό αποτύπωμα: Είναι ο όρος με τον οποίο μετράμε την κατανάλωση πόρων του πλανήτη μας σε προσωπικό επίπεδο.

Οικονομικό περιβάλλον: Είναι το σύνολο των στοιχείων και υπηρεσιών που δημιουργεί ο άνθρωπος (γραφεία, επιχειρήσεις, οργανισμοί κ.ά.) στο περιβάλλον τα οποία του είναι απαραίτητα για την υποστήριξη και τη διατήρηση της ζωής του, αξιοποιώντας στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος και την εργασία του.

Στρατηγική: Ο τρόπος με τον οποίο ένα άτομο ή μία ομάδα προετοιμάζει, σχεδιάζει και πραγματοποιεί μια ενέργεια (π.χ. πολιτική στρατηγική, στρατηγική της σχολικής μελέτης κ.ά.).

Σχέσεις, κοινωνικές σχέσεις: Ο όρος αφορά τον τρόπο που επικοινωνούν ή/και συνδέονται μεταξύ τους τα άτομα (διατομικές σχέσεις) ή ομάδες (διασυλλογικές σχέσεις) μιας κοινωνίας.

Βιβλιογραφία

Προτάσεις βιβλιογραφίας για τα Θεματικά Πεδία του βιβλίου

Ανδρούτσου, Α. & Ασκούνη, Ν. (Επιμ.) (2011).

Πολιτισμική Ετερότητα και ανθρώπινα δικαιώματα.
Αθήνα: Μεταίχμιο.

Compasito –«Μικρή Πυξίδα», *εγχειρίδιο εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα για παιδιά.* Συμβούλιο της Ευρώπης. <http://www.childcom.org.cy>

Δραγώνα, Θ., *Οικογένεια και Σχολείο.* Αθήνα, Κλειδιά και Αντικλειδιά. ΥΠΕΠΘ/ Πανεπ. Αθηνών, 2004. www.kleidiakaiantikleidia.net

Καρδογέρου, Δ., Ντιρογιάννη, Δ. & Τσαχάλη, Μ. (2016), *Ενεργός πολίτης μέσα και έξω από την τάξη. Ένας οδηγός έμπνευσης και δράσης για την εκπαιδευτική κοινότητα.* *Action Aid.* Αθήνα: Πατάκης.

Νόβα-Καλτσούνη, Χ. (2018). *Οικογένεια και οικογενειακές σχέσεις.* Αθήνα: Gutenberg.

Χαραβιτσιδής, Π. (2013). *Χτίζοντας ένα δημοκρατικό και ανθρώπινο σχολείο.* Αθήνα: Επίκεντρο.

Χατζηχρήστου, Χ. (2015). *Πρόληψη και προαγωγή της ψυχικής υγείας στο σχολείο και στην οικογένεια.* Αθήνα: Gutenberg.

Λογοτεχνία

Roald, D. (2015). *Ματίλντα.* Αθήνα: Ψυχογιός.

Δαρλάση, Α. (2021). *Από μακριά.* Αθήνα: Μεταίχμιο.

Δημόκα, Κ. (2019). *Παιδιά της Πανδώρας.* Αθήνα: Μεταίχμιο.

Δημόκα, Κ. (2017). *Ομηρος στο πέλαγος.* Αθήνα: Μεταίχμιο.

Ζωντανού, Κ. (2021). *Human Net.* Αθήνα: Μεταίχμιο.

Παναγιωτάκης, Γ. (2021). *Όταν ήρθαν για εμένα, Λέσχη Αλλόκοτων Πλασμάτων.* 2η έκδοση. Αθήνα: Πατάκης.

Παναγιωτάκης, Γ. (2019). *Ο Ισιντόρ και το φεγγάρι.* Αθήνα: Πατάκης.

Τσάνταλη, Κ. (2020). *Οικογένεια είναι...* Αθήνα: Διόπτρα.

Χριστοδούλου Π. (2023). *Έχω δικαίωμα; Έχω δικαίωμα!* Αθήνα: Μικρή Σελήνη.

